

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ</u>	
1. Εκτάσεις και γεωγραφική κατανομή	3
2. Μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων	6
3. Παραγωγή και αποδόσεις σύσπορου βαμβακιού	7
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ</u>	
Εισαγωγή	12
1. Παραγωγή, καλλιεργούμενες εκτάσεις και αποδόσεις	13
2. Κατανάλωση και εμπορία	18
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΜΒΑΚΙ</u>	
1. Το θεσμικό πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής για το βαμβάκι.	21
2. Η εξέλιξη του Κοινοτικού Καθεστώτος Ενίσχυσης για την παραγωγή βαμβακιού	23
3. Το ισχύον καθεστώς ενίσχυσης για την παραγωγή βαμβακιού	25
4. Ο προσδιορισμός της τιμής της διεθνούς αγοράς	27
5. Προσδιορισμός οικονομικά ενισχυόμενης ποσότητας	29
6. Χορήγηση της ενίσχυσης	30
7. Το σύστημα ελέγχου της τήρησης του θεσμικού πλαισίου.	32
8. Το ισχύον σύστημα για το βαμβάκι στην Ελλάδα	33
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ</u>	
1. Εισαγωγή	37
2. Κόστος παραγωγής σε παγκόσμια κλίμακα	38
3. Εμπειρική εκτίμηση του κόστους παραγωγής	40
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ</u>	
1. Εισαγωγή	43
2. Τιμές και εισόδημα παραγωγού	44
3. Εξελίξεις μετά την αύξηση του συντελεστή συνυπευθυνότητας	45
4. Μεταβολές της διεθνούς τιμής του βαμβακιού.	48
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ</u>	51
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	56
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ</u>	58

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αρχική χρήση του βαμβακιού από τον άνθρωπο χάνεται μέσα στο σκοτάδι της προϊστορίας. Οι αρχαιότερες ενδείξεις προέρχονται από την Ινδία. Σε ανασκαφές που έγιναν σε μια περιοχή κοντά στον Ινδό ποταμό βρέθηκαν υπολλείματα από υφάσματα και σχοινιά από βαμβάκι, που υπολογίστηκε ότι ανάγονται στο 3000π.Χ.

Η πρώτη γραπτή μαρτυρία για το βαμβάκι βρίσκεται σε ένα πανάρχαιο θρησκευτικό βιβλίο των Ινδών, που γράφηκε γύρω στο 1500π.Χ. Μερικές εκατονταετίες αργότερα, γύρω στο 800π.Χ., σε ένα άλλο ιερό βιβλίο στο οποίο εκτίθεται η διδασκαλία του βραχμανισμού, καθορίζεται και η εργασία εκείνων που ασχολούνταν με το πλύσιμο και την ύφανση των βαμβακερών υφασμάτων.

Η καλλιέργεια του βαμβακιού ήταν άγνωστη στην αρχαία Ελλάδα. Αρκετοί συγγραφείς, όμως, αναφέρουν ότι το βαμβάκι αναπτυσσόταν στην Ινδία. Ο Ηρόδοτος κατά το 445π.Χ. αναφέρει στην ιστορία του ότι «στην Ινδία φυτρώνουν άγρια δέντρα που παράγουν μαλλί πιο ωραίο και πιο εκλεκτό από το μαλλί των προβάτων. Από τα δέντρα αυτά οι Ινδοί εξασφαλίζουν τα ρούχα τους». Ο Ηρόδοτος αποκαλεί το βαμβάκι «είρια από ξύλου» και αναφέρει ότι οι Ινδοί ήταν ντυμένοι με «είματα από ξύλων πεποιημένα», δηλαδή με βαμβακερά υφάσματα.

Για πρώτη φορά αναφέρεται η καλλιέργεια του βαμβακιού στην αρχαία Ελλάδα από τον Πausανία κατά τον 2^ο μ.Χ. αιώνα. Κατά την εποχή εκείνη το βαμβάκι ήταν γνωστό με το όνομα βύσσος. Το όνομα βαμβάκι αναφέρεται για πρώτη φορά στη νομοθεσία του Ιουστινιανού, φαίνεται δε να προέρχεται από τη λέξη βόμβυξ με την οποία ονόμαζαν το μετάξι, που είχε προέλευσή του την Ασία. Κατά την εποχή του Ιουστινιανού, γύρω στο 552 μ.Χ., η καλλιέργεια του βαμβακιού ήταν ευρύτατα διαδεδομένη.

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η βαμβακοκαλλιέργεια άρχισε να αποκτά ισχύ στην Ελλάδα, λόγω κυρίως της αυξανόμενης ζήτησης που παρουσιάστηκε σε είδη ένδυσης εξαιτίας του αποκλεισμού της Ευρωπαϊκής αγοράς από τα μεγάλα κέντρα παραγωγής της Αμερικής. Το 1911, το βαμβάκι καλλιεργείται σε 90.500 στρέμματα, τα οποία μετά από μια εικοσαετία περίπου ανήλθαν σε 200.000 στρέμματα. (Αυγουλάς Χ.Ε., 1995).

Η συστηματική του καλλιέργεια άρχισε μετά το 1931 με την ίδρυση των δύο κρατικών ιδρυμάτων, του Ινστιτούτου και του Οργανισμού Βάμβακος, με άμεσους στόχους την προώθηση της καλλιέργειας, την υποβοήθηση της εμπορίας του και γενικότερα την ανάπτυξη της βιομηχανίας κατεργασίας του βαμβακιού και των προϊόντων του. Η συμβολή τους φάνηκε αμέσως, αφού μέσα σε μια δεκαετία τετραπλασιάστηκε η καλλιεργούμενη με βαμβάκι έκταση.

Το Κράτος πρόσεξε ιδιαίτερα το βαμβάκι και έλαβε τα ενδεικνύόμενα μέτρα για την ενίσχυση της παραγωγής. Ο Οργανισμός Βάμβακος και οι αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου γεωργίας διέδωσαν κατά τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής τους παραγωγικές και υψηλής αξίας ποικιλίες βάμβακα. Οι καλλιεργητές είχαν αρχίσει να εφαρμόζουν επιστημονικές μεθόδους καλλιέργειας και καταπολέμησης εχθρών και ασθενειών του βάμβακα.

Κατά το διάστημα 1973-1982 αγοράστηκαν οι πρώτες δίσειρες βαμβακοσυλλεκτικές μηχανές με κρατική επιδότηση από τον Οργανισμό Βάμβακος, που τις παραχωρούσε για τη συγκομιδή του βαμβακιού σε Ομάδες Κοινής Καλλιέργειας Παραγωγών. Αργότερα οι μηχανές αυτές αγοράστηκαν από τις Ομάδες Κοινής Καλλιέργειας Παραγωγών που είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα. Κατά αυτόν τον τρόπο δόθηκε λύση στο πρόβλημα της έλλειψης εργατικών χεριών, με αποτέλεσμα την περαιτέρω επέκταση της βαμβακοκαλλιέργειας πάνω από 1.800.000 στρέμματα το 1977.

Η θεαματική όμως αύξηση της βαμβακοκαλλιέργειας συντελέστηκε με το πέρας του 1981, με την είσοδο δηλαδή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ αποτέλεσε σταθμό στην ιστορία του Ελληνικού βαμβακιού. Με την εφαρμογή του Κοινοτικού καθεστώτος που θεσπίστηκε ειδικά για τη βαμβακοκαλλιέργεια, η παραγωγή παρουσιάζει αλματώδη αύξηση. Η μείωση των τιμών παρέμβασης στα άλλα αγροτικά προϊόντα και η υψηλή ακαθάριστη πρόσδοδος της βαμβακοκαλλιέργειας ήταν δύο από τους καθοριστικούς παράγοντες στην εξάπλωσή της. Έτσι τα 1.263χιλ

στρέμματα που κάλυπτε η καλλιέργεια βαμβακιού το 1981 αυξήθηκαν σε 2.332 χιλ. το 1991. (κ. Μάττας-κ. Πολύμερος,1999)

Συμπερασματικά, λοιπόν, θα μπορούσαμε να διαχωρίσουμε την ανοδική πορεία της βαμβακοκαλλιέργειας σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση περιλαμβάνει τα έτη 1931 (έτος ίδρυσης του Ελληνικού Οργανισμού Βάμβακος)-1980, όπου η παραγωγή αυξήθηκε λόγω της αύξησης της απόδοσης και της επέκτασης της καλλιεργούμενης γης. Στη δεύτερη περίοδο, από το 1981 και έπειτα, η στρεμματική εξάπλωση της καλλιέργειας ήταν ο κύριος λόγος της ανοδικής πορείας. ,

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Μετά από μια συνεχή ανοδική πορεία αρκετών χρόνων και αφού έφτασε σε ύψος ρεκόρ το 1995, η βαμβακοκαλλιέργεια στην Ελλάδα σταθεροποιήθηκε τα τελευταία χρόνια γύρω στα 4 εκατομμύρια στρέμματα με μια παραγωγή που ξεπερνά ετησίως το ένα εκατομμύριο τόνο σε σύσπορο βαμβάκι.

Το προνομιακό κοινοτικό καθεστώς για το βαμβάκι και οι κοινοτικές ενισχύσεις που εξασφαλίζουν τα τελευταία έτη ένα ικανοποιητικό εισόδημα στον παραγωγό, έχουν αποτελέσει τον ουσιαστικότερο παράγοντα που ευνόησε την ανάπτυξη της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα και σενέβαλε στο να αποτελεί το βαμβάκι, παρά το υψηλό κόστος παραγωγής του, ένα από τα σημαντικότερα γεωργικά προϊόντα.

Το βαμβάκι καταλαμβάνει κάθε χρόνο τις μισές περίπου από τις αρδευόμενες αροτραίες εκτάσεις, καλλιεργείται στους μισούς νομούς της χώρας και απασχολεί πάνω από 100.000 καλλιεργητές και έμμεσα άλλους 200.000 εργαζόμενους στις βιομηχανίες επεξεργασίας και μεταποίησης βαμβακιού. Σε ορισμένες περιοχές μάλιστα αποτελεί τη μοναδική πηγή εισοδήματος για τους αγρότες. Η μέση καλλιεργούμενη έκταση ανά παραγωγό είναι 40 στρέμματα περίπου. Εμφανίζεται πολύ περισσότερο ανταγωνιστικό απέναντι σε άλλες αρδευόμενες αροτραίες καλλιέργειες της ίδιας κατηγορίας, υποκαθιστώντας μέρος της παραγωγής των (αραβόσιτος, καπνός, ζαχαρότευτλα, βιομηχανική ντομάτα, καπνός).

Η καλλιέργεια του βαμβακιού στην Ελλάδα από 1,4 εκατ. στρέμματα που κατέλαβε το 1973, 1,2 εκ. στρέμματα το 1981, 2,1 εκ. στρέμματα το 1985 και 2,7 εκ. στρέμματα το 1990, έφτασε τα 3,5 εκ. στρέμματα το 1993. Η ανοδική πορεία συνεχίστηκε, φτάνοντας τα 3,8 εκ. στρέμματα το 1994 και τα 4,4 το 1995, που αποτέλεσε και έκταση ρεκόρ. Την καλλιεργητική περίοδο 1999-2000 καλλιεργήθηκαν 4.295.710 στρέμματα με βαμβάκι. Η έκταση αυτή είναι αυξημένη κατά 122.645 στρέμματα σε σχέση με την έκταση που καλλιεργήθηκε το 1998. Έτσι από τη μια περίοδο στην άλλη η καλλιεργούμενη με βαμβάκι έκταση αυξήθηκε κατά 2,94%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι από την έκταση που καλλιεργείται κάθε χρόνο με βαμβάκι στη χώρα μας το 95-97,5% είναι αρδευόμενη, ενώ η μηχανοσυλλογή καλύπτει το 98,5% της συνολικής συγκομιδής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού Βάμβακος, την περίοδο 1998-99 η έκταση αυξήθηκε κατά 8% σε σύγκριση με την προηγούμενη καλλιεργητική περίοδο. Η παραγωγή που παραδόθηκε στα εκκοκιστήρια έφτασε το 1.182.453 τόνους σύσπορο βαμβάκι (αυξήθηκε κατά 125.453 τόν. σε σύγκριση με την περίοδο 1997-98) ενώ η συνολική παραγωγή εκκοκισμένου βαμβακιού 387.330 τόνους.

Την τελευταία δεκαετία υπάρχει μια ραγδαία εξάπλωση της καλλιέργειας εισαγόμενων ποικιλιών που έχει αντρέψει την ποικιλιακή σύνθεση της ελληνικής παραγωγής βαμβακιού, δημιουργώντας πρόβλημα ποιότητας στο προϊόν, καθώς στα εκκοκιστήρια αναμειγνύονται βαμβάκια διαφορετικών ποικιλιών ή ομάδων ποικιλιών. Κατά την καλλιεργητική περίοδο 1999-2000 οι ελληνικές ποικιλίες καλλιεργήθηκαν στο 20% της έκτασης, ενώ το υπόλοιπο 80% το κατέλαβαν οι εισαγόμενες.

Όπως προκύπτει και από τα στατιστικά στοιχεία, η νέα μεγάλη ανάπτυξη της βαμβακοκαλλιέργειας ξεκίνησε το 1992, όταν και αυξήθηκε η έκτασή της κατά 40% από την προηγούμενη περίοδο, εξαιτίας της σημαντικής αύξησης της τιμής του βαμβακιού κατά τα έτη 1991/92 στις 255δρχ/κιλό από 186δρχ/κιλό. Η αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής τον Ιούλιο του 1992 σε συνδυασμό με την επίτευξη της GATT το Δεκέμβριο του 1993 κατέστησαν το βαμβάκι ως το ανταγωνιστικότερο προϊόν από τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας.

Η καλλιεργούμενη με βαμβάκι έκταση κατά το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1990 ακολούθησε αυξητική τάση, για να φτάσει στην κορυφή των 4.444.000 στρεμμάτων το 1995. Από το έτος αυτό και έπειτα, η βαμβακοκαλλιέργεια διατηρήθηκε σε περισσότερα από 4.000.000 στρέμματα με μικρές διακυμάνσεις, με μοναδική εξαίρεση το 1997 που έπεσε στα 3.861.491 στρέμματα.

Κέντρα παραγωγής είναι η Θεσσαλία και η Κ. Μακεδονία και ακολουθούν η Αν. Μακεδονία και η Αν. Στερεά Ελλάδα. Στον πίνακα 1, παρουσιάζονται οι καλλιεργούμενες εκτάσεις κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και νομό, ανά έτος στην Ελλάδα. Με μια πρώτη ματιά, παρατηρούμε ότι η βαμβακοκαλλιέργεια παρουσίασε αυξητικές τάσεις σε όλους τους νομούς της χώρας και όχι μόνο στις παραδοσιακά βαμβακοκαλλιεργούμενες περιοχές. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της περιοχής της Εύβοιας που ενώ το 1991 δεν καλλιεργούσε καθόλου βαμβάκι, το 1999 έφτασε να έχει μια έκταση 18.237 στρεμμάτων, γεγονός που αποδεικνύει τη σημασία της βαμβακοκαλλιέργειας.

Στην περιφέρεια της Θράκης τα στρέμματα που καλλιεργήθηκαν αυξήθηκαν κατά 200% περίπου, από το 1991 στο 1999. Δηλαδή ενώ στην αρχή της δεκαετίας του 1990 καλλιεργήθηκαν 185.000 περίπου στρέμματα βαμβακιού, το 1999 έφτασαν στα 556.320 στρέμματα. Το μέγιστο της παραγωγής παρουσιάστηκε το 1996 με 683.893 στρέμματα, γεγονός που οφείλεται στην ανάπτυξη της βαμβακοκαλλιέργειας στο νομό Ροδόπης (τα 148.668 στρέμματα του 1991 αυξήθηκαν κατά 208.697 στρέμματα το 1996), καθώς και στην αλματώδη επέκτασή της στους άλλους νομούς της περιοχής. Καθόλη την πορεία των ετών αυτών παρατηρούμε ότι η βαμβακοκαλλιέργεια αυξήθηκε με αύξοντες ρυθμούς στους νομούς του Έβρου και της Ξάνθης.

Παρόλα αυτά όμως τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια μείωση των εκτάσεων στην περιφέρεια της Θράκης. Το 1999, τη μεγαλύτερη συμβολή στη βαμβακοκαλλιέργεια την κατέχει ο νομός Ροδόπης, όπου καλλιεργούνται σχεδόν οι μισές εκτάσεις, με 60.000 λιγότερα στρέμματα συγκριτικά με το 1996. Έτσι το 1999 καλλιεργήθηκαν 556.320 στρέμματα, εκ των οποίων 299.077 στο νομό Ροδόπης, 192.635 στον Έβρο και 64.608 στο νομό Ξάνθης.

Αντίθετα με τα αποτελέσματα του νομού της Θράκης, η βαμβακοκαλλιέργεια στη Μακεδονία παρουσίασε ανοδική πορεία καθόλη τη διάρκεια των εννέα χρόνων. Πιο συγκεκριμένα το 1991 καλλιεργήθηκαν 430.660 στρέμματα με βαμβάκι, γαι να ανέλθουν αργότερα (1996) σε 1.041.676 και να καταλήξουν στο ανώτατο σημείο των 1.243.611 στρεμμάτων κατά το 1999. Όπως φαίνεται από τον πίνακα, οι πιο σημαντικές αυξήσεις εντοπίστηκαν στα γεωγραφικά διαμερίσματα της Θεσσαλονίκης (από 94.812 στρέμματα που ήταν το 1991, σε 184.184 το 1999), Πέλλας (από 90.070 στρέμματα σε 177.400 το 1999), Σερρών (από 82.647 σε 398.689 στρέμματα), Ημαθίας (από 77.260 περίπου στρέμματα σε 165.120), Κιλκίς (από 21.680 στρέμματα το 1991, ανήλθε στα 97.797 το 1999). Οι δε περιοχές της Δράμας και της Καβάλας παρουσίασαν άνοδο, αλλά με τη μεγαλύτερη σε έκταση καλλιέργεια όχι κατά το 1999 αλλά το 1995. Από όλη την περιφέρεια της Μακεδονίας, η περιοχή των Σερρών είναι αυτή που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο κομμάτι της βαμβακοκαλλιέργειας.

Εξίσου σημαντική αύξηση πραγματοποιήθηκε και στην περιφέρεια του θεσσαλικού κάμπου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός όπου κατά το έτος 1991, το 56% της βαμβακοκαλλιέργειας σε όλη την επικράτεια της χώρας πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλία. Για το λόγο αυτό θεωρείτο μια από τις σημαντικότερες παραδοσιακά βαμβακοκαλλιεργούμενες περιοχές της Ελλάδος. Ο πυρήνας της βαμβακοκαλλιέργειας είναι η περιοχή της Λάρισας, όπου από 515.421 στρέμματα καλλιέργειας του 1991, αυξήθηκαν σε 795.356 το 1995. Καμία άλλη περιοχή της Ελλάδας δεν είχε τόσο μεγάλο ποσοστό αύξησης. Από τα 1.966.600 στρέμματα που καλλιεργήθηκαν το 1995, τα 795.356 ανήκαν στη Λάρισα, ενώ τα 215.122 στην περιοχή των Τρικάλων, τα 787.700 στην Καρδίτσα και τα υπόλοιπα 132.420 στο νομό της Μαγνησίας.

Λόγω του ότι στη χώρα μας η βαμβακοκαλλιέργεια βρίσκεται σε οριακή ζώνη, οι κλιματικές συνθήκες που επικρατούν κατά τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου του βαμβακιού είναι μέγιστης σημασίας για την ανάπτυξή του. Είναι γνωστό ότι το βαμβάκι απαιτεί παρατεταμένη βλαστική περίοδο και σχετικά υψηλές θερμοκρασίες ώστε να συμπληρώσει το βιολογικό του κύκλο και να δώσει υψηλή παραγωγή. Οι άστατες καιρικές συνθήκες (χαμηλές θερμοκρασίες, χιόνια) που επικράτησαν στη χώρα μας κατά το έτος 1996 και 1997, ώθησαν την καλλιέργεια σε συνεχή μείωση μέχρι τα 1.632.091 στρέμματα, για να ανακάμψει αργότερα (1999) στα 1.733.387 στρέμματα. Αναγάγοντας τα στρέμματα αυτά σε ποσοστό, παρατηρούμε ότι αντιπροσωπεύει το 40% της βαμβακοκαλλιέργειας στη χώρα μας.

Ενώ λοιπόν η Θεσσαλία είναι η κατεξοχήν βαμβακοκαλλιεργούμενη περιοχή της Ελλάδας, μια άλλη περιοχή έκανε την πρώτη της εμφάνιση το 1991 με μόλις 39.167 στρέμματα. Αναφερόμαστε στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας, όπου το βαμβάκι άρχισε να καλλιεργείται συστηματικά μετά το 1992. Παρατηρούμε ότι από τα 40.000 περίπου στρέμματα, το 70% καλλιεργήθηκε στην Αιτωλοακαρνανία, ενώ την ίδια περίοδο στη Θεσπρωτία δεν καλλιεργήθηκε κανένα στρέμμα από βαμβάκι. Η καλλιέργεια του βαμβακιού επεκτάθηκε σε περίπου 136.456 στρέμματα το 1995, για να υποχωρήσει σταδιακά μέχρι το 1997 σε 120.119 στρέμματα. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, η καλλιέργεια ανήλθε στα 136.460 στρέμματα, εκ των οποίων 71.530 στην Αιτωλοακαρνανία, 24.670 στο νομό Ηλείας και 26.647 στην Πρέβεζα. Γενικά λοιπόν, όπως φαίνεται από τα τελευταία έτη, το σημαντικότερο τμήμα της Δ. Ελλάδας καλλιεργείται στην Αιτωλοακαρνανία.

Τέλος, μια εξίσου σημαντική βαμβακοκαλλιεργούμενη περιοχή είναι και αυτή της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, όπου από 368.835 στρέμματα το 1991 ανήλθε στα 641.554. Όπως και στην περιοχή της Θεσσαλίας έτσι και σε αυτούς τους νομούς, την περίοδο 1995-97 επέδρασαν ασχημες καιρικές συνθήκες με αποτέλεσμα να μειωθεί η καλλιέργεια και να ανακάμψει πάλι κατά το 1999. Ο σημαντικότερος βαμβακοκαλλιεργούμενος νομός της περιφέρειας είναι αυτός της Βοιωτίας, με 328.645 στρέμματα (ποσοστό 50%).

Λιγότερο σημαντικό έδαφος καταλαμβάνουν τα νησιά Β. Αιγαίου, και συγκεκριμένα η Λέσβος, όπου από 122 στρέμματα που καλλιεργήθηκαν το 1991 αυξήθηκαν κατά 597 στρέμματα το 1999.

2. ΜΕΓΕΘΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί το βαμβάκι έχει τεράστια σημασία για την ελληνική οικονομία, καλύπτοντας περισσότερο από το 10% της ελληνικής γεωργικής γης, κυρίως αρδευόμενες εκτάσεις. Καλλιεργείται στους μισούς νομούς της χώρας, σε ορισμένες περιοχές μάλιστα αποτελεί τη μοναδική πηγή εισοδήματος για τους αγρότες. Κέντρα παραγωγής είναι η Θεσσαλία και η Κ.Μακεδονία και ακολουθούν η Αν. Μακεδονία-Θράκη και η Αν. Στερεά Ελλάδα. Δε θα πρέπει να παραλείψουμε το γεγονός ότι η Ελλάδα κατέχει μια από τις πρώτες θέσεις στον κόσμο, ως προς τις στρεμματικές αποδόσεις, με εξαιρετική ποιότητα προϊόντος.

Τα μέτρα στήριξης, που άρχισαν να ισχύουν μετά το 1981, βάσει του Πρωτοκόλλου 4 της Συνθήκης προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΟΚ, έδωσαν μεγάλη ώθηση στη βαμβακοκαλλιέργεια. Μετά μάλιστα και την προσχώρηση της Ισπανίας, οι προσπάθειες των δύο ενδιαφερομένων ευρωπαϊκών χωρών οδήγησαν στη δημιουργία ενός καθεστώτος ισχυρής στήριξης για το βαμβάκι. Το κοινοτικό καθεστώς ήταν παρόμοιο με αυτό που μέχρι τότε εφάρμοζε το ελληνικό κράτος και είχε τη μορφή Τιμών Στόχου και Ελάχιστων Τιμών που έπρεπε να απολαμβάνει ο βαμβακοπαραγωγός για κάθε κιλό συσπóρου βαμβακιού που θα παρέδιδε.

Η κοινοτική παρέμβαση απεδείχθει τόσο αποτελεσματική που η καλλιεργούμενη έκταση του βαμβακιού τετραπλασιάστηκε (από 1,1 εκ. που ήταν το 1981 έφτασε τα 4,4 το 1995), ξεπερνώντας κατά πολύ τους στόχους που είχε θέσει η Ελλάδα (ο στόχος τότε ήταν η αύξηση της βαμβακοκαλλιέργειας σε 2,5 εκ. στρέμματα που σκοπό είχαν να καλύψουν τις ανάγκες της εγχώριας κλωστοϋφαντουργίας). Σε αυτό το αποτέλεσμα συνετέλεσε το γεγονός της μείωσης των τιμών των σιτηρών λόγω της μεταρρύθμισης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Αποτέλεσμα ήταν η επέκταση της καλλιέργειας και η πρωτοφανής αύξηση της παραγωγής από 623.000 τόνοι, την περίοδο εμπορίας 1986-87, έφτασε το 1.210.000 τόν. την περίοδο 1998-99. Αντίστοιχα στην Ισπανία, η παραγωγή αυξήθηκε από 265.000 σε 338.000. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις, μετά από μια ανοδική πορεία αρκετών χρόνων, έφτασαν σε ύψος ρεκόρ το 1995 (4.444.000 στρέμματα), με μια πτώση στη συνέχεια, για να σταθεροποιηθούν τα τελευταία χρόνια πάνω από τα 4εκ. στρέμματα.

Η μείωση της βαμβακοκαλλιέργειας κατά τα έτη 1995-1998 στο σύνολο της χώρας προήλθε από τη θέσπιση του νέου κοινοτικού πλαισίου, το οποίο εφαρμόστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το βαμβάκι.

Σκοπό είχε να μειωθούν οι κοινοτικές δαπάνες και να σταθεροποιηθεί ο κοινοτικός προϋπολογισμός, διαμέσου της συγκράτησης της καλλιεργούμενης έκτασης σε συνδυασμό με τη μείωση της παραγωγής. Το αποτέλεσμα ήταν να θεσπιστούν μέτρα και αντικίνητρα για τη μείωση της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η επιβολή της συνυπευθυνότητας και της οροφής της ενισχυόμενης παραγωγής για τις δύο ευρωπαϊκές χώρες από την Κοινότητα.

Ένα από τα μέτρα που μπήκαν σε ισχύ ήταν η κατάργηση του καθεστώτος ενίσχυσης υπέρ των μικρών παραγωγών, που είχε καθιερωθεί από την περίοδο 1989-90 με τον κανονισμό (Ε.Ο.Κ) 1152/90 του Συμβουλίου. Σύμφωνα με τον κανονισμό αυτόν, μικρός παραγωγός θεωρείτο αυτός που καλλιεργούσε βαμβάκι έκτασης μικρότερης των 25 στρεμμάτων, προβλέποντας στρεμματική ενίσχυση 25 ECU ανά στρέμμα. Αυτό είχε ως συνέπεια την επέκταση των καλλιεργούμενων με βαμβάκι εκτάσεων από το 1992 μέχρι το 1995

<i>ΕΤΟΣ</i>	<i>ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)</i>	<i>ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΜΒΑΚΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ</i>	<i>ΜΕΣΗ ΣΤΡΕΜΜΑΤΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΑΝΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ</i>
1991	2.332.193	83.527	28
1992	3.235.665	115.199	28
1993	3.540.938	125.430	28
1994	3.812.908	136.854	28
1995	4.371.371	121.331	36
1996	4.274.532	111.814	38
1997	3.861.492	98.437	39
1998	4.173.065	100.264	42
1999	4.295.710	98.794	43

Πηγή: Οργανισμός Βάμβακος, Τμήμα καλλιέργειας

Όπως βλέπουμε και από τα στοιχεία του πίνακα, η επέκταση της βαμβακοκαλλιέργειας από τα 2,3 εκ. στρέμματα που ήταν το 1991 αυξήθηκε στα 3,8 εκ στρέμματα το 1994. Η αύξηση αυτή συνοδεύτηκε με μια ταυτόχρονη αύξηση του αριθμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, από 83.527 το 1991 ανήλθαν σε 136.854 το 1994. Παρόλα αυτά όμως παρατηρούμε ότι η μέση στρεμματική έκταση διατηρείται σταθερή μέσα σε αυτά τα τέσσερα χρόνια, δηλαδή 28 στρέμματα. Από το 1995 όμως μέχρι και το 1997 παρατηρείται μια μείωση της βαμβακοκαλλιέργειας με παράλληλη μείωση των βαμβακοπαραγωγών. Το γεγονός αυτό προήλθε λόγω της κατάργησης του καθεστώτος ενίσχυσης υπέρ των μικρών παραγωγών. Κατά αυτόν τον τρόπο το οικονομικό αποτέλεσμα της βαμβακοκαλλιέργειας δεν ήταν ικανοποιητικό για εκμεταλλεύσεις μικρού μεγέθους. Την τελευταία πενταετία η βαμβακοκαλλιέργεια έχει περάσει στα χέρια λιγότερων μεν, μεγαλύτερων δε παραγωγών. Οι ίδιοι έχουν σκοπό να αυξήσουν τις εκτάσεις τους, με ταυτόχρονη αύξηση της μέσης στρεμματικής έκτασης ανά στρέμμα.

3. ΠΑΡΑΓΩΓΗ & ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΣΥΣΠΟΡΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ

Το βαμβάκι αποτελεί αυτή τη στιγμή για την Ελλάδα το «βαρύ πυροβολικό» στον τομέα των φυτών της μεγάλης καλλιέργειας. Στη χώρα μας σημαντικά φυτά της μεγάλης καλλιέργειας είναι τα σιτηρά, το βαμβάκι, ο καπνός, τα ζαχαρότευτλα, η μηδική, η βιομηχανική ντομάτα και η πατάτα που καταλαμβάνουν σημαντικές εκτάσεις και συμμετέχουν με αξιόλογα ποσοστά στην ακαθάριστη αξία της γεωργικής παραγωγής. Όπως φαίνεται και στον πίνακα το βαμβάκι συμμετέχει με μεγάλο ποσοστό στην τελική γεωργική παραγωγή της χώρας μας.

**Συμμετοχή των βιομηχανικών φυτών
στην τελική γεωργική παραγωγή (%) της χώρας μας. (Ε.Ε. 1984,1991,1995)**

Έτος (εσοδεία)	Βαμβάκι	Καπνός	Ζαχαρότευτλα	Βιομ.Ντομάτα
1983	6,0	5,3	1,4	1,5
1990	7,6	5,1	1,6	1,4
1994	12,8	4,4	1,6	1,4

*Πηγή: Αυγουλάς Χ.Ε., Καραμάνος: Οι εκτατικές καλλιέργειες
και η σημασία τους*

Τροφοδοτεί μια ολόκληρη σειρά μεταποιητικών βιομηχανιών, όπως εκκοκιστήρια, κλωστήρια, υφαντουργεία, βαφεία, βιομηχανίες ελαίων και ζωοτροφών. Η οικονομία πολλών γεωργικών περιοχών της χώρας εξαρτάται σε μεγάλο ποσοστό από την καλλιέργεια του βαμβακιού, που αποτελεί ένα από τα πρώτα εξαγωγικά προϊόντα. Όσον αφορά τον όγκο παραγωγής κατέχει σημαντική θέση ανάμεσα στα υπόλοιπα βιομηχανικά φυτά. Όπως φαίνεται και στον πίνακα, κατά το έτος 1996 το βαμβάκι βρίσκοταν στην τρίτη θέση μετά τα ζαχαρότευτλα και τη βιομηχανική ντομάτα. Αυτό που θα πρέπει να προσέξουμε όμως είναι το γεγονός ότι μέσα σε αυτήν τη δεκαπενταετία (1980-1996) ο όγκος παραγωγής του βαμβακιού τριπλασιάστηκε ενώ αντίθετα αυτός της βιομηχανικής ντομάτας μειώθηκε σημαντικά. Συμπερασματικά λοιπόν θα λέγαμε ότι ο όγκος παραγωγής του βαμβακιού συνεχώς αυξάνεται και κατέχει όλο και μεγαλύτερο ποσοστό στη γεωργική παραγωγή ανάμεσα στα άλλα βιομηχανικά προϊόντα.

**Όγκος παραγωγής (σε χιλ. τόνους) των βιομηχανικών φυτών
στην Ελλάδα (Υπουργείο Γεωργίας, Συνοπτικά στοιχεία)**

Έτος (εσοδεία)	Βαμβάκι	Καπνός	Ζαχαρότευτλα	Βιομ.Ντομάτα
1980	357	117	1664	1500
1990	662	121	2735	1150
1996	960	133	2500	1100

*Πηγή: Αυγουλάς Χ.Ε., Καραμάνος: Οι εκτατικές καλλιέργειες
και η σημασία τους*

Όπως έχει ήδη αναφερθεί οι κλιματικές συνθήκες που επικρατούν κατά την καλλιεργητική περίοδο του βαμβακιού, είναι μεγίστης σημασίας για την ανάπτυξή του. Οι άστατες καιρικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα μας συμπίπτουν με τα κρίσιμότερα στάδια του βιολογικού κύκλου του φυτού (σπορά-φύτρωμα-ωρίμανση-άνοιγμα), με αποτέλεσμα να επηρεάζουν την παραγωγικότητα της βαμβακοκαλλιέργειας. Ένας εξίσου σημαντικός παράγοντας επηρεασμού της βαμβακοκαλλιέργειας είναι το κλίμα της χώρας μας, το οποίο παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις λόγω της γεωγραφικής θέσης. Το βαμβάκι είναι φυτό που έχει ανάγκη από παρατεταμένη βλαστική περίοδο με σχετικά υψηλές θερμοκρασίες και αρκετή ηλιοφάνεια. Η χώρα μας βρίσκεται στο βορειότερο τμήμα της παραγωγικής ζώνης του βαμβακιού.

**Παραγωγή σύσπορου βαμβακιού ανά γεωγραφικό διαμέρισμα
(τόνοι)**

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	1994	1995	1996	1997	1998	1999
<i>ΘΡΑΚΗ</i>	112.419	170.475	117.350	103.586	100.500	148.893
<i>ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ</i>	249.893	331.382	248.301	288.142	337.774	429.600
<i>ΘΕΣΣΑΛΙΑ</i>	612.769	613.504	412.188	467.293	519.798	506.500
<i>ΔΥΤ.ΕΛΛΑΔΑ</i>	36.843	41.285	27.006	30.599	35.499	39.771
<i>ΑΝ.ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ</i>	172.724	193.206	157.406	169.719	188.844	195.961
<i>ΝΗΣΙΑ Β.ΑΙΓΑΙΟΥ</i>	10	6	17	0	39	140
ΣΥΝΟΛΟ	1.184.658	1.349.858	962.267	1.059.338	1.182.454	1.320.865

Πηγή: Οργανισμός Βάμβακος, Τμήμα καλλιέργειας

Από τα στοιχεία του πίνακα, αναφορικά δηλαδή με την παραγωγή σύσπορου βαμβακιού, παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη παραγωγή σημειώθηκε το 1995 με 1.349.858 τόνους σύσπορου βαμβακιού. Αν θελήσουμε να το αναγάγουμε αυτό το ποσό σε ποσοστό συγκριτικά με την προηγούμενη περίοδο, τότε θα λέγαμε ότι η παραγωγή μειώθηκε κατά 14%, ενώ για το 1996 μειώθηκε κατά 29%. (δηλ. 962.267 τόνους). Για το 1997 η παραγωγή αναμενόταν ότι θα έφτανε τους 1.080.000 τόνους, ενώ έφτασε τελικά στους 1.059.338 τόνους σημειώνοντας μια αύξηση της τάξης των 10%. Μια χρονιά αργότερα, το 1998, η παραγωγή σύσπορου βαμβακιού αυξήθηκε ακόμα περισσότερο (12% αύξηση) κατά 123.116 τόνους συγκριτικά με το 1997, για να φτάσει το επόμενο έτος στους 1.320.865 τόνους.

Πιο αναλυτικά, όπως χαρακτηριστικά φαίνεται από τον πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγής σύσπορου βαμβακιού το καταλαμβάνει η Θεσσαλία, η κατεξοχήν βαμβακοκαλλιεργητική περιοχή. Ενώ κατά το 1994 η μισή παραγωγή της χώρας μας σύσπορου βαμβακιού πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλία, άρχισε το ποσοστό αυτό να μειώνεται σιγά σιγά. Η παραγωγή βαμβακιού στο θεσσαλικό κάμπο αποτελούσε κατά μέσο όρο το 44% της ετήσιας παραγωγής της Ελλάδας μεταξύ των ετών 1995-1998. Το 1999 το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 38%, εξαιτίας της μειωμένης παραγωγής που σημειώθηκε στο νομό της Καρδίτσας. Η φυτοϋγιεινή κατάσταση των φυτειών κατά το καλοκαίρι δεν ήταν καλή λόγω των εντόνων προσβολών των βαμβακοφύτων από αφίδες, λύγκους και αλευρώδη. Στην περιοχή της Καρδίτσας, η προσβολή από αφίδες ήταν πολύ έντονη, με αποτέλεσμα να μειωθεί η παραγωγή και να απαιτηθούν πολλοί ψεκασμοί (αύξηση του κόστους παραγωγής) (Θ.Κουκούλα, 2000). Σημαντικό είναι και το ποσοστό συμμετοχής της Θράκης, η οποία ενώ το 1994 συμμετείχε με 9,5%, έφτασε στο μέγιστο με 13% το 1995 για να μειωθεί σταδιακά στο 8,5% το 1998. Ένα χρόνο αργότερα, δεδομένου ότι οι καιρικές συνθήκες ήταν καλύτερες και λόγω της αύξησης των στρεμματικών αποδόσεων, το ποσοστό συμμετοχής της Θράκης ανήλθε στο 11%. Παράλληλα η περιφέρεια της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας παράγει ετησίως το 14-16%, ενώ το ποσοστό συμμετοχής του γεωγραφικού διαμερίσματος της Μακεδονίας στην πανελλήνια παραγωγή βαμβακιού αυξάνει κάθε χρόνο. Πιο συγκεκριμένα, το 1994 στη Μακεδονία παράχθηκε το 21% της συνολικής παραγωγής, για να ανέλθει πέντε χρόνια αργότερα στο 32,5%. Τέλος στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας παράγεται ετησίως το 3% της συνολικής παραγωγής βαμβακιού.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί οι κλιματολογικές συνθήκες της Ελλάδας, είναι συχνά άστατες για μια ικανοποιητική εξέλιξη της φυτείας, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται διακυμάνσεις αναφορικά με την ποιότητα και την ποσότητα της παραγωγής. Οι μέσες στρεμματικές αποδόσεις σε σύσπορο βαμβάκι που σημειώνονται στην Ελλάδα είναι πολύ καλές και η ποιότητα των παραγόμενων ινών εξαιρετική. Η χώρα μας καταλαμβάνει μια από τις πρώτες θέσεις στον κόσμο σε επίπεδο μέσων αποδόσεων και η ποιότητα των ινών είναι εξαιρετική, εξαιτίας των ευνοϊκών συνθηκών του εναέριου περιβάλλοντος κατά την περίοδο της ανάπτυξης του φυτού, αλλά και του επενδεδυμένου στον τομέα του βαμβακιού μηχανολογικού εξοπλισμού,

που είναι αξιόπιστος στην τεχνική του υποδομή και πολύ αξιόλογος στα οικονομικά του μεγέθη. (Αυγουλάς Χ., Κούτρου Α.,1997)

Οι μέσες στρεμματικές αποδόσεις σε σύσπορο βαμβάκι τα τελευταία χρόνια κυμαίνονται μεταξύ 265 και 311 κιλά, δεδομένου ότι το φυτό έχει δυνατότητες πολύ υψηλότερων μέσων στρεμματικών αποδόσεων.

**Αποδόσεις σύσπορου βαμβακιού
ανά γεωγραφικό διαμέρισμα (κιλά/στρ.)**

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	1994	1995	1996	1997	1998	1999
<i>ΘΡΑΚΗ</i>	232	254	172	175	179	268
<i>ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ</i>	336	348	238	297	291	345
<i>ΘΕΣΣΑΛΙΑ</i>	331	312	223	286	303	292
<i>ΔΥΤ.ΕΛΛΑΔΑ</i>	329	303	249	279	277	331
<i>ΑΝ.ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ</i>	278	300	265	305	310	305
<i>ΝΗΣΙΑ Β.ΑΙΓΑΙΟΥ</i>	95	129	111	0	149	195
ΣΥΝΟΛΟ	311	309	225	274	283	307

Πηγή: Οργανισμός Βάμβακος, Τμήμα καλλιέργειας

Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε ότι κατά τις εσοδείες 1996-1998 σημειώθηκε η χαμηλότερη απόδοση της καλλιέργειας στο νομό της Θράκης, δηλαδή 170 και 180 κιλά ανά στρέμμα αντίστοιχα. Αντίθετα στην περιφέρεια της Μακεδονίας παρατηρήθηκε μια σχετικά υψηλή απόδοση με σταθερούς ρυθμούς, με εξαίρεση την εσοδεία του 1996. Σε όλους τους νομούς της Μακεδονίας παρατηρήθηκε μια αυξημένη τάση της απόδοσης μετά το 1997.

Εξίσου σημαντικές ήταν και οι αποδόσεις στο Θεσσαλικό κάμπο, όπου κυμάνθηκαν από 223 μέχρι 331. Στην καρδιά της βαμβακοκαλλιέργειας, στο νομό της Λάρισας πραγματοποιήθηκαν υψηλές αποδόσεις, με την υψηλότερη το 1994, 346 κιλά ανά στρέμμα. Δε θα πρέπει να παραλείψουμε την ανοδική πορεία των αποδόσεων στην περιοχή της Βοιωτίας και της Ευβοίας. Και στους δύο νομούς η απόδοση κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα.

Καλλιέργεια βαμβακιού στην Ελλάδα το 2000

Περιοχές	Εκτάσεις σε στρέμματα
Νομός Καρδίτσας	580.000
Επαρχία Λαρίσης	511.850
Νομός Σερρών	383.010
Νομός Ροδόπης	320.000
Νομός Φθιώτιδας	252.485
Επαρχία Λειβαδιάς	194.000
Νομός Έβρου	184.000
Επαρχία Φαρσάλων	183.048
Νομός Θεσσαλονίκης	182.179
Νομός Πέλλης	175.000
Νομός Τρικάλων	157.000
Νομός Ημαθίας	141.400
Νομός Μαγνησίας	110.231
Επαρχία Θηβών	110.000
Νομός Δράμας	102.000
Νομός Κιλκίς	96.677
Νομός Αιτωλοακαρνανίας	72.250
Νομός Ξάνθης	70.000
Νομός Πιερίας	58.000
Νομός Καβάλας	30.000
Νομός Ηλείας	27.500
Νομός Χαλκιδικής	23.000
Νομός Ευβοίας	16.500
Νομός Αττικής	9.500
Νομός Πρεβέζης	6.020
Νομός Άρτας	3.000
Νομός Φωκίδος	1.358
Νομός Λέσβου	250
Νομός Θεσπρωτίας	62
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.000.320

Πηγή: Βαμβάκι, 2000

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βαμβάκι είναι ένα από τα πιο σημαντικά ελληνικά γεωργικά προϊόντα. Καταλαμβάνει κάθε χρόνο τις μισές περίπου από τις αρδευόμενες αροτραίες εκτάσεις, καλλιεργείται στους μισούς νομούς της χώρας και απασχολεί πάνω από 100.000 καλλιεργητές (το 40% αμιγείς βαμβακοπαραγωγοί), σε ορισμένες περιοχές μάλιστα αποτελεί τη μοναδική πηγή εισοδήματος.

Προκειμένου να προβλέψουμε το μέλλον της ελληνικής βαμβακοκαλλιέργειας, είναι σκόπιμο να δούμε τις τάσεις της παγκόσμιας παραγωγής και κατανάλωσης βαμβακιού, καθώς και τη θέση της χώρας μας στην παγκόσμια αγορά.

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη δημοσιευμένη μελέτη του ICAC το βαμβάκι είναι η πρώτη σε παγκόσμια κατανάλωση φυσική ίνα και κάλυψε το 1996 το 44,7% της παγκόσμιας κατανάλωσης των κύριων υφασμάτων ινών. Το 51,7% καλύφθηκε από τις συνθετικές ίνες και το 3,5% από το μαλλί. (International Cotton Advisory Committee, Oct. 1997, World Textile Demand)

Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε την αύξηση της παγκόσμιας κατανάλωσης υφασμάτων ινών κατά τη διάρκεια της εικοσαετίας 1976-1996. Μια αύξηση που οφείλεται κυρίως στις συνθετικές ίνες, αλλά και στο βαμβάκι. Αντίθετα, η κατανάλωση του μαλλιού διατηρήθηκε στο επίπεδο των 1,5 εκατομμυρίων τόνων, με μικρές διακυμάνσεις προς το τέλος της δεκαετίας του 1980.

Η κατανάλωση βαμβακιού από 13 εκατομμύρια τόνους το 1976, ξεπέρασε τους 18,5 εκατομμύρια τόνους το 1989 και διατηρείται σε αυτά τα επίπεδα μέχρι και σήμερα, σε αντίθεση με την κατανάλωση των συνθετικών ινών, η οποία εξακολουθεί να έχει ανοδική πορεία, αγγίζοντας σχεδόν τους 22 εκατομμύρια τόνους το 1996, ποσότητα περίπου διπλάσια από την αντίστοιχη των 11,8 εκατομμυρίων τόνων του 1976.

Παρατηρούμε ότι το μερίδιο του βαμβακιού στην αγορά των υφασμάτων ινών από 50% το 1986 μειώθηκε σε 44,7% το 1996, παρά την αύξηση της κατανάλωσής του σε απόλυτα νούμερα κατά 1,5 εκατομμύρια τόνους (από 17.466.000 τόνους το 1986 σε 18.961.000 το 1996)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός όπου το σημερινό μερίδιο του βαμβακιού κατείχαν οι συνθετικές ίνες το 1976 (44,5%), η κατανάλωση των οποίων παρουσίασε αλματώδη αύξηση κατά την τελευταία πενταετία. Έτσι, από 17,7 εκατομμύρια τόνους το 1991 και μερίδιο αγοράς 46,7%, οι συνθετικές ίνες κάλυψαν το 1996 το 51,7% της παγκόσμιας αγοράς υφασμάτων ινών με 21,95 εκατομμύρια τόνους. Το ίδιο χρονικό διάστημα το βαμβάκι έχασε τέσσερις εκατοστιαίες μονάδες. (από 48,6% το 1991 σε 44,7% το 1996)

Η μείωση των τιμών των συνθετικών ινών, η μείωση της κατανάλωσης κλωστοϋφαντουργικών και κυρίως βαμβακιού στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης μετά το 1990 και η υποχώρηση των τεχνικών πλεονεκτημάτων του βαμβακιού στη νηματοποίηση είναι οι βασικές αιτίες για αυτήν την αλλαγή των τελευταίων ετών στην αγορά των υφασμάτων ινών. (Κοσμίδου-ΔημητροπούλουΚ.,1997). Είναι χαρακτηριστικό, ότι η τιμή του polyester στις Η.Π.Α ήταν το 94% της τιμής του βαμβακιού την περίοδο 1995/96, ενώ το 1996/97 η σχέση αυτή μειώθηκε κατά 14%.

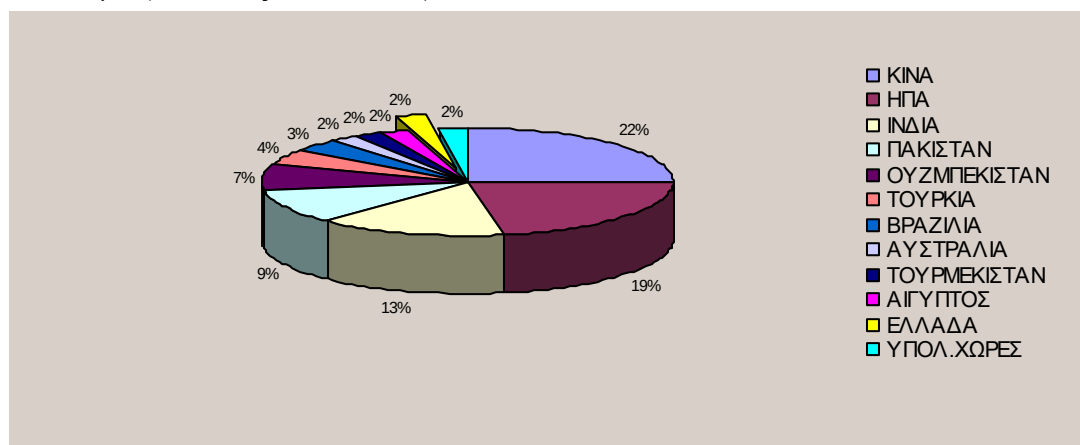
Η μεγάλη πτώση της κατανάλωσης υφασμάτων ινών που παρατηρείται από το 1989 στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, απέτρεψε την αύξηση της παγκόσμιας κατανάλωσης βαμβακιού κατά τη δεκαετία του 1990. Στις χώρες αυτές καταναλώθηκαν την περίοδο 1994-95 περίπου ένα εκατομμύριο τόνοι βαμβακιού, δηλαδή το 1/3 της κατανάλωσης του 1989/90. Αν όμως η κατανάλωση βαμβακιού είχε διατηρηθεί σε αυτές τις χώρες μέχρι σήμερα στα επίπεδα του 1989/90, η παγκόσμια κατανάλωση βαμβακιού θα ξεπερνούσε τώρα τους 20 εκατομμύρια τόνους.

Όσον αφορά στην κατανάλωση του βαμβακιού στις υπόλοιπες χώρες, αυτή αυξήθηκε από 16,3 εκατομμύρια τόνους το 1990/91 σε 17,6 εκατομμύρια το 1995/96. Έτσι παρά την πρόσφατη απώλεια σημαντικού ποσοστού στην παγκόσμια αγορά, η κατανάλωση βαμβακιού προβλέπεται να έχει αύξουσα πορεία για τα επόμενα χρόνια, αφού η κατάσταση στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της πρώην

Σοβιετικής Ένωσης θεωρείται ότι έχει πλέον οριστικά αναστραφεί, ενώ και η αύξηση της κατανάλωσης βαμβακιού στον υπόλοιπο κόσμο αναμένεται να συνεχιστεί (Valderama C. and M.R.Chaudhry, 1997)

1. ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ

Το βαμβάκι είναι φυτό θερμών περιοχών. Τα όρια ζώνης καλλιέργειάς του είναι 37° βόρειο γεωγραφικό πλάτος και 32° νότιο γεωγραφικό πλάτος. Οι κυριότερες χώρες παραγωγής του είναι η Κίνα, οι Η.Π.Α, οι Δημοκρατίες της τεως Σοβιετικής Ένωσης, η Ινδία, το Πακιστάν, η Βραζιλία, η Τουρκία κ.ά.(Αυγουλάς Χ.Ε., 1995). Η παραγωγή βαμβακιού της περιόδου 1996/97 ανήλθε σε περίπου 19 εκατομμύρια τόνους τα οποία παρήχθησαν από 330 περίπου εκατομμύρια στρέμματα σε 69 χώρες σε όλο τον κόσμο.(Chaudhry M.R, 1997)

Διάγραμμα 1: Παγκόσμια παραγωγή εκκοκκισμένου βαμβακιού κατά την περίοδο 1990/91-1997/98

Στο παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε ότι κατά τη δεκαετία του 1990 μόλις πέντε χώρες καλύπτουν το 70% της παγκόσμιας παραγωγής εκκοκκισμένου βαμβακιού (Κίνα, Η.Π.Α, Ινδία, Πακιστάν και το Ουζμπεκιστάν)

Στην Κίνα η παραγωγή εκκοκκισμένου βαμβακιού ανήλθε την περίοδο 1991/92 στο ύψος ρεκόρ των 5,7 εκατομμυρίων τόνων, ενώ γενικά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 κυμάνθηκε γύρω στους 4,5 εκατομμύρια τόνους, με εξαίρεση τα έτη 1993/94 και 1997/98, όπου η παραγόμενη ποσότητα ήταν 3,8 εκατομμύρια τόνοι. Η μειωμένη αυτή παραγωγή της Κίνας επέτρεψε στις Η.Π.Α να αναδειχθούν σε πρώτη παραγωγό χώρα με 4 εκατομμύρια τόνους. Οι Η.Π.Α, σε αντίθεση με την Κίνα, παρουσιάζουν μια σταθερή μακροχρόνια αύξηση στην παραγωγή. Έτσι, την τετραετία 1990/91-1993/94 η μέση παραγωγή των Η.Π.Α ήταν 3,5 εκατομμύρια τόνοι εκκοκκισμένο βαμβάκι, ενώ την επόμενη τετραετία 1994/95-1997/98 αυξήθηκε σε 4 εκατομμύρια τόνους (International Cotton Advisory Committee, Cotton: World Statistics)

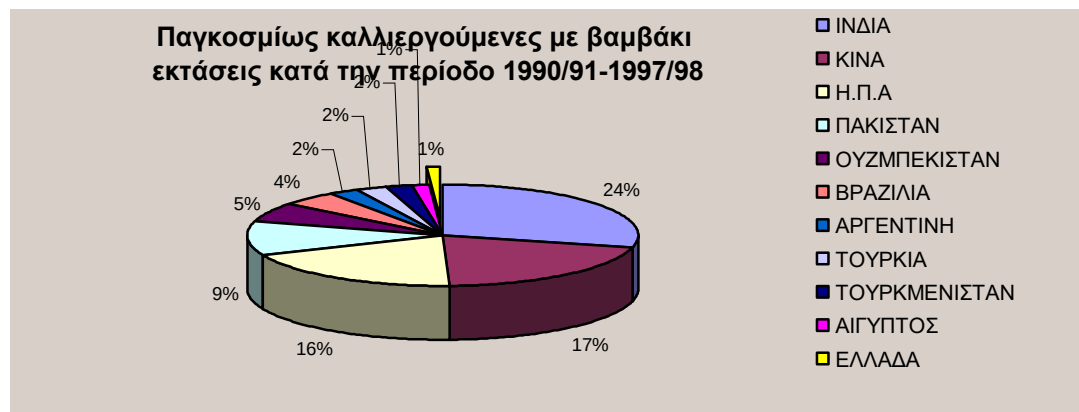
Αυξημένη παρουσιάζεται εξάλλου η παραγωγή στην Ινδία, όπου από 2 εκατομμύρια τόνους εκκοκκισμένο βαμβάκι το 1990/91 ανήλθε σε 3 εκατομμύρια την περίοδο 1996/97, ενώ αντίθετη πορεία ακολούθησε η παραγωγή στο Ουζμπεκιστάν, αφού 1,6 εκατομμύρια τόνοι του 1990/91 μειώθηκαν σε 1,2 εκατομμύρια την περίοδο 1997/98. (International Cotton Advisory Committee, Cotton: World Statistics)

Η παραγωγή στο Πακιστάν από 2,2 εκατομμύρια τόνους την περίοδο 1991/92 μειώθηκε σε 1,5 εκατομμύρια τόνους το 1994/95, για να ανέλθει σε 1,9 εκατομμύρια τόνους το 1997/98. (International Cotton Advisory Committee, Cotton: World Statistics)

Το σύνολο της παγκόσμιας παραγωγής εκκοκκισμένου βαμβακιού, κατά τη δεκαετία του 1990 ανά έτος και ανά χώρα, δίνεται στον πίνακα 7, όπου παρατηρούμε ότι ανέρχεται σε 20,7 εκατομμύρια τόνους τη χρονιά 1991/92, να μειώνεται σε λιγότερο από 17 εκατομμύρια τόνους την περίοδο 1993/94 και να σταθεροποιείται στους 19,5 εκατομμύρια τόνους.

Από τα στοιχεία του ίδιου πίνακα παρατηρούμε ότι η Ελλάδα πέτυχε να διπλασιάσει μέσα σε έξι χρόνια την παραγωγή της (από 213.000 τόνους εκκοκκισμένο βαμβάκι το 1990/91 σε 443.000 τόνους το 1995/96) και να βρίσκεται ανάμεσα στις δέκα μεγαλύτερες βαμβακοπαραγωγούς χώρες στον κόσμο. Είναι εξάλλου η μοναδική ευρωπαϊκή χώρα που κατατάσσεται στις 20 πρώτες βαμβακοπαραγωγούς χώρες, ενώ κατά τα τελευταία χρόνια παρήγαγε το 81,5% της συνολικής παραγωγής εκκοκκισμένου βαμβακιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η τελευταία παρήγαγε κατά το ίδιο χρονικό διάστημα το 2% της παγκόσμιας παραγωγής.

Η έκταση που καλλιεργήθηκε με βαμβάκι τα τελευταία χρόνια ανήλθε κατά μέσο όρο σε 332 εκατομμύρια στρέμματα ετησίως. Την περίοδο 1995/96 οι καλλιεργούμενες με βαμβάκι εκτάσεις ήταν 355,5 εκατομμύρια στρέμματα, ενώ το 1993/94 μόλις 306 εκατομμύρια στρέμματα (International Cotton Advisory Committee, Cotton: World Statistics)

Στο παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε ότι κατά την περίοδο 1990/91-1997/98 η καλλιέργεια του βαμβακιού σε μόλις έξι χώρες, την Ινδία, την Κίνα, τις Η.Π.Α, το Πακιστάν, το Ουζμπεκιστάν και τη Βραζιλία, κάλυψε το 75% της παγκοσμίως καλλιεργούμενης με βαμβάκι έκτασης.

Στην Ινδία κατά τα τελευταία χρόνια το βαμβάκι καταλαμβάνει εκτάσεις που ξεπερνούν τα 90 εκατομμύρια στρέμματα, ενώ κατά την αρχή της δεκαετίας του 1990 καλλιεργούνταν ετησίως κατά μέσο όρο 76 εκατομμύρια στρέμματα περίπου.

Οι εκτάσεις καλλιέργειας βαμβακιού παρουσιάζουν μια σχετική σταθερότητα στις Η.Π.Α, περίπου 53 εκατομμύρια στρέμματα ετησίως με σημαντικές αποκλίσεις τα έτη 1992/93 (45 εκατομμύρια στρέμματα) και 1995/96 (64 εκατομμύρια στρέμματα). Από εκείνη την περίοδο εμπορίας και μέχρι σήμερα, οι Η.Π.Α αποτελούν τη δεύτερη πιο σημαντική, με βάση την καλλιεργούμενη έκταση, βαμβακοπαραγωγό χώρα στον πλανήτη. Παλαιότερα τη θέση αυτή κατείχε η Κίνα. Όμως, μετά την αύξηση που παρουσίασε η καλλιέργεια στις αρχές της δεκαετίας του 1990, την περίοδο 1997/98 οι καλλιεργούμενες με βαμβάκι εκτάσεις ήταν μόλις 43 εκατομμύρια στρέμματα (International Cotton Advisory Committee, Cotton: World Statistics)

Σραθερή στα 30 εκατομμύρια στρέμματα παρουσιάζεται η καλλιέργεια του βαμβακιού τα τελευταία χρόνια στο Πακιστάν, ενώ φθίνουσα κινήθηκε στο Ουζμπεκιστάν κατά το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1990 (από 18,3 εκατομμύρια στρέμματα το 1990/91 σε 15 εκατομμύρια στρέμματα το 1995/96) για να σταθεροποιηθεί τα τελευταία χρόνια (International Cotton Advisory Committee, Cotton: World Statistics)

Αξιοσημείωτες είναι οι αλλαγές που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Την περίοδο 1992/93 στη Βραζιλία καλλιεργήθηκαν 19,7 εκατομμύρια στρέμματα με βαμβάκι, ενώ η αντίστοιχη έκταση τη χρονιά 1996/97 ήταν μόλις 6,8 εκατομμύρια στρέμματα. Αντίθετα στην Αργεντινή η καλλιεργούμενη έκταση από τα 3,7 εκατομμύρια στρέμματα του 1992/93 ανήλθε σε 11 εκατομμύρια στρέμματα (International Cotton Advisory Committee, Cotton: World Statistics)

Οι παγκοσμίως καλλιεργούμενες με βαμβάκι εκτάσεις, ανά έτος και χώρα, κατά τη δεκαετία του 1990 δίνονται στον πίνακα 8. Με βάση τα στοιχεία αυτά, η χώρα μας είναι η μοναδική ευρωπαϊκή χώρα

ανάμεσα στις 20 πρώτες χώρες στην καλλιέργεια βαμβακιού, σημειώνοντας σημαντική αύξηση από 2,7 εκατομμύρια στρέμματα το 1990/91 σε 4,4 εκατομμύρια στρέμματα το 1995/96. Τη χρονιά εκείνη η καλλιεργούμενη με βαμβάκι έκταση στην Ελλάδα αποτέλεσε το 93% της καλλιεργούμενης έκτασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία τα τελευταία χρόνια καλλιεργούνται 5 εκατομμύρια στρέμματα, δηλαδή 1,5% επί της παγκόσμιας καλλιεργούμενης έκτασης.

Στο παρακάτω διάγραμμα δίνονται οι δέκα πρώτες σε απόδοση εκκοκκισμένου βαμβακιού χώρες στον κόσμο κατά τη δεκαετία του 1990, σύμφωνα πάντα με την πιο πρόσφατα δημοσιευμένη μελέτη του ICAC. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι επτά από αυτές είναι χώρες της Μεσογείου (Ισραήλ, Ισπανία, Συρία, Αίγυπτος, Ελλάδα και Τυνησία), ενώ από τις σημαντικές παραγωγούς χώρες που είδαμε νωρίτερα, η Κίνα είναι όγδοη και το Ουζμπεκιστάν δέκατο.

Συναντούμε τις Η.Π.Α στη δέκατη τέταρτη θέση και το Πακιστάν μόλις στην εικοστή, ενώ η Ινδία, η χώρα με τις μεγαλύτερες εκτάσεις βαμβακοκαλλιέργειας, δε βρίσκεται καν μέσα στην εικοσάδα. Αντίθετα στις πρώτες θέσεις αυτής της λίστας βρίσκονται χώρες όπως το Ισραήλ, που δεν συγκαταλέγονται ανάμεσα στις είκοσι κυριότερες παραγωγικές χώρες.

Στο διάστημα μεταξύ των ετών 1950/51 και 1991/92, η παγκόσμια απόδοση εκκοκκισμένου βαμβακιού αυξανόταν με ρυθμό 0,8 κιλά/στρέμμα ή 2% το χρόνο κατά μέσο όρο χωρίς βέβαια η αύξηση αυτή να είναι ομοιόμορφη. Είναι χαρακτηριστικό ότι η απόδοση από 42 κιλά/στρέμμα στην περίοδο 1973/74 ανήλθε σε 45 κιλά το 1983/84, αλύξηση δηλαδή τριών κιλών για χρονικό διάστημα έντεκα χρόνων, ενώ την αμέσως επόμενη χρονιά σημειώθηκε αύξηση 10 κιλών. Η παγκόσμια απόδοση εκκοκκισμένου βαμβακιού συνέχισε να αυξάνει με ρυθμό 7κιλών/στρέμμα ανά χρόνο για επτά ακόμα περιόδους, ανερχόμενη σε 60 κιλά/στρέμμα το 1997/98. (Townsend T.P., 1997)

Η περίοδος 1996/97 ήταν η πέμπτη συνεχόμενη χρονιά που η παγκόσμια απόδοση εκκοκκισμένου βαμβακιού δε σημείωνε νέο ρεκόρ, η πρώτη πενταετία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που δεν αυξήθηκε η παγκόσμια απόδοση, ενώ και το 1997/98 δεν ξεπέρασε τα 58 κιλά/στρέμμα. Η πτώση μετά το 1991/92 της μέσης παγκόσμιας απόδοσης ενισχύει την εντύπωση ότι η βαμβακοκαλλιέργεια έχει εισέλθει σε μια περίοδο αργής αύξησης της παραγωγής, εξαιτίας συγκεκριμένων δυσκολιών που επιδρούν στην παραγωγικότητα μερικών εκ των κυριότερων παραγωγικών χωρών. Έτσι, η αναποτελεσματικότητα των εντομοκτόνων στην Ανατολική Κίνα, η εμφάνιση ιού που προκαλεί καρούλιασμα στα φύλλα στο Πακιστάν, οι αλλαγές στο κυβερνητικό πρόγραμμα των Η.Π.Α και οι οικονομικές δυσκολίες στην Κεντρική Ασία έχουν αντίκτυπο στις αποδόσεις του βαμβακιού στις τέσσερις από τις πέντε μεγαλύτερες βαμβακοπαραγωγούς χώρες κατά τη δεκαετία του 1990. (Townsend T.P., 1997)

Στην Κίνα την περίοδο 1991/92 η απόδοση σε εκκοκκισμένο βαμβάκι ανήλθε σε 87 κιλά/στρέμμα. Εξαιτίας εντομολογικών προσβολών, η παραγωγή βαμβακιού μεταφέρθηκε βορειοδυτικά στην επαρχία Xinjiang (Chaudhry M.R,1998)

Οι εξαιρετικές καιρικές συνθήκες σε συνδυασμό με την εφαρμογή ενός προγράμματος των Κινέζικων αρχών για την έγκαιρη αντιμετώπιση του προβλήματος οδήγησαν σε αύξηση της απόδοσης από τα 78,5 κιλά/στρέμμα της περιόδου 1994/95 σε 88 κιλά/στρέμμα της περιόδου 1995/96. Η αναποτελεσματικότητα όμως των εντομοκτόνων στις ανατολικές και τις κεντρικές περιοχές της χώρας αφήνουν ελάχιστα περιθώρια για περαιτέρω αύξηση των αποδόσεων. (Valderama C. και M.R.Chaudhry, 1997)

Στην Ινδία, την περίοδο 1996/97 η απόδοση σε εκκοκκισμένο βαμβάκι σημείωσε ρεκόρ ανερχόμενη μόλις σε περίπου 33 κιλά/στρέμμα, ενώ μετά από δύο περιόδους έπεσε στα 31 κιλά/στρέμμα. Το γεγονός ότι οι αποδόσεις στην Ινδία είναι μικρές, ψωρίς όμως η βαμβακοκαλλιέργεια να αντιμετωπίζει κανένα σοβαρό πρόβλημα, δείχνει ότι η Ινδία είναι μια από τις λίγες χώρες στις οποίες δεν έχει αξιοποιηθεί το πλήρες δυναμικό ακόμα. (M.R.Chaudhry, 1997)

Στο Πακιστάν, ο ιός που προκαλεί καρούλιασμα στα φύλλα ευθύνεται για τη σοβαρή μείωση των αποδόσεων. Οι υψηλότερες αποδόσεις επιτεύχθηκαν την περίοδο 1991/92 και από τότε δε σημειώθηκε καμία αύξηση. Ο ιός μεταδίδεται από την άσπρη μύγα, η οποία όμως δεν είναι δυνατόν να αποκλειστεί από το σύστημα παραγωγής. Το πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί με τη χρησιμοποίηση ποικιλιών ανθεκτικών στον ιό και προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται οι ερευνητές. (M.R.Chaudhry, 1997)

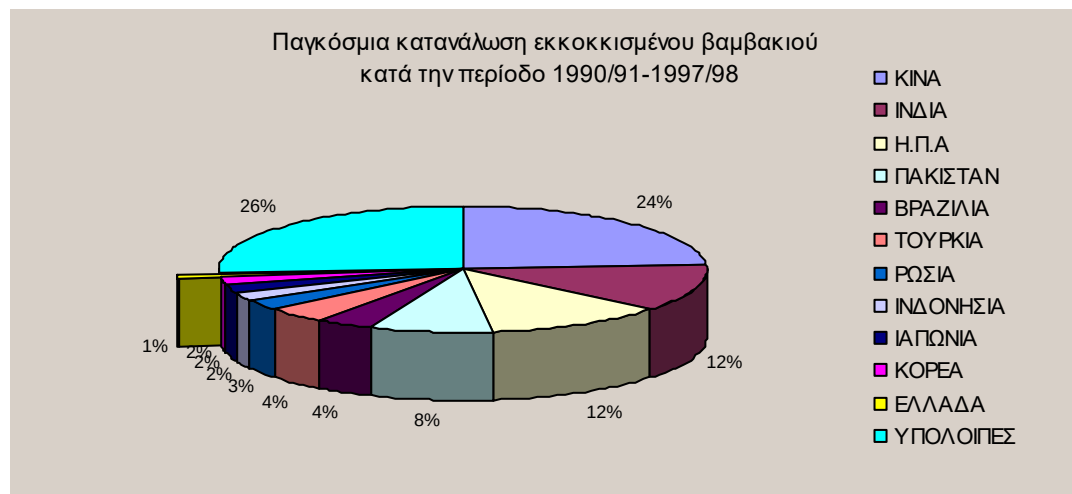
Το Ουζμπεκιστάν διέρχεται μια μεταβατική περίοδο δομικών αλλαγών που έχουν επηρεάσει τη βαμβακοκαλλιέργεια. Την περίοδο 1980/81 η μέση απόδοση σε εκκοκκισμένο βαμβάκι στις χώρες της Κεντρικής Ασίας ήταν 89 κιλά/στρέμμα, ενώ δεκαέξι χρόνια μετά, οι αποδόσεις είναι 71 κιλά/στρέμμα. Πρόσφατα οι αποδόσεις έχουν ανακάμψει, είναι όμως σημαντικά μικρότερες από αυτές των αρχών της δεκαετίας του 1980 και ουσιαστικά παραμένουν σε σταθερά χαμηλότερα επίπεδα (M.R.Chaudhry, 1998)

Οι λόγοι για την περαιτέρω αύξηση των αποδόσεων μπορεί να διαφέρουν από χώρα σε χώρα, όμως ο βασικός λόγος είναι η στασιμότητα που παρουσιάζει η τεχνολογική ανάπτυξη του χώρου. Φαίνεται ότι η διαθέσιμη τεχνολογία έχει χρησιμοποιηθεί στο έπακρο στις περισσότερες χώρες, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι σε κάθε χώρα η τεχνολογία υιοθετείται μέσω διαφορετικών οδών ανάλογα με το ύψος του αγροτικού τομέα της κάθε μιας. Οι μη αυξανόμενες πλέον αποδόσεις της βαμβακοκαλλιέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο είναι αποτέλεσμα της ολοκληρωτικής αποδοχής της υπάρχουσας τεχνολογίας και της τελειοποίησης της εφαρμογής της. Για να υπάρξει σημαντική βελτίωση των αποδόσεων, οι ερευνητές πρέπει να εξελίσσουν τον τομέα της βιογενετικής, δημιουργώντας ποικιλίες με υψηλότερες αποδόσεις. (M.R.Chaudhry, 1997)

2. ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

Η παγκόσμια κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού ξεπέρασε το φράγμα των 19 εκατομμυρίων τόνων την περίοδο 1996/97, ανήλθε σε 19,4 εκατομμύρια τόνους το 1997/98 και αναμένεται να αυξηθεί και άλλο, ύστερα από μια δεκαετία χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις γύρω στους 18,5 εκατομμύρια τόνους. Η μεγαλύτερη αύξηση το 1997/98 σημειώθηκε στις βαμβακοπαραγωγούς χώρες, κυρίως στην Ινδία, το Πακιστάν, το Μεξικό και το Ουζμπεκιστάν. Αυξημένη ήταν επίσης η κατανάλωση στις χώρες της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, ενώ στην Ανατολική Ασία και την Ευρώπη ήταν μειωμένη. Η οικονομική ανάπτυξη και η αύξηση του πληθυσμού είναι οι κύριοι λόγοι που οδηγούν την παγκόσμια χρήση του βαμβακιού σταθερή κατά τα τελευταία χρόνια στα 3,2 κιλά περίπου (Townsend T.P,1997)

Το μερίδιο στην κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού των επτά μεγαλύτερων βαμβakoπαραγωγών χωρών (Κίνα, Η.Π.Α, Ινδία, Ουζμπεκιστάν, Τουρκία, Βραζιλία) αυξήθηκε από 58,5% την περίοδο 1990/91 σε 70% το 1995/96 και διατηρήθηκε σε αυτό το ποσοτό και τις επόμενες περιόδους. Αντίθετα, η κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση βαίνει συνεχώς φθίνουσα. Έτσι από 1.264.000 τόνους το 1990/91 και ποσοστό 6,8% μειώθηκε σε 1.128.000 τόνους το 1997/98 και ποσοστό 5,8%. Στο παρακάτω διάγραμμα δίνονται τα ποσοστά συμμετοχής στην παγκόσμια κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού των δέκα κυριότερων χωρών και της Ελλάδας κατά τη δεκαετία του 1990

Η πρώτη σε κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού χώρα στον κόσμο είναι η Κίνα, όπου από το 1992/93 καταναλώνονται ετησίως 4,5 με 4,6 εκατομμύρια τόνοι, εκ των οποίων οι 700.000 τόνοι είναι απόθεμα, σύμφωνα με τη στρατηγική που έχει χαράξει το Εθνικό Συμβούλιο Υφασμάτων της Κίνας.

Η ποσότητα εκκοκκισμένου βαμβακιού που καταναλώνεται κάθε χρόνο στην Ινδία αυξάνει συνεχώς κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Έτσι, ενώ την περίοδο 1990/91 ήταν σχεδόν 2 εκατομμύρια τόνοι, το 1997/98 ανήλθε σε 2.865.000 τόνους. Αντίθετα στις Η.Π.Α, μετά την αύξηση των 550.000 τόνων που σημειώθηκε σταδιακά κατά το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1990 (η κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού ήταν 1.885.000 τόνοι το 1990/91 και 2.438.000 τόνοι το 1994/95) τα τελευταία χρόνια καταναλώνονται ετησίως 2.420.000 τόνοι εκκοκκισμένο βαμβάκι. (International Advisory Committee, 1997, Cotton: World Statistics)

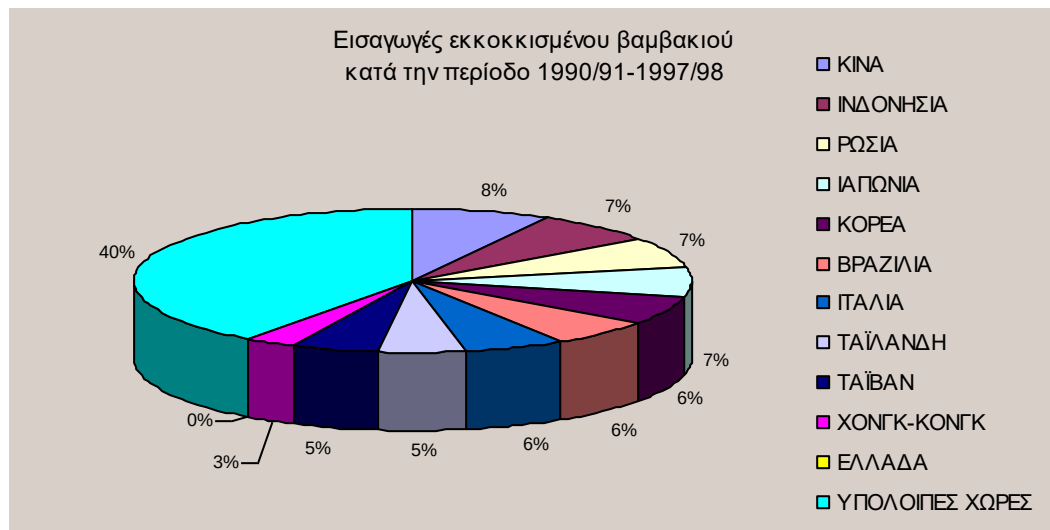
Στο Πακιστάν καταναλώνονται ετησίως, από το 1992/93 και μετά 1,5 με 1,6 εκατομμύρια τόνοι εκκοκκισμένου βαμβακιού. Όμοια και στη Βραζιλία, από την περίοδο 1993/94 η κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού κυμαίνεται κάθε έτος μεταξύ 817.000 και 835.000 τόνων. Αντίθετα στην Τουρκία καταναλώνονται κάθε χρόνο όλο και μεγαλύτερες ποσότητες εκκοκκισμένου βαμβακιού κατά τη δεκαετία του 1990. Έτσι, το 1990/91 καταναλώθηκαν 557.000 τόνοι, ενώ το 1997/98 η κατανάλωση ανήλθε σε 1.000.000 τόνους. (International Advisory Committee, 1997, Cotton: World Statistics). Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης αυτής οφείλεται στις αυξημένες εξαγωγές τούρκικων υφασμάτων, που παρατηρούνται μετά την τελωνειακή ένωση της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και στη μεγαλύτερη παραγωγή βαμβακιού στις περιοχές της Ανατολικής Τουρκίας, μετά την προσθήκη νέων αρδευτικών εκτάσεων. (Townsend T.P, 1997)

Η κατανάλωση εκκοκκισμένου βαμβακιού στην Ελλάδα κινήθηκε πτωτικά στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (από 150.000 τόνους το 1990/91 σε 135.000 τόνους το 1993/94), στη συνέχεια όμως σταθεροποιήθηκε στους 135.000 τόνους περίπου ετησίως μέχρι την περίοδο 1996/97, για να ανέλθει σε 140.000 τόνους το 1997/98. (International Advisory Committee, 1997, Cotton: World Statistics)

Η αύξηση της παγκόσμιας κατανάλωσης βαμβακιού, που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια, δεν έχει οδηγήσει σε αντίστοιχη αύξηση των παγκοσμίως διακινηθέντων ποσοτήτων βαμβακιού και αυτό γιατί το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης της κατανάλωσης οφείλεται στις βαμβakoπαραγωγούς χώρες. Έτσι, το

διεθνές εμπόριο βαμβακιού ως ποσοστό της κατανάλωσής του από 32% που ήταν τις περιόδους 1995/96 και 1996/97 μειώθηκε σε 30% το 1997/98, ενώ σε απόλυτα νούμερα υπολογίστηκε σε 6 εκατομμύρια τόνους το 1996/97, σχεδόν όσο και το 1995/96 και 5,9 εκατομμύρια τόνους το 1997/98. (International Advisory Committee, 1997, Cotton: World Statistics)

Στο παρακάτω διάγραμμα δίνονται τα ποσοστά συμμετοχής στις εισαγωγές εκκοκκισμένου βαμβακιού των δέκα μεγαλύτερων εισαγωγικών χωρών κατά τη δεκαετία του 1990. Αθροιστικά το ποσοστό των δέκα αυτών χωρών ανέρχεται σε 60%. Οι χώρες αυτές είναι η Κίνα, η Ινδονησία, Η Ρωσία, η Ιαπωνία, Η Κορέα, Η Ιταλία, η Ταϊλάνδη, το Ταϊβάν και το Χονγκ Κονγκ, εκ των οποίων η Κίνα και η Βραζιλία είναι και σημαντικές βαμβακοπαραγωγοί χώρες.

Κατά τις τέσσερις τελευταίες περιόδους εμπορίας η Κίνα αποτελεί τη μεγαλύτερη εισαγωγό χώρα παγκοσμίως. Το 1994/95 οι εισαγωγές της Κίνας ανήλθαν στο ύψος ρεκόρ των 884.000 τόνων και ώθησαν συγχρόνως σε ρεκόρ και τις διεθνώς διακινούμενες ποσότητες βαμβακιού, οι οποίες ξεπέρασαν τους 6,5 εκατομμύρια τόνους. Σε σχετικά υψηλά επίπεδα διατηρήθηκαν και το 1995/96 οι εισαγωγές στην Κίνα ανερχόμενες σε 663.000 τόνους και ήταν αυτός ο λόγος που οι διεθνείς τιμές οδηγήθηκαν πάμω από το μέσο ύψος τους. Κατά το 1996/97 οι τιμές βαμβακιού στην Κίνα διατηρήθηκαν ουσιαστικά σε υψηλότερα επίπεδα από αυτά που επικράτησαν διεθνώς, κάνοντας έτσι ελκυστικές τις εισαγωγές για τις Κινέζικες βιομηχανίες. Έτσι, εκείνη τη χρονιά οι εισαγωγές αυξήθηκαν σε 787.000 τόνους, με αποτέλεσμα τα αποθέματα αρχής του 1997/98 στην Κίνα να ανέλθουν σε 4,1 εκατομμύρια τόνους, ποσότητα που αντιστοιχεί στο 44% των παγκόσμιων αποθεμάτων βαμβακιού. (International Advisory Committee, 1997, Cotton: World Statistics)

Τα αποθέματα τέλους στην Κίνα αυξήθηκαν κατά τα έτη 1994/95-1996/97 υπό την αιγίδα του κυβερνητικού προγράμματος διαχείρισης της προσφοράς βαμβακιού. Μέσα στο πλαίσιο του Κινέζικου οικονομικού συστήματος, τα μεγάλα αποθέματα είναι επιθυμητά αφού λειτουργούν σαν φράγμα ενάντια στον πληθωρισμό και τις ελλείψεις, αλλά και σαν εργαλείο ελέγχου του συρτήματος διανομής του βαμβακιού. (Townsend T.P,1997)

Την περίοδο 1997/98 η παραγωγή εκκοκκισμένου βαμβακιού στην Κίνα μειώθηκε σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά κατά 500.000 τόνους και υπολείπεται της κατανάλωσης κατά 700.000 τόνους. Το κενό αυτό ανάμεσα στην παραγωγή και την κατανάλωση δεν οδήγησε σε αύξηση των εισαγωγών, αφού τα πολύ μεγάλα εγχώρια αποθέματα έγιναν πιο προσιτά στην εγχώρια βιομηχανία και οι τιμές ανταγωνιστικές ως προς τις αντίστοιχες διεθνείς. Με μέτρα όπως μείωση πάνω από 10% των εγχώριων τιμών, κατάργηση του

φόρου προστιθέμενης αξίας για ένα μέρος της σοδειάς και παροχή ευνοϊκών όρων από την Τράπεζα της Κίνας στις βιομηχανίες για τη λήψη δανείων για αγορές εγχώριου βαμβακιού, η πολιτική της Κίνας προσαρμόζεται πλέον υπέρ της μείωσης των αποθεμάτων και σκοπεύει στην ενθάρρυνση μιας μεγαλύτερης κατανάλωσης του εγχώριου βαμβακιού και τη μείωση των εισαγωγών. Έτσι, οι εισαγωγές βαμβακιού στην Κίνα μειώθηκαν από 787.000 τόνους το 1996/97 σε 550.000 τόνους το 1997/98. (International Advisory Committee, 1997, Cotton: World Statistics)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΜΒΑΚΙ

1.ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΜΒΑΚΙ

Το βαμβάκι δεν είχε καν περιληφθεί στον κατάλογο των γεωργικών προϊόντων (Παράρτημα II της Συνθήκης της Ρώμης), λόγω του ότι δεν υπήρχε χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με παραγωγή βαμβακόσπορου, προτού την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ.

Μετά το 1981 όμως, που έγινε η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ταυτόχρονα άρχισε η εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, θεσπίστηκε ειδικό καθεστώς για την υποστήριξή του, αφού μέχρι τότε μόνο στην Ελλάδα υπήρχε η καλλιέργεια του βαμβακιού (Πολύμερος Κ., Μάττας Κ., 1996). Προσαρτήθηκε λοιπόν στη συμφωνία ένταξης ειδικό πρωτόκολλο, το Πρωτόκολλο 4 (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 19.11.79), με βάση του οποίου αναγνωρίστηκε η υψηλή σημασία που έχει για την ελληνική οικονομία η παραγωγή βαμβακιού και θεσπίστηκε ειδικό καθεστώς υποστήριξής του, ώστε να επιτρέπει δίκαιο εισόδημα στους ενδιαφερόμενους παραγωγούς και σταθεροποίηση της αγοράς, μέσω της βελτίωσης των δομών στο επίπεδο της προσφοράς και της διάθεσης.

Το καθεστώς του Πρωτοκόλλου 4 προβλέπει την Κοινή Οργάνωση Αγοράς (ΚΟΑ) του προϊόντος στην Ε.Ε και τη χορήγηση ενίσχυσης στην παραγωγή, μέσω των εκκοκιστικών επιχειρήσεων.

Δεν προβλέπεται κανένα περιοριστικό μέτρο κατά την εισαγωγή βαμβακιού στην Ε.Ε από Τρίτες Χώρες. Το σύστημα της «ελλειμματικής πληρωμής» που έχει επιλεγεί, επιβαρύνει τον Κοινοτικό προϋπολογισμό, τροφοδοτεί όμως την κλωστοϋφαντουργία της Ε.Ε με φτηνή πρώτη ύλη. Επομένως η Κοινότητα προτιμά να επιδοτεί την παραγωγή της (33% των αναγκών της) παρά να επιβαρύνει τις εισαγωγές της, δηλαδή τους καταναλωτές της.

Προκειμένου να αποφευχθούν οι διακρίσεις μεταξύ των παραγωγών της Κοινότητας, το ειδικό καθεστώς στήριξης εφαρμόζεται στο σύνολο του εδάφους της και περιλαμβάνει τη χορήγηση ενίσχυσης στην παραγωγή. Για τη διευκόλυνση της διαχείρισης και του ελέγχου, αποφασίστηκε η ενίσχυση της παραγωγής να χορηγείται στους παραγωγούς μέσω των εκκοκιστηρίων, αφού οι βαμβακοπαραγωγοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πολύ περισσότεροι από τις εκκοκιστικές επιχειρήσεις.

Λόγω της μεγάλης σημασίας της βαμβακοκαλλιέργειας για την Αγροτική και την Εθνική Οικονομία, οι εκάστοτε Ελληνικές κυβερνήσεις μεταχειρίζονταν το βαμβάκι με ιδιαίτερη προσοχή και είχε την τύχη πάντα της κρατικής παρέμβασης και του προστατευτισμού. Κατά τη διάρκεια του 1960-1965 η επιδότηση ήταν στρεμματική, για την περίοδο 1966-1973 η επιδότηση αφορούσε την παραγόμενη ποσότητα και από το 1974-1981 η υποστήριξη είχε τη μορφή της χρηματικής καταβολής στον παραγωγό, ίσης με τη διαφορά της Τιμής Εγγύησης και της Διεθνούς Τιμής του σύσπορου βαμβακιού (Πολύμερος Κ., Μάττας Κ., 1996).

Οι εισαγωγές του εκκοκισμένου βαμβακιού είναι ελεύθερες στην Ε.Ε. Επιβαρύνονται μόνο με ένα μικρό δασμό, ενώ δεν επιβάλλεται άλλη εισφορά κατά την εισαγωγή. Για να διασφαλιστεί μια τιμή παραγωγού υψηλότερη από αυτή που θα οδηγούσαν οι ελεύθερες εισαγωγές του προϊόντος από τρίτες χώρες, θεσπίστηκε ένα καθεστώς θεσμικών τιμών και ενισχύσεων. Το ποσό της ενίσχυσης αυτής καθορίζεται περιοδικά με βάση τη διαφορά μεταξύ:

- ✓ μιας **τιμής στόχου (guide price)** που ορίζεται για το σύσπορο βαμβάκι σε επίπεδο που κρίνεται ότι επιτρέπει δίκαιο εισόδημα στο βαμβακοπαραγωγό και σταθεροποιεί την αγορά. Η τιμή αυτή εκφράζει ένα επιθυμητό επίπεδο της τιμής του παραγωγού και σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ.1554/95 του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 30-6-95) ισχύει για όλη τη διάρκεια μιας εμπορικής περιόδου (η περίοδος εμπορίας διαρκεί από την 1^η Σεπτεμβρίου εκάστου έτους έως την 31^η Αυγούστου του επομένου) και
- ✓ μιας **τιμής της διεθνούς αγοράς (world price)** που προσδιορίζεται με βάση την προσφορά και τις τιμές που διαπιστώνονται στη διεθνή αγορά. Η τιμή αυτή βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ. 1201/89 της Επιτροπής (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 4-5-89) όπως αυτός τροποποιήθηκε

από τον Κανονισμό (ΕΚ 1624/99) της Επιτροπής (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 24-7-99) καθορίζεται την τελευταία εργάσιμη μέρα που προηγείται της 1^{ης}, της 11^{ης} και της 21^{ης} κάθε μήνα, κατά την περίοδο από 1^η Σεπτεμβρίου μέχρι 31^η Μαρτίου.

Παράλληλα με την τιμή στόχου καθορίζεται και η **ελάχιστη τιμή (minimum price)**. Ορίζεται από το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι η τιμή που πρέπει να εισπράξει ο παραγωγός κατ'ελάχιστον από τον εκκοκιστή, ώστε να μπορέσει με τη σειρά του ο εκκοκιστής να εισπράξει την ενίσχυση. Η ελάχιστη τιμή παραγωγού αποτελεί το 95% της τιμής στόχου.(Αυγουλάς Χ.Ε.,1997)

Η παρεχόμενη στήριξη του προϊόντος δεν είναι απεριόριστη, αλλά για να συγκρατηθούν οι δημοσιονομικές δαπάνες, χορηγείται πλήρως μόνο μέχρι ενός ύψους παραγωγής. Η πλήρης κάλυψη της διαφοράς με ταξύ Κοινοτικής και Διεθνούς τιμής, με την ενίσχυση που χορηγείται, δεν αφορά το οποιοδήποτε επίπεδο της Κοινοτικής παραγωγής. Έχει προβλεφθεί από το Πρωτόκολλο 4 η θέσπιση μιας «οροφής» στην παραγωγή, που είναι γνωστή ως **Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα (Maximum Guaranteed Quantity)**. Η υπέρβαση της οροφής οδηγεί σε αντίστοιχη περικοπή της ενίσχυσης, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως εισφορά συνυπευθυνότητας.

Συνοπτικά, το ισχύον καθεστώς των κοινοτικών ενισχύσεων για το βαμβάκι σε γενικές γραμμές προβλέπει τα εξής:

- Η τιμή στόχου ορίζεται σε 106,30ευρώ ανά 100 κιλά μη εκκοκισμένου βαμβακιού (σύσπορου βαμβακιού)
- Η ελάχιστη τιμή ορίζεται σε 100,99ευρώ ανά 100 κιλά μη εκκοκισμένου βαμβακιού της ίδιας ποιότητας με τη λαμβανομένη υπόψη για την τιμή στόχου, και το οποίο βρίσκεται στις εγκαταστάσεις της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- Η Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα καθορίζεται στους 1.031.000 τόνους σύσπορου βαμβακιού, οι οποίοι κατανέμονται στις βαμβακοπαραγωγικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως εξής: 782.000 τόνους για την Ελλάδα, 249.000 τόνους για την Ισπανία.
- Ο υπολογισμός της μείωσης της ενίσχυσης γίνεται με την εφαρμογή του συντελεστή 0,50, επί της υπέρβασης της παραγωγής, δηλαδή μείωση της ενίσχυσης κατά ένα ποσοστό ίσο με το μισό του ποσοστού της υπέρβασης.
- Εφόσον στο τέλος της περιόδου η συνολική Κοινοτική δαπάνη με βάση την οροφή παραγωγής είναι μικρότερη από 770 εκατομμύρια ευρώ, τότε το υπόλοιπο ποσό που θα παραμείνει μπορεί να δοθεί για την αύξηση της ενίσχυσης που χορηγείται στα Κράτη-μέλη, που λόγω συνυπευθυνότητας είχαν μειωμένη ενίσχυση. Για να ληφθεί όμως αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο περιορισμοί:

(α) η διεθνής τιμή του σύσπορου, όπως αυτή καθορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να μην είναι μικρότερη των 30,2ευρώ ανά 100 κιλά και

(β) η συνολική ενίσχυση ανά 100 κιλά σύσπορου βαμβακιού να μην είναι μεγαλύτερη από αυτή που θα δίνονταν αν η οροφή παραγωγής ήταν 1.120.000 τόνοι, από τους οποίους 850.000 τόνοι για την Ελλάδα και 270.000 τόνοι για την Ισπανία.

2. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ.

Από το 1981 ισχύει για το βαμβάκι ένα κοινοτικό καθεστώς το οποίο από πολλές πλευρές χαρακτηρίζεται προνομιακό και θεσπίστηκε με το Πρωτόκολλο 4 της πράξης προσχώρησης της Ελληνικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο 14 της πράξης προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και αφορά το σύσπορο βαμβάκι (κλάση 52 01 00 της συνδυασμένης ονοματολογίας). Το καθεστώς του Πρωτοκόλλου 4 προβλέπει την Κοινή Οργάνωση

Αγοράς (ΚΟΑ) του προϊόντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη χορήγηση ενίσχυσης στην παραγωγή, μέσω των εκκοκκιστικών επιχειρήσεων. (Αυγουλάς Χ.Ε., 1997)

Το Κοινοτικό Σύστημα υλοποίησης της ΚΟΑ του σύσπορου βαμβακιού είναι το λεγόμενο σύστημα των «ελλειμματικών πληρωμών» που βασίστηκε σε ένα αντίστοιχο καθεστώς που εφαρμοζόταν στην Ελλάδα, με εθνικούς πόρους, πριν την ένταξή της στην Ε.Ο.Κ. Η Ε.Ε καθορίζει μια επιθυμητή τιμή (τιμή στόχου) για τον παραγωγό. Η διαφορά της τιμής αυτής και της πολύ χαμηλότερης διεθνούς τιμής, καταβάλλεται ως ενίσχυση από το Κοινοτικό Ταμείο (FEOGA) στον εκκοκκιστή. Με τον τρόπο αυτό, το εκκοκκισμένο Κοινοτικό βαμβάκι μπορεί να συναγωνισθεί το φτηνό εισαγόμενο προϊόν και οι κλωστοϋφαντουργίες της Ε.Ε προμηθεύονται το Κοινοτικό προϊόν στις διεθνείς τιμές. (Αυγουλάς Χ.Ε., 1997)

Η διασφάλιση της ενίσχυσης για μια συγκεκριμένη ποσότητα βαμβακιού, η λεγόμενη Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα (ΜΕΠ) καθορίζεται κάθε έτος πριν την έναρξη της εμπορικής περιόδου (1^η Σεπτεμβρίου). Σύμφωνα με την Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 19-11-79, η ΜΕΠ μπορούσε αρχικά να καθοριστεί είτε με βάση τη μέση παραγωγή της Ελλάδας κατά την περίοδο 1978-1980, είτε με βάση την παραγωγή ενός εκ των ετών αυτών, προσαυξημένη σε κάθε περίπτωση, κατά 25%.

Η οροφή αυτή πήρε διάφορες τιμές κατά περιόδους. Έτσι για την περίοδο 1981-82 καθορίστηκε σε 430.000 τόνους σύσπορου βαμβακιού, ενώ για τα επόμενα χρόνια διαμορφώθηκε ως εξής: 1982-83 σε 450.000 τόνους, όπως και κατά την περίοδο 1983-84, 1984-85 σε 500.000 τόνους και 1985-86 σε 567.000 τόνους. Όπως έχει ήδη αναφερθεί το Πρωτόκολλο 4 τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο 14, κατά το 1986, με την ένταξη της Ισπανίας (ως βαμβακοπαραγωγού χώρας) και της Πορτογαλίας στην Ε.Ο.Κ. Τότε καθορίστηκε νέο όριο της Μέγιστης Εγγυημένης Ποσότητας, αυξανόμενη κατά 185.000 τόνους. Βάσει του Κανονισμού (ΕΟΚ 1964/87) του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 3-7-87), η ΜΕΠ οριζόταν ετησίως σε 752.000 τόνους σύσπορου βαμβακιού.

Αν η πραγματική παραγωγή μιας εμπορικής περιόδου υπερέβαινε την ποσότητα που οριζόταν για την εν λόγω περίοδο εμπορίας, τότε με βάση τον Κανονισμό (ΕΟΚ 2169/81) του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 31-7-81), η ενίσχυση θα διαμορφωνόταν σύμφωνα με ένα συντελεστή που προσδιοριζόταν με τη διαίρεση της ΜΕΠ δια της πραγματικά παραγόμενης ποσότητας. Παρόλα αυτά όμως, από ότι διαπιστώθηκε, μέχρι και την περίοδο εμπορίας 1986-87 η κοινοτική παραγωγή δεν ξεπέρασε την οροφή της ΜΕΠ καμία χρονιά.

Με τον Κανονισμό (ΕΟΚ 2276/87 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 31-7-87) αναπροσαρμόστηκε ο τρόπος υπολογισμού του συντελεστή, βάσει του οποίου θα καθοριζόταν η μείωση του ποσού της ενίσχυσης. Έτσι, πριν την έναρξη κάθε εμπορικής περιόδου και με βάση τις εκτιμήσεις των χωρών μελών καθοριζόταν το αναμενόμενο ύψος της παραγωγής. Αν η ποσότητα αυτή ήταν μεγαλύτερη από τη ΜΕΠ, η διαφορά τους διαιρούμενη με την ποσότητα των 15.000 τόνων έδινε το ποσοστό κατά το οποίο μειωνόταν η τιμή στόχου. Το ποσό που προέκυπτε από τη μείωση της τιμής στόχου (συνυπευθυνότητα) αφαιρείτο από το ποσό της αρχικά υπολογιζόμενης ενίσχυσης. Παρόλα αυτά ο Κανονισμός (ΕΟΚ 1964/87 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 3-7-87) περιόριζε αυτή τη μείωση του ποσού της ενίσχυσης, ώστε να μην είναι μεγαλύτερη από 15%, 20%, 25% και 25% της τιμής στόχου για τις περιόδους 1987-88, 1988-89, 1989-90 και 1990-91 αντίστοιχα. Όριζε όμως το ότι, αν η πραγματική παραγωγή στο τέλος της περιόδου ήταν διαφορετική από την αρχικά εκτιμώμενη, η διαφορά αυτή θα υπολογιζόταν στο όριο παραγωγής της επόμενης περιόδου.

Ο Κανονισμός (ΕΟΚ 2052/92 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 30-7-92) επέφερε αναπροσαρμογή για δεύτερη φορά στο καθεστώς ενίσχυσης του βαμβακιού και όρισε, με αφετηρία την εμπορική περίοδο 1992-93, ως ΜΕΠ της κοινοτικής παραγωγής τους 701.000 τόνους σύσπορου βαμβακιού. Η μείωση αυτή της ποσότητας οφειλόταν στην αλλαγή της «ποιότητας τύπου» του σύσπορου βαμβακιού, που είχε πλέον ποσοστό υγρασίας 10% αντί 14% (Αυγουλάς Χ.Ε., 1997)

Επιπλέον, στον ίδιο Κανονισμό προβλεπόταν πτώση της ενίσχυσης κατά ένα ποσό, ο υπολογισμός του οποίου γινόταν με εφαρμογή του συντελεστή 0,5 επί της υπέρβασης της αναμενόμενης παραγωγής. Με άλλα λόγια, η ενίσχυση μειωνόταν κατά ένα ποσοστό ίσο με το μισό του ποσοστού της υπέρβασης της

αναμενόμενης παραγωγής. Περιορίζει για τις εμπορικές περιόδους 1992-93 και 1993-94 τη μείωση της ενίσχυσης στο 15% της τιμής στόχου. Αν η υπολογιζόμενη με την πιο πάνω σχέση συνυπευθυνότητα υπερέβαινε το όριο του 15%, η υπολοιπούμενη ποσότητα μεταφερόταν στην τιμή στόχου της επόμενης περιόδου μέχρι ορίου 5%.

Το σύστημα της ενίσχυσης του βαμβακιού αναπροσαρμόστηκε άλλη μια φορά, με τον Κανονισμό (ΕΟΚ 2760/94 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 15-11-94), προτού πραγματοποιηθεί η τελευταία αναπροσαρμογή και πάρει τη σημερινή του μορφή. Έτσι, με βάση τον πιο πάνω κοινοτικό κανονισμό, η πτώση της ενίσχυσης περιοριζόταν στο 18,5% της τιμής στόχου για την εμπορική περίοδο 1994-95, ενώ μια μείωση υπεσβαίνουσα το όριο αυτό μεταφερόταν στην τιμή στόχου της επόμενης περιόδου μέχρι ορίου 7%.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ 2169/81 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 31-7-81) καθόριζε κάθε έτος και πριν την έναρξη της εμπορικής περιόδου την τιμή στόχου του σύσπορου βαμβακιού. Επιπλέον, καθόριζε και μια ελάχιστη τιμή για το σύσπορο βαμβάκι, η οποία αναφερόταν στην ποιότητα που λαμβανόταν υπόψη για την τιμή στόχου και στο στάδιο εξόδου από τη γεωργική εκμετάλλευση. Η τιμή αυτή καθοριζόταν σε επίπεδο που να εγγυάται στους παραγωγούς την πραγματοποίηση των πωλήσεών τους σε τιμή που να είναι όσο το δυνατόν πλησιέστερη της τιμής στόχου, λαμβανομένων υπόψη των διακυμάνσεων της αγοράς και των εξόδων μεταφοράς του σύσπορου βαμβακιού από τις ζώνες παραγωγής μέχρι τις περιοχές εκκόκκισης.

3. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ.

Το Φεβρουάριο του 1995 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε καινούργιες προτάσεις, με τις οποίες στόχευε στην αναθεώρηση του καθεστώτος του βαμβακιού, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Οι προτάσεις αυτές είχαν σκοπό τη συγκράτηση των δαπανών του τομέα.

Τον Ιούλιο του 1995 το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας, μετά από πολλές συζητήσεις, αποφάσισε το νέο καθεστώς για το βαμβάκι, που ισχύει από την εμπορική περίοδο 1995-96 (εσοδεία 1995) με ισχύ μέχρι την περίοδο 1999-2000. Το νέο αυτό καθεστώς θεσπίστηκε από τον Κανονισμό (ΕΟΚ 1553/95 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 30/6/95).

Η τιμή στόχου καθορίστηκε σε 106,30 ευρώ ανά 100 κιλά σύσπορου βαμβακιού ποιότητας υγιούς, σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη και ανόθευτης, με 10% υγρασία και 3% προσμίξεις, που έχει τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για να παραχθούν, μετά τον εκκοκισμό, 32% ίνες κυτίου βαθμού 5 (white middling) και μήκους 28 χιλιοστών. Ο ίδιος κοινοτικός κανονισμός καθορίζει την ελάχιστη τιμή σε 100,99 ευρώ ανά 100 κιλά μη εκκοκισμένου βαμβακιού (σύσπορου) και προβλέπει τη χορήγηση ενίσχυσης της παραγωγής για μια Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα (ΜΕΠ) 1.031.000 τόνων σύσπορου βαμβακιού για κάθε εμπορική περίοδο, η οποία κατανέμεται μεταξύ των παραγωγών κρατών μελών με τη μορφή Εθνικών Εγγυημένων Ποσοτήτων ως εξής: Ελλάδα 782.000 τόνοι και Ισπανία 249.000 τόνοι.

Αν κατά τη διάρκεια μιας περιόδου εμπορίας το άθροισμα της πραγματικής παραγωγής της Ισπανίας και της Ελλάδας υπερβαίνει τους 1.031.000 τόνους (δηλαδή τη ΜΕΠ), τότε βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) 1554/95 του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 30-6-95) η τιμή στόχου μειώνεται για την περίοδο αυτή σε κάθε κράτος μέλος όπου η παραγωγή υπερβαίνει την ΕΕΠ αυτού ως εξής:

- ✓ Αν τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ισπανία η πραγματική παραγωγή υπερβαίνει την αντίστοιχη ΕΕΠ, η τιμή στόχου για κάθε κράτος μειώνεται κατά ένα ποσοστό ίσο με το μισό του ποσοστού υπέρβασης της ΕΕΠ αυτού.
- ✓ Αν η πραγματική παραγωγή ενός μόνο κράτους μέλους υπερβαίνει την ΕΕΠ, τότε η υπέρβαση της πραγματικής παραγωγής της Κοινότητας σε σχέση με τη ΜΕΠ υπολογίζεται σαν ένα ποσοστό της ΕΕΠ

του σχετικού κράτους μέλους και η τιμή στόχου μειώνεται κατά ένα ποσοστό ίσο προς το μισό του ποσοστού υπέρβασης.

Ο Κανονισμός αυτός καθορίζει εκτός των άλλων ότι:

- (α) αν σε μια περίοδο εμπορίας ο σταθμισμένος μέσος όρος της τιμής της διεθνούς αγοράς, που ελήφθη υπόψη για τον καθορισμό της καταβληθείσας ενίσχυσης, υπερβαίνει τα 30,2 ευρώ ανά 100 κιλά σύσπορου βαμβακιού και
- (β) οι συνολικές δημοσιονομικές δαπάνες του καθεστώτος ενίσχυσης, μετά από τις τυχόν απαραίτητες διορθωτικές κινήσεις του υπολογισμού της τιμής στόχου της συγκεκριμένης περιόδου, είναι μικρότερες από 770 εκατομμύρια ευρώ, τότε αυτή η διαφορά χρησιμοποιείται για να αυξηθεί το ποσό της ενίσχυσης σε κάθε κράτος μέλος όπου η πραγματική παραγωγή υπερβαίνει την ΕΕΠ. Το προσαυξημένο αυτό ποσό ενίσχυσης δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει αν θεωρηθούν ως ΜΕΠ 1.120.000 τόνοι σύσπορου βαμβακιού, εκ των οποίων ως ΕΕΠ για την Ελλάδα λαμβάνονται οι 850.000 τόνοι και για την Ισπανία οι υπόλοιποι 270.000 τόνοι.

Η προσαύξηση του ποσού της ενίσχυσης που αναφέρθηκε καθορίζεται από τον Κανονισμό (ΕΟΚ 1201/89 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 4-5-89), όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 2064/95 της Επιτροπής και τον πρόσφατο 1051/2001 του Συμβουλίου της 22-5-2001, ως εξής:

(α) η διαφορά μεταξύ των ολικών δαπανών του προϋπολογισμού του καθεστώτος ενίσχυσης και των 770 εκ. ευρώ διαιρείται με τη συνολική πραγματική παραγωγή των κρατών μελών, των οποίων η πραγματική παραγωγή υπερβαίνει την ΕΕΠ. Η προσαύξηση αυτή είναι ίση με το αποτέλεσμα που προκύπτει εκτός αν υπάρχει εφαρμογή του στοιχείου (β).

(β) αν στην Ελλάδα και στην Ισπανία η πραγματική παραγωγή υπερβαίνει την ΕΕΠ και σε ένα από αυτά τα κράτη μέλη το ποσό της ενίσχυσης, προσαυξημένο κατ' εφαρμογή του ως άνω στοιχείου (α), υπερβαίνει το ύψος της ενίσχυσης που προκύπτει χωρίς την επιβολή της συνυπευθυνότητας ή το ύψος της ενίσχυσης που προκύπτει αν θεωρηθούν ως ΕΕΠ για την Ελλάδα οι 850.000 τόνοι και για την Ισπανία οι 270.000 τόνοι, τότε το χορηγούμενο ποσό ενίσχυσης σε αυτό το κράτος μέλος είναι ίσο με το χαμηλότερο εκ των δύο προαναφερόμενων ορίων. Το ποσό της ενίσχυσης που εφαρμόζεται στο άλλο κράτος της Κοινότητας είναι ίσο προς το ποσό που προκύπτει κατ' εφαρμογή του στοιχείου (α), με την προσθήκη της διαφοράς της προσαύξησης του πρώτου κράτους από το προαναφερόμενο χαμηλότερο όριο, χωρίς όμως να είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο δικό του ανώτατο όριο.

Εφόσον η πραγματική παραγωγή ενός εκ των κρατών μελών, εκτός της Ελλάδας και της Ισπανίας, υπερβεί σε μια εμπορική περίοδο τους 1.500 τόνους σύσπορου βαμβακιού και η αντίστοιχη πραγματική παραγωγή της Κοινότητας είναι μεγαλύτερη από τη ΜΕΠ, τότε η τιμή στόχου γι' αυτό το κράτος μειώνεται κατά ποσοστό ίσο προς το μισό του ποσοστού υπέρβασης των 1.500 τόνων παραγωγής.

Όπως παρατηρούμε και από τα στοιχεία του πίνακα η μέση τιμή για τον έλληνα βαμβακοπαραγωγό είναι πολύ μεγαλύτερη, καθόλη τη δεκαετία του 1990, σε σύγκριση με την αντίστοιχη ελάχιστη πληρωτέα τιμή που ορίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό οφείλεται στην ποιότητα του ελληνικού βαμβακιού, που είναι ανώτερη από την «ποιότητα τύπος» για την οποία καθορίζονται οι θεσμικές τιμές. Δεν θα πρέπει να παραλείψουμε το γεγονός ότι κατά την περίοδο 1996-97 και πιο συγκεκριμένα κατά τη φάση ωρίμανσης των καρπών, παρουσιάστηκαν άσχημες καιρικές συνθήκες με συνέπεια την υποβαθμισμένη ποιότητα προϊόντος από τις καλλιέργειες της Κεντρικής Ελλάδας.

4. Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η τιμή της διεθνούς αγοράς σύσπορου βαμβακιού, ελλείψει διεθνών συναλλαγών και προσφορών για το σύσπορο βαμβάκι, προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την ιστορική σχέση μεταξύ της τιμής της διεθνούς αγοράς, που λαμβάνεται υπόψη για το εκκοκισμένο βαμβάκι και αυτής που υπολογίζεται για το σύσπορο. Ως εκκοκισμένο βαμβάκι νοείται το σύνολο των ινών του βαμβακιού (εκτός από τις βραχείες που δεν μπορούν να κλωστοποιηθούν-linters- και τα απορρίματα), οι οποίες είναι απαλλαγμένες από σπόρους και από το μεγαλύτερο μέρος των υπολειμμάτων κάψας, φύλλων και χωμάτων υλών, μη λαναρισμένες, ούτε κτενισμένες.

Η ιστορική αυτή σχέση, με βάση τον Κανονισμό (ΕΟΚ 1201/89 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 4-5-89) όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ 2064/95 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 30-8-95), καθορίζει τη διεθνή τιμή σύσπορου βαμβακιού ως ένα ποσοστό της διεθνούς τιμής του εκκοκισμένου βαμβακιού, το οποίο είναι:

- 24,4% αν η τιμή είναι ίση ή μεγαλύτερη από 130 ευρώ ανά 100 κιλά
- 23,0% αν η τιμή είναι ίση ή μεγαλύτερη από 110 ευρώ και μικρότερη από 130 ευρώ ανά 100 κιλά
- 20,6% αν η τιμή είναι μικρότερη από 110 ευρώ ανά 100 κιλά

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ 1554/95 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 30-6-95), όπως αυτό τροποποιήθηκε αργότερα με τον ΕΚ 1051/01 του Συμβουλίου της 22-5-2001, η τιμή της διεθνούς αγοράς του εκκοκισμένου βαμβακιού προσδιορίζεται για ένα προϊόν βαθμού 5 (μέση κατηγορία-white middling), το οποίο έχει μήκος ινών 28 χιλιοστών, λαμβανομένης υπόψη της προσφοράς στην αγορά αυτή, καθώς και των τιμών που διαμορφώνονται σε ένα ή περισσότερα σημαντικά για το διεθνές εμπόριο ευρωπαϊκά χρηματιστήρια. Υπολογίζεται με βάση τις πιο συμφέρουσες από τις προσφορές και τιμές που θεωρούνται αντιπροσωπευτικές της πραγματικής τάσης της αγοράς, για ένα προϊόν «cif» σε λιμάνι της Κοινότητας (ως προϊόν «cif»-cost, insurance, freight) νοείται προϊόν στην τιμή του οποίου λαμβάνονται υπόψη τα έξοδα μεταφοράς, ασφάλισης και φόρτωσής του).

Με βάση τον Κανονισμό (ΕΟΚ 1201/89 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 4-5-89), όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ 2064/95 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 30-8-95) στην περίπτωση που οι προσφορές και οι τιμές που λήφθηκαν υπόψη αφορούν:

- ✓ εκκοκισμένο βαμβάκι του οποίου η ποιότητα είναι διαφορετική από εκείνη για την οποία έχει καθορισθεί η τιμή στόχου, έχουμε προσαύξηση ή μείωση της τιμής κατά 1% για κάθε χιλιοστό περισσότερο ή λιγότερο σε σχέση με τα 28 χιλιοστά και κατά 1,5% για κάθε μισό βαθμό κυτίου μεγαλύτερο ή μικρότερο σε σχέση με το κυτίο βαθμού 5.
- ✓ προϊόν παραδιδόμενο «C&F», το ποσό τους προσαυξάνεται κατά 0.2%, προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα έξοδα ασφάλισης. Ως προϊόν «C&F» (cost and freight) νοείται προϊόν στην τιμή του οποίου λαμβάνονται υπόψη τα έξοδα μεταφοράς και φόρτωσής του.
- ✓ προϊόν παραδιδόμενο «ελεύθερο στην αποβάθρα», «ελεύθερο επί πλοίου», ή με άλλο τρόπο, το ποσό τους προσαυξάνεται ανάλογα με την περίπτωση, κατά τα έξοδα φόρτωσης, μεταφοράς και ασφάλισης από το σημείο φόρτωσης μέχρι το σημείο διέλευσης των συνόρων, λαμβάνοντας υπόψη τα χαμηλότερα έξοδα.

Αν όμως, η τιμή της διεθνούς αγοράς δεν μπορεί να προσδιορισθεί σύμφωνα με όσα έχουν προαναφερθεί, καθορίζεται από τον Κανονισμό (ΕΚ 1554/95 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 30-6-95):

- ✓ βάσει ενός περιορισμένου αριθμού των πλέον αντιπροσωπευτικών προσφορών και τιμών γαι ένα προϊόν «cif» στον Πειραιά, οι οποίες διαπιστώνονται στη χρηματιστηριακή αγορά του Λίβερπουλ ή σε άλλο χρηματιστήριο της Ευρώπης.
- ✓ βάσει των προσφορών και τιμών σε μια μη ευρωπαϊκή χρηματιστηριακή αγορά, είτε υπολογίζοντας ένα μέσο όρο των προσφορών και τιμών ενός προϊόντος «cif» στον Πειραιά, που προέρχεται από διάφορες προμηθεύτριες χώρες που θεωρούνται ως οι πλέον αντιπροσωπευτικές για το διεθνές εμπόριο, είτε λαμβάνοντας υπόψη ένα περιορισμένο αριθμό προσφορών και τιμών που είναι οι πλέον αντιπροσωπευτικές για ένα προϊόν «cif» στον Πειραιά.

Ο Κανονισμός (ΕΟΚ 1201/89 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 4-5-89), όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ 2064/95 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 30-8-95), καθορίζει ότι οι προσφορές και οι τιμές που λαμβάνονται υπόψη στην περίπτωση που προαναφέρθηκε, προσαυξάνονται κατά 1,304 ευρώ ανά 100 κιλά εκκοκκισμένου βαμβακιού για να ληφθούν υπόψη τα έξοδα εκφόρτωσης και προώθησης στον Πειραιά, ενώ αν οι προσφορές και οι τιμές που έχουν ληφθεί υπόψη αφορούν προϊόν παραδιδόμενο «cif» σε άλλο μέρος διέλευσης των συνόρων εκτός του Πειραιά, το ποσό τους προσαρμόζεται λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά των εξόδων μεταφοράς και ασφάλισης σε σχέση με το προϊόν παραδιδόμενο «cif» στον Πειραιά.

5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΙΣΧΥΟΜΕΝΗΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ 1554/95 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 30-6-95) η ποσότητα σύσπορου βαμβακιού για την οποία χορηγείται η ενίσχυση υπολογίζεται από την αντίστοιχη ποσότητα του εκκοκκισμένου με αναγωγή. Αναλυτικότερα:

- αν η ποσότητα εκκοκκισμένου βαμβακιού είναι κατώτερη ή ίση του 33% της ποσότητας του σύσπορου βαμβακιού που έχει εισαχθεί σε μια επιχείρηση εκκόκκισης, η ενίσχυση χορηγείται στην ποσότητα του εκκοκκισμένου πολλαπλασιαζόμενη επί 100 και διαιρούμενη με το 32
- αν η ποσότητα του εκκοκκισμένου βαμβακιού είναι ανώτερη από 33% της ποσότητας μη εκκοκκισμένου βαμβακιού που εισήλθε στο εκκοκκιστήριο, η ενίσχυση χορηγείται στην ποσότητα μη εκκοκκισμένου βαμβακιού πολλαπλασιαζόμενης επί 33 και διαιρούμενη δια 32.

Η ποσότητα εκκοκκισμένου βαμβακιού είναι ίση με το βάρος του, το οποίο ενδεχομένως προσαρμόζεται ανάλογα με τη διαφορά μεταξύ:

- είτε του διαπιστούμενου ποσοστού ξένων υλών και του ποσοστού ξένων υλών που είναι αντιπροσωπευτικό του βαθμού 5, είτε του διαπιστούμενου βαθμού και του βαθμού 5, αφενός, και
- του διαπιστούμενου ποσοστού υγρασίας και του αντιπροσωπευτικού ποσοστού υγρασίας της ίνας που διατίθεται στο εμπόριο, αφετέρου.

Οι λεπτομέρειες του υπολογισμού της ποσότητας του εκκοκκισμένου βαμβακιού καθορίζονται από το παράρτημα Β' του Κανονισμού (ΕΟΚ 1201/89 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 4-5-89), όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ 2064/95) και αργότερα από τον Κανονισμό (ΕΚ 1051/01 της Επιτροπής, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 22-5-01). Έτσι:

- το βάρος μιας παρτίδας εκκοκκισμένου βαμβακιού αυξάνεται κατά 0,6% για κάθε μισό βαθμό υγρασίας μικρότερο του 8,5% και μειώνεται κατά τον ίδιο τρόπο, αν η υγρασία είναι μεγαλύτερη του 8,5%.

Ως παρτίδα εκκοκκισμένου βαμβακιού νοείται η ποσότητα που παράχθηκε από την εκκόκκιση συγκεκριμένης ή συγκεκριμένων παρτίδων σύσπορου βαμβακιού, ενώ σαν παρτίδα σύσπορου βαμβακιού νοείται μια καθορισμένη ποσότητα στην οποία δίνεται ένας αριθμός κατά την είσοδό της στο εκκοκκιστήριο.

Το ποσοστό υγρασίας μιας παρτίδας εκκοκκισμένου βαμβακιού:

- ✓ διαπιστώνεται από τον οργανισμό ελέγχου, που ορίστηκε από το κράτος μέλος, με δειγματοληπτικό έλεγχο που αφορά τουλάχιστον το 5% των παρτίδων που παρήχθησαν σε ένα εκκοκκιστήριο, ή
 - ✓ ισούται με το μέσο ποσοστό υγρασίας που παρατηρήθηκε για κάθε εκκοκκιστήριο, με τον αναφερόμενο δειγματοληπτικό έλεγχο, αν η συγκεκριμένη παρτίδα δεν αποτέλεσε αντικείμενο δειγματοληπτικού ελέγχου.
- το βάρος μιας παρτίδας εκκοκκισμένου βαμβακιού καθορίζεται:
 - ✓ για τις παρτίδες των οποίων ο βαθμός κυτίου προσδιορίστηκε από τον οργανισμό ελέγχου, ανάλογα με ένα ποσοστό επί % κατά το οποίο προσαρμόζεται το βάρος
 - ✓ για τις παρτίδες των οποίων ο βαθμός κυτίου δεν έχει καθορισθεί από τον οργανισμό ελέγχου, το βάρος προσαρμόζεται λαμβάνοντας υπόψη το μέσο ποσοστό ξένων προσμίξεων, που διαπιστώθηκε για κάθε επιχείρηση με βάση τα δείγματα που λήφθηκαν από τον οργανισμό ελέγχου και που αφορά τουλάχιστον το 5% των παρτίδων για τις οποίες ο βαθμός κυτίου δεν έχει καθορισθεί. Το ποσοστό αυτό ανακοινώνεται στην επιχείρηση από τον οργανισμό ελέγχου.

Το βάρος προσαυξάνεται κατά 0,6% για κάθε μισή μονάδα ξένων προσμείξεων κατώτερων του 2,5% και μειώνεται με τον ίδιο τρόπο αν το ποσοστό προσμείξεων είναι ανώτερο του 2,5%

6. ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ 1554/95 του Συμβουλίου- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 30-6-95) όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον αντίστοιχο (ΕΚ 1419/98), η ενίσχυση καταβάλλεται από το κράτος μέλος παραγωγής όπου γίνεται ο εκκοκκισμός και χορηγείται μόνο στις επιχειρήσεις εκκόκκισης που έχουν υποβάλλει σχετική αίτηση και οι οποίες:

(α) έχουν καταθέσει υπογεγραμμένη σύμβαση, στην οποία προβλέπεται κυρίως ότι θα πληρωθεί στον παραγωγό τιμή τουλάχιστον ίση προς την ελάχιστη τιμή και περιλαμβάνεται ρήτρα σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ της ποιότητας του παραδιδόμενου βαμβακιού και του ποιοτικού τύπου αναφοράς, η συμφωνηθείσα τιμή θα προσαρμοστεί ανάλογα, κατόπιν συμφωνίας των συμβαλλομένων μερών,

(β) αποδεικνύουν ότι το βαμβάκι που παραδίδεται σε εκτέλεση της σύμβασης, αποτελεί αντικείμενο της δήλωσης των εκτάσεων που έχουν καταθέσει οι παραγωγοί στα πλαίσια του καθεστώτος δήλωσης των ετησίως σπαρμένων εκτάσεων του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου,

(γ) παρέχουν δικαιολογητικά, τα οποία είναι απαραίτητα για τον έλεγχο του δικαιώματος στην ενίσχυση

(δ) τηρούν λογιστική αποθήκης σχετικά με το εκκοκκισμένο και το μη εκκοκκισμένο βαμβάκι, που να ανταποκρίνεται σε προδιαγραφές που θα καθοριστούν. Η τήρηση λογιστικών βιβλίων, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ 1201/89 της Επιτροπής), περιλαμβάνει ξεχωριστά για το σύσπορο βαμβάκι που συγκομίζεται στην Κοινότητα και για το σύσπορο βαμβάκι που συγκομίζεται εκτός Κοινότητας:

- ✓ ένδειξη της ποιότητας του εκκοκκισμένου βαμβακιού που παράχθηκε σε σχέση με τις παρτίδες σύσπορου βαμβακιού που τέθηκαν υπό έλεγχο
- ✓ την ένδειξη των ποσοτήτων του σύσπορου και του εκκοκκισμένου βαμβακιού, των σπόρων, του ελαίου και των βραχείων ινών που δεν μπορούν να κλωστοποιηθούν (linters), που βρίσκονται σε απόθεμα την πρώτη μέρα κάθε μήνα,
- ✓ για κάθε παρτίδα των προϊόντων αυτών, τον αριθμό του τιμολογίου αγοράς, ή κατά περίπτωση τον αριθμό του δελτίου παραλαβής ή κάθε άλλου ισοδύναμου εγγράφου που εκδίδεται ανά παρτίδα, αναφέροντας την αντίστοιχη ποσότητα,
- ✓ για κάθε παρτίδα των προϊόντων τους που εξέρχεται από την επιχείρηση, τον αριθμό του τιμολογίου πώλησης ή κατά περίπτωση, τον αριθμό του δελτίου παραλαβής ή κάθε εγγράφου που εκδίδεται ανά παρτίδα, αναφέροντας την αντίστοιχη ποσότητα.

Σε περίπτωση που τα εκκοκκιστήρια εκκοκκίζουν για λογαριασμό ενός μεμονωμένου παραγωγού ή μιας ομάδας παραγωγών, τότε υποχρεούνται να μεταβιβάσουν την ενίσχυση στο μεμονωμένο παραγωγό ή στην αντίστοιχη ομάδα. Επίσης πρέπει να έχουν υποβάλει δήλωση, εγκεκριμένη από τον ενδιαφερόμενο παραγωγό ή ομάδα παραγωγών, στην οποία να διευκρινίζεται υπό ποιους ακριβώς όρους γίνεται ο εκκοκκισμός και η διαχείριση της ενίσχυσης. Τέλος να αποδεικνύουν, στην περίπτωση ομάδας παραγωγών, ότι η ομάδα έχει αναλάβει δέσμευση ισοδύναμη προς τη συμβατική ρήτρα καθώς και την υποχρέωση να διατηρεί και να υποβάλει τα δικαιολογητικά σχετικά με την πληρωμή της ελάχιστης τιμής στα μέλη της.

Με βάση πάντα τον Κοινοτικό Κανονισμό και την ίδια τροπολογία, το δικαίωμα της ενίσχυσης αποκτάται τη στιγμή της εκκόκκισης. Το ποσό της καταβλητέας ενίσχυσης είναι το ισχύον κατά την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης ενίσχυσης. Η αίτηση αυτή κατατίθεται, συνοδευόμενη αν χρειαστεί, από κατάθεση εγγύησης, εντός προθεσμίας που θα καθορισθεί και αφορά ποσότητα μη εκκοκκισμένου βαμβακιού που πρέπει να εισέλθει στο εκκοκκιστήριο αφού αρχίσει η περίοδος εμπορίας και πριν από μια ημερομηνία που θα καθορισθεί. Ωστόσο, από της 16^{ης} Οκτωβρίου που ακολουθεί την έναρξη της περιόδου εμπορίας, η ενίσχυση προκαταβάλλεται αιτήσει του ενδιαφερομένου, μόλις το μη εκκοκκισμένο βαμβάκι εισέλθει στο εκκοκκιστήριο, εφόσον έχει συσταθεί επαρκής εγγύηση. Το ποσό της προκαταβολής ισούται με την τιμή στόχου μειωμένη κατά την τιμή της διεθνούς αγοράς, καθώς και κατά ένα ποσό που υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο με την οποία καθορίζεται η μείωση της τιμής στόχου όταν στα κράτη μέλη παραγωγής η πραγματική παραγωγή σύσπορου βαμβακιού αντικαθίσταται από μια εκτιμώμενη, με βάση τις σπαρμένες εκτάσεις, παραγωγή προσαυξημένη κατά 15%.

Από τις 16 Δεκεμβρίου που έπεται της έναρξης της περιόδου, το ποσό της προκαταβολής αντικαθίσταται από ένα ποσό το οποίο καθορίζεται με την ίδια μέθοδο υπολογισμού, αλλά με βάση την επανεκτίμηση της παραγωγής σύσπορου βαμβακιού προσαυξημένη κατά 7,5% τουλάχιστον. Οι προκαταβολές που πληρώθηκαν από τις 16 Οκτωβρίου ως τις 15 Δεκεμβρίου αυξάνονται κατ'αναλογία, εκτός από την περίπτωση κατά την οποία η διαφορά ανάμεσα στα δύο ποσά της προκαταβολής είναι μικρότερη από 1 ευρώ ανά 100 κιλά. Το πιθανό υπόλοιπο της ενίσχυσης καταβάλλεται, μετά τον προσδιορισμό της πραγματικής παραγωγής και τις ενδεχόμενες προσαρμογές της ενίσχυσης, το αργότερο πριν από το τέλος της περιόδου.

Η εκτιμώμενη παραγωγή σύσπορου βαμβακιού καθορίζεται πριν από την 1^η Οκτωβρίου, ενώ η επανεκτίμησή της υλοποιείται πριν από την 1^η Δεκεμβρίου. Για τον καθορισμό των προβλέψεων αυτών έχει θεσπιστεί καθεστώς δηλώσεως των εκτάσεων που έχουν σπαρθεί. Η πραγματική παραγωγή της περιόδου προσδιορίζεται, λαμβανομένων κυρίως υπόψη των ποσοτήτων για τις οποίες έχει ζητηθεί ενίσχυση, πριν από το τέλος του Ιουνίου της τρέχουσας περιόδου.

7. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Ο Κανονισμός (ΕΚ 1554/95 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 30-6-95) όπως τροποποιήθηκε από τον ΕΚ 1051/2001 (του Συμβουλίου της 22-5-2001) ορίζει, όπως τα κράτη μέλη παραγωγής βαμβακιού θεσπίζουν καθεστώς ελέγχου και κυρώσεων, που επιτρέπει κυρίως να ελέγχεται η τήρηση της ελάχιστης τιμής και να εξακριβώνεται η ποσότητα:

- ✓ του κοινοτικού μη εκκοκκισμένου βαμβακιού που εισήλθε σε κάθε εκκοκκιστήριο
- ✓ του κοινοτικού μη εκκοκκισμένου βαμβακιού που εκκοκκίσθηκε
- ✓ του εκκοκκισμένου βαμβακιού που παράχθηκε στο κάθε εκκοκκιστήριο από το βαμβάκι που αναφέρεται στην πρώτη περίπτωση.

Τα κράτη μέλη παραγωγής εγκαθιδρύουν σύστημα δήλωσης των βαμβακόφυτων εκτάσεων, ώστε να διαπιστώνεται μετά πιθανότητας η καταγωγή του βαμβακιού για το οποίο ζητείται ενίσχυση.

Για το σκοπό αυτό ο Κανονισμός (ΕΟΚ) 1201/89 της Επιτροπής (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 4-5-89), όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 2878/95 της Επιτροπής (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 14-12-95), ορίζει όπως τα κράτη μέλη συστήνουν οργανισμό ελέγχου που εξακριβώνει ότι:

- (α) οι υποβληθείσες συμβάσεις ανταποκρίνονται στους όρους που προβλέπονται από τον πιο πάνω κανονισμό, κυρίως όσον αφορά την τήρηση της ελάχιστης τιμής και τον αναλογικό χαρακτήρα μιας ενδεχόμενης προσαρμογής της
- (β) οι δηλώσεις που αφορούν τις σπαρμένες εκτάσεις είναι ακριβείς, με βάση επιτόπιο δειγματοληπτικό έλεγχο που αφορά τουλάχιστον το 5% των δηλώσεων
- (γ) η ποσότητα βαμβακιού για την οποία έχει ζητηθεί η ενίσχυση, αντιστοιχεί στην ποσότητα σύσπορου βαμβακιού, το οποίο παράγεται στην έκταση που αναφέρεται στη σύμβαση
- (δ) τα στοιχεία που ανακοινώνονται από τα εκκοκκιστήρια, σχετικά με την ποσότητα εκκοκκισμένου βαμβακιού, που παράχθηκε από την ποσότητα σύσπορου βαμβακιού που τέθηκε υπό έλεγχο, είναι ακριβή, με δειγματοληπτικούς ελέγχους όπως αυτοί καθορίζονται από το «παράρτημα Β'» του ως άνω κανονισμού
- (ε) μέσω διασταυρούμενων ελέγχων, τα αγροτεμάχια που αναφέρονται στις συμβάσεις, αντιστοιχούν σε αυτά που δηλώνονται από τους παραγωγούς στις αιτήσεις ενίσχυσης

(στ) η τήρηση των λογιστικών βιβλίων που προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1554/95 του Συμβουλίου, από τα εκκοκκιστήρια είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΟΚ) 1201/89 της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, εξακριβώνει αν τα τιμολόγια αγοράς, τα δελτία παραλαβής ή κάθε άλλο ισοδύναμο έγγραφο που εκδίδεται ανά παρτίδα έχουν υπογραφεί από τους προμηθευτές, οι οποίοι είναι δυνατόν να αναγνωρισθούν και οι οποίοι είναι σε θέση να αιτιολογήσουν στο σχετικό κράτος την προέλευση του σύσπορου βαμβακιού και την αναφορά στη δήλωση των σπαρμένων εκτάσεων και αναφέρουν μια τιμή τουλάχιστον ίση με την ελάχιστη, ενδεχομένως διορθωμένη, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η παραδιδόμενη ποσότητα.

8. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΜΒΑΚΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η συνεχής αύξηση των εκτάσεων και της παραγωγής του βαμβακιού, χωρίς να υπάρχει συνεννόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, σε συνδυασμό με τις προτάσεις της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το νέο καθεστώς υποχρέωσαν το Υπουργείο Γεωργίας να προχωρήσει σε σημαντικές αλλαγές στο σύστημα που ισχύει κατά το 2000. Εξαιτίας, λοιπόν, του συστήματος «εξισωτικών πληρωμών» που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση με το καθεστώς στήριξης του προϊόντος, οδηγεί σε μείωση των τιμών και κατ' επέκταση του εισοδήματος των βαμβακοπαραγωγών

Το Υπουργείο Γεωργίας είχε ανακοινώσει τις γενικές κατευθύνσεις ενός «συστήματος στήριξης της βαμβακοκαλλιέργειας», όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε. Το σύστημα αυτό θα στηριζόταν στο διοικητικό περιορισμό των στρεμμάτων βαμβακοκαλλιέργειας και στον αντικειμενικό υπολογισμό της ανώτατης ημερησιακής παραγωγής ανά περιοχή, για την προσεχή καλλιεργητική περίοδο.

Το νέο διοικητικό σύστημα προέβλεπε μείωση των στρεμματικών ορίων για παραγωγούς που καλλιεργούσαν εκτάσεις άνω των 60 στρεμμάτων, ενώ για μικρότερους παραγωγούς δε θα υπήρχε στρεμματικός περιορισμός.

Ανάλογα με την έκταση που καλλιεργούσε ο παραγωγός, προβλεπότανε μείωση από 11% μέχρι 58%. Πιο συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία του 1999, το σύστημα αφορά μόνο 21.891 παραγωγούς, αφού οι 76.903 (το 78%) καλλιεργούν εκτάσεις μικρότερες των 60 στρεμμάτων. Ουσιαστικά, το όλο σύστημα είναι επίσης οικονομικά «αδιάφορο» και για τους παραγωγούς που καλλιεργούν μέχρι 100 στρέμματα (δηλαδή

**Κατανομή στρεμμάτων, αριθμού παραγωγών
και προτεινόμενος στρεμματικός περιορισμός**

Έκταση (στρέμματα)	Αριθμός παραγωγών	Όριο (στρέμματα)	Μείωση (%)	Συνολική έκταση (στρέμματα)
<60	76.903	-	-	1.848.838
60-70	4.247	62	11	263.314
70-80	3.461	65	19	224.965
80-90	2.711	70	22	189.770
90-100	2.129	73	27	155.417
100-125	3.726	80	36	298.080
125-150	2.020	90	40	181.800
150-175	1.290	100	43	129.000
175-200	765	110	45	84.150
200-300	1.158	127	58	147.066
300-400	270	167	58	45.090
400-500	68	208	58	14.144
>500	46	460	58	21.160
Σύνολο	98.794			3.602.794

Πηγή: Βαμβάκι, 2000

12.548 παραγωγούς επιπλέον). Με την εφαρμογή του συστήματος αυτού, αναμενόταν για το 2000 η βαμβακοκαλλιέργεια να περιοριστεί στα 3.600.000. Με βάση τα στοιχεία του Οργανισμού Βάμβακος η βαμβακοκαλλιέργεια μειώθηκε μεν το έτος 2000, αλλά όχι στο αναμενόμενο επίπεδο.

Σύμφωνα πάντα με την ανακοίνωση, το Υπουργείο Γεωργίας κατέληξε στο σύστημα αυτό στηριζόμενο και στη νομική βάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος από την αυξημένη νιτρορύπανση-που παρουσιάζεται ιδιαίτερα στις περιοχές καλλιέργειας του βαμβακιού- και απευθύνθηκε «σε κάθε πλευρά του αγροτικού χώρου (συνεταιριστές, συνδικαλιστές, στελέχη της Αυτοδιοίκησης και πολιτικούς). Όλες οι πλευρές υπέδειξαν ρήτρες διοικητικής παρέμβασης, με όρους παρόμοιους με το προτεινόμενο σχέδιο. Η επιλογή μάλιστα ως ελάχιστης έκτασης των 60 στρεμμάτων, οδηγεί σε πλήρη προστασία των μικρών και μεσαίων παραγωγών, οι οποίοι αποτελούν και τη συντριπτική πλειοψηφία των καλλιεργητών.

Στόχος των μέτρων αυτών, όπως δήλωσε το Υπουργείο ήταν η προστασία του περιβάλλοντος, του οικοσυστήματος και του υδάτινου δυναμικού της χώρας μας καθώς επίσης και η ποιότητα του ελληνικού βαμβακιού.

Πιο συγκεκριμένα το σύστημα ελέγχου και στήριξης της βαμβακοκαλλιέργειας για την περίοδο 2000-2001 εξαιρεί από τον περιορισμό της καλλιεργούμενης με βαμβάκι έκτασης:

- ✓ τους βαμβακοπαραγωγούς οι οποίοι αποδεδειγμένα καλλιεργούν βαμβάκι σε ξηρικές εκτάσεις, χωρίς οποιαδήποτε μορφή επιπρόσθετης άρδευσης
- ✓ καλλιεργητές βαμβακιού των οποίων το εισόδημα προέρχεται αποκλειστικά από τη βαμβακοκαλλιέργεια και μέχρι 200 στρέμματα
- ✓ στα πλαίσια των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει, τους γεωργούς που έχουν ενταχθεί με σχέδιο βελτίωσης στο μέτρο της εφ' άπαξ πριμοδότησης μέχρι 31/12/1999
- ✓ τα μέλη Ομάδων Παραγωγών Βάμβακος μέχρι του ελάχιστου ορίου εκτάσεων που προκύπτει με βάση τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει οι ομάδες λόγω ένταξής τους σε ενισχυόμενα προγράμματα προμήθειας βαμβακοσυλλεκτικών μηχανών.

Τα μέτρα μείωσης της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης στον τομέα της βαμβακοκαλλιέργειας έχουν ως εξής:

- ✓ εφαρμογή των λιπασμάτων σε δόσεις, με το χρόνο εφαρμογής προσαρμοσμένο στο βιολογικό στάδιο των φυτών με τη μεγαλύτερη ανάγκη σε θρεπτικά στοιχεία.
- ✓ εφαρμογή των φυτοπροστατευτικών προϊόντων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, τις οδηγίες του προϊόντος και τις πραγματικές ανάγκες των φυτών
- ✓ εφαρμογή ενός προγράμματος ορθολογικής αμειψισποράς, κυρίως στις απελευθερωμένες εκτάσεις, με στόχο τη βελτίωση της γονιμότητας των εδαφών
- ✓ εφαρμογή του κατάλληλου συστήματος άρδευσης καθώς και της κατάλληλης ποσότητας αρδευτικού νερού, σύμφωνα με τις ανάγκες των φυτών και τις τοπικές κλιματικές και εδαφικές συνθήκες, έτσι ώστε να αποφεύγεται η επιφανειακή απορροή και η διήθηση σε βάθος
- ✓ εφαρμογή της κατάλληλης ποσότητας λιπασμάτων σύμφωνα με τις ανάγκες θρέψης των φυτών, βασισμένες σε αναλύσεις εδάφους, θρεπτικά ισοζύγια, σε σχέση με τις επικρατούσες τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες

Για την εφαρμογή αυτών των καλλιεργητικών τεχνικών καθώς και για την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, οι βαμβακοπαραγωγοί θα ενημερώνονται εγκαίρως από όλα τα ανάλογα μέσα δημοσιοποίησης.

Ο συντονισμός της εφαρμογής των διοικητικών μέτρων στήριξης της βαμβακοκαλλιέργειας θα γίνεται με μέριμνα της Διεύθυνσης Προστασίας και Ανάπτυξης της Παραγωγής των Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας (ΠΑΠ-ΦΜΚ) σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, τον Οργανισμό Βάμβακος, τις Διευθύνσεις Γεωργίας και Γεωργικής Ανάπτυξης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι διευθυντές Γεωργίας και Γεωργικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης θα συντάξουν και θα υποβάλλουν στη Διεύθυνση ΠΑΠ-ΦΜΚ σχετική έκθεση αποτελεσμάτων εφαρμογής των μέτρων, όχι αργότερα από τις 31-10-01.

Η πολιτική της χώρας μας για το βαμβάκι, εκτός την άσκηση της εθνικής αγροτικής πολιτικής, περιλαμβάνει και τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της κοινοτικής ενίσχυσης της παραγωγής και την απόδοσή της στους δικαιούχους παραγωγούς. Φορέας για την εφαρμογή των μέτρων ενίσχυσης της παραγωγής σύσπορου βαμβακιού ορίστηκε ο Οργανισμός Βάμβακος, ενώ συστήνεται τριμελής Επιτροπή αποτελούμενη από:

(α) έναν υπάλληλο του Οργανισμού (τεχνολόγο τροφίμων ή γεωπόνο), ο οποίος ελέγχει και εποπτεύει την όλη διαδικασία εκκόκκισης στο εκκοκκιστήριο, τις απαιτούμενες βεβαιώσεις και δηλώσεις, καθώς και τον τρόπο δειγματοληψίας, σύμφωνα πάντα με τον ισχύοντα κανονισμό.

(β) δύο ακόμα υπαλλήλους, ένα εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και έναν εκπρόσωπο των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων ή Αγροτικών Συλλόγων, οι οποίοι έχουν στη δικαιοδοσία τους 2-3 εκκοκκιστήρια με σκοπό να ελέγχουν και να καταγράφουν σε μηχανογραφικά δελτία μια σειρά στοιχείων του εκκοκκισμένου προϊόντος, όπως ορίζει ο πιο πάνω κοινοτικός κανονισμός.

Στις παραπάνω περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν κακώς κείμενα και ατασταλίες, προβλέπονται ανάλογες κυρώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικειμενικός σκοπός όλων των επιχειρήσεων και κατά συνέπεια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους ή η ελαχιστοποίηση της ζημιάς. Ως κέρδος καλούμε τη διαφορά των εσόδων της εκμετάλλευσης από τις παραγωγικές δαπάνες. Έτσι μια γεωργική εκμετάλλευση καταβάλλει ορισμένα χρηματικά ποσά, τις λεγόμενες παραγωγικές δαπάνες, τα οποία προσπαθεί να είναι λιγότερα από τις εισροές της.

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της ταυτότητας όλων των παραγόμενων προϊόντων είναι το κόστος παραγωγής. Όταν αναφερόμαστε στο κόστος παραγωγής, εννοούμε το σύνολο των παραγωγικών δαπανών ανά μονάδα ποσότητας ενός προϊόντος. Συνοδεύει τα αγαθά σε όλη τους τη διαδρομή και σε κάθε κρίκο της εμπορικής τους αλυσίδας, από την ημέρα της παραγωγής τους μέχρι την τελική χρήση ή κατανάλωσή τους. Αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση του εισοδήματος των παραγωγών, αποτελεί σημείο αναφοράς για τις κυβερνήσεις όσον αφορά τον καθορισμό του ύψους των επιδοτήσεων και τέλος διαμορφώνει το χάρτη της κατανομής των συντελεστών παραγωγής της κάθε οικονομίας. (Κ.Μάττας, Κ.Πολύμερος, 1997)

Για τον υπολογισμό του κόστους παραγωγής οι δαπάνες παραγωγής μπορούν να ταξινομηθούν ως εξής:

- (α) κατά βασικούς παραγωγικούς συντελεστές
- (β) κατά ομοιογενείς ομάδες βασικών δαπανών
- (γ) διακρινόμενες σε εμφανείς και τεκμαρτές δαπάνες
- (δ) διακρινόμενες σε σταθερές και μεταβλητές δαπάνες

Η απελευθέρωση των αγορών μετά τη συμφωνία της GATT στο γύρο της Ουρουγουάη έχει σημαίνει μια νέα αρχή για το διεθνές εμπόριο. Οι νόμοι της ελεύθερης αγοράς πήραν τη θέση του προστατευτισμού και της κρατικής παρέμβασης, χωρίς πλέον επιπλοκές προκειμένου η αύξηση του ανταγωνισμού να συντελέσει στην περαιτέρω ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Τα κυριότερα στοιχεία που διαμορφώνουν το κόστος παραγωγής του βαμβακιού σε διεθνές επίπεδο είναι:

- Ενοίκιο εδάφους
- Κατεργασία εδάφους
- Άρδευση
- Σπορά
- Λίπανση
- Ψεκασμοί
- Συγκομιδή
- Εκκόκκιση
- Λοιπές δαπάνες

2. ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ

Το κόστος παραγωγής είναι ένας από τους πλέον κρίσιμους παράγοντες σε ότι αφορά την οικονομικότητα της καλλιέργειας. Η συντριπτική πλειοψηφία των χωρών που καλλιεργούν βαμβάκι είναι οι λιγότερο ανεπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες, οι οποίες έχουν χαμηλό κόστος εργασίας. Στις χώρες αυτές η

βαμβακοκαλλιέργεια κάνει εντατική χρήση της εργασίας που είναι ο πλεονασματικός παράγοντας της οικονομίας τους και κατά συνέπεια έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι της χώρας μας. Συνεπώς μπορούν να παράγουν ανταγωνιστικό προϊόν όσον αφορά την τιμή του.

Στις Η.Π.Α και στην Αυστραλία, που θεωρούνται κύριες παραγωγικές και εξαγωγικές χώρες, εκμεταλλεύονται τις οικονομίες κλίμακας (μεγάλο μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων), συμπιέζοντας έτσι το κόστος παραγωγής. Επιπλέον η ομοιομορφία των εδαφοκλιματικών συνθηκών και η ξεχωριστή εκκόκκιση της κάθε ποικιλίας επιτρέπουν την παραγωγή ομοιόμορφου προϊόντος με σταθερά τεχνολογικά χαρακτηριστικά και συνεπώς υψηλότερης πύοτητας από το αντίστοιχο ελληνικό. (Πολύμερος Κ., Μάττας Κ., 1996)

Με βάση πρόσφατα στοιχεία του ICAC (Διεθνής Συμβουλευτική Επιτροπή Βαμβακιού), προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα για την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού βαμβακιού. Το κόστος παραγωγής διακρίνεται σε ενοίκιο εδάφους, κόστος λιπασμάτων, κόστος ελέγχου ζιζανίων, κόστος ελέγχου εντόμων, κόστος άρδευσης, κόστος συγκομιδής, κόστος εκκόκκισης και κόστος λοιπών δαπανών.

Τα ζιζάνια καταπολεμούνται χειρονακτικά, μηχανικά ή ακόμα και χημικά. Στην Ελλάδα, Κολομβία, στην Ισπανία και στις Η.Π.Α ζιζανιοκτόνα χρησιμοποιούνται σε περισσότερο από το 90% της καλλιεργούμενης έκτασης βαμβακιού. Αντίθετα στην Ινδία, στην Κίνα και στο Πακιστάν λιγότερο από 10% της καλλιεργούμενης έκτασης βαμβακιού, απαιτείται να καλυφθεί με ζιζανιοκτόνα και ο έλεγχος της υπόλοιπης έκτασης γίνεται κατά την καλλιέργεια και χειρονακτικά. Σύμφωνα πάντα με τα αποτελέσματα του ICAC το κόστος ελέγχου των ζιζανίων για το Ισραήλ, την Κολομβία, την Ισπανία και την Ελλάδα είναι υψηλότερο (200\$/ha). Υψηλό κόστος έχουν επίσης και η Τουρκία και η Αυστραλία με 145\$/ha. Το χαμηλότερο κόστος καταπολέμησης ζιζανίων παρουσιάζεται στο Ζιμπάμπουε, την Κίνα και την Ινδία με 50\$/ha.

Στις περισσότερες από χώρες της Λατινικής Αμερικής, την Αυστραλία και την Κίνα η πλειοψηφία των βαμβακοπαραγωγών έχουν ιδιότητα εδάφους και συνεπώς δεν είναι εύκολη η συλλογή δεδομένων για το κόστος του ενοικίου της γης. Το υψηλότερο κόστος ενοικίου ανά εκτάριο παρουσιάζουν οι ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία) με 500\$/ha. Ακολουθούν το Ιράν, η Συρία, Κολομβία, το Πακιστάν με 200 ή περισσότερα \$/ha.

Τα εντομοκτόνα αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο κατά τη βαμβακοκαλλιέργεια σε όλες τις βαμβακοπαραγωγικές χώρες, παρ'ότι το κόστος ελέγχου των εντόμων ποικίλει. Η έκταση ψεκασμού και ο αριθμός των εφαρμογών εξαρτάται από το μέγεθος της προσβολής. Η προσβολή των βαμβακοκαλλιεργειών από έντομα είναι ελάχιστη στη Συρία, με κατά συνέπεια και το αντίστοιχο κόστος ψεκασμού να είναι πολύ μικρό. Ο αυστηρός έλεγχος από την Κυβέρνηση της Συρίας στα προϊόντα της, βοήθησε να δημιουργηθεί ένας σωστός βιολογικός έλεγχος των εντόμων. Επιπλέον το κόστος ελέγχου είναι χαμηλό στην Αργεντινή, λόγω του ότι η χρήση εντομοκτόνων είναι περιορισμένη σε ένα μικρό ποσοστό των εκτάσεων. Στις περισσότερες από τις υπόλοιπες χώρες το κόστος ψεκασμού αποτελεί το σημαντικότερο από τα κόστη που υπολογίζονται στο συνολικό κόστος. Στο Μεξικό, στην Κολομβία και στην Ελλάδα το κόστος ψεκασμού είναι αρκετά ψηλό, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των επεμβάσεων. Το υψηλότερο κόστος παρουσιάζεται στην Τουρκία, ακολουθώντας η Αυστραλία, όπου ο αριθμός των ψεκασμών ίσως να υπερβαίνει τους δέκα.

Σχεδόν το 55% της καλλιεργήσιμης έκτασης βαμβακιού παγκοσμίως, χρησιμοποιεί νερό από διάφορα κανάλια (αρδευτικά έργα) ή από το υπέδαφος. Το υπόλοιπο 45% είτε έχει μερική άρδευση, είτε εξαρτάται αποκλειστικά από το νερό της βροχής. Το κόστος άρδευσης είναι ιδιαίτερα ακριβό στο Ισραήλ 640\$/ha, ενώ ακολουθεί η Συρία με 466\$/ha. Στην Ελλάδα το 90-95% της καλλιεργήσιμης έκτασης σήμερα είναι αρδευόμενη και οι σύγχρονες μορφές άρδευσης που χρησιμοποιούνται, όπως είναι η στάγδην και η τεχνητή βροχή, έχουν επιτρέψει τη συγκράτηση του κόστους άρδευσης σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Αναφορικά με το κόστος λίπανσης, έχει παρατηρηθεί ότι στις περισσότερες χώρες η καλλιέργεια βαμβακιού γίνεται χωρίς τη χρήση λιπασμάτων ή με την προσθήκη μικρών ποσοτήτων λιπασμάτων. Η χώρα με το υψηλότερο κόστος λίπανσης είναι η Κίνα, με 200\$/ha περίπου. Από τις υπόλοιπες χώρες, υψηλό κόστος παρουσιάζεται και στην Τουρκία με 180\$/ha, ακολουθούμενες κατά σειρά η Βραζιλία, το Σουδάν

και οι Η.Π.Α. Το κόστος λίπανσης στην Ελλάδα, στην Τουρκία και στην Κίνα βρίσκεται σε αρκετά ψηλά επίπεδα, εξαιτίας της μεγάλης ποσότητας νιτρικών που χρησιμοποιούνται.

Το κόστος συλλογής του βαμβακιού διαφέρει ανάμεσα στις διάφορες χώρες, κυρίως εξαιτίας της διαφοράς που υπάρχει στην αμοιβή εργασίας και είναι καθοριστικό στη διαμόρφωση του συνολικού κόστους. Η μέθοδος της μηχανοσυλλογής εφαρμόζεται στην Αυστραλία κατά 100%. Στην Ελλάδα το 90% σχεδόν του συνολικού βαμβακιού συλλέγεται με τις μηχανές picker, με κόστος ανά εκτάριο που κυμαίνεται από 260-290\$. Η σπανιότητα της εργασίας είναι ένα πρόβλημα για πολλές χώρες, που όμως φαίνεται ότι οι περισσότεροι βαμβακοπαραγωγοί προτιμούν να πληρώσουν αρκετά χρήματα για τη χειροσυλλογή του βαμβακιού παρά να προμηθευτούν τις ακριβές μηχανές picker.

Το κόστος εκκόκκισης ενός εκταρίου βαμβακιού περιλαμβάνει τη διαδικασία μεταφοράς από και προς τα εκκοκκιστήρια, καθώς επίσης και τη διαδικασία διαχωρισμού σε κατηγορίες, η οποία είναι προαιρετική. Στην Κίνα το κόστος εκκοκκισμού αναλαμβάνει μέχρι και σήμερα το κράτος. Πρώτη χώρα, όσον αφορά το κόστος εκκόκκισης, είναι η Αυστραλία με 380\$/ha, ακολουθούμενη από την Ισπανία με 325\$/ha και την Ελλάδα με 300\$/ha. Το χαμηλότερο κόστος εκκόκκισης εμφανίζουν η Κίνα, το Σουδάν και η Τουρκία με λιγότερο από 50\$/ha. Σε μερικές χώρες υπάρχει Φόρος που καλούνται να πληρώσουν οι εκκοκκιστές στην Κυβέρνηση για ερευνητικούς λόγους. Όσον αφορά τη χώρα μας, παρατηρούμε ότι έχει σχετικά ψηλό κόστος εκκόκκισης, που οφείλεται κυρίως στη μεγάλη συμμετοχή των μεταφορικών μέσων.

Οι υπόλοιπες δαπάνες που συνυπολογίζονται στο κόστος παραγωγής, περιλαμβάνουν το management, τις τεχνικές υπηρεσίες, το ενδιαφέρον για επενδύσεις σε κεφάλαιο και εξοπλισμό και διάφορα άλλα μικροέξοδα. Σύμφωνα με τη δημοσίευση πάντα του ICAC, οι Η.Π.Α και η Βραζιλία διαθέτουν σημαντικά κεφάλαια για την προώθηση του παραγόμενου βαμβακιού τους σε αντίθεση με τις ευρωπαϊκές βαμβακοπαραγωγικές χώρες.

Το άθροισμα των επιμέρους δαπανών διαμορφώνει το συνολικό κόστος ανά καλλιεργούμενη έκταση βαμβακιού. Συγκεντρωτικά, το υψηλότερο συνολικό κόστος παραγωγής βαμβακιού ανά εκτάριο γης έχουν οι Ευρωπαϊκές χώρες, Ισπανία (1860\$/ha ή 186\$ το στρέμμα) και η Ελλάδα (1720\$/ha ή 172\$ το ένα στρέμμα), ακολουθούμενες από την Αυστραλία (1080\$/ha) και τις Η.Π.Α (900\$/ha). Παρατηρούμε λοιπόν, ότι οι αναπτυγμένες χώρες έχουν υψηλότερο κόστος παραγωγής, γεγονός που οφείλεται στο υψηλό κόστος της εργασίας. Το ελληνικό βαμβάκι έχει πολύ υψηλό κόστος παραγωγής, το δεύτερο υψηλότερο ανάμεσα στις ανταγωνίστριες χώρες. Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο κόστος έχει το ενοίκιο της γης, με ποσοστό 29,07%, που είναι και το υψηλότερο από τις υπόλοιπες χώρες.

Τη μικρότερη συμμετοχή στο κόστος παραγωγής του ελληνικού βαμβακιού την έχει το κόστος άρδευσης με 5,23% και οι λοιπές δαπάνες με 6,7%. Παρόμοια κατανομή δαπανών έχει και η Ισπανία, γεγονός που δικαιολογείται από τα κοινά χαρακτηριστικά των δύο ευρωπαϊκών χωρών.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι και οι δύο βαμβακοπαραγωγικές χώρες δαπανούν ελάχιστα ποσά για management και marketing των προϊόντων τους (λοιπες δαπάνες) 6,7% και 6,45% αντίστοιχα. Όλες οι υπόλοιπες ανταγωνίστριες χώρες ξεπερνούν το 10% με πρώτες τις Η.Π.Α με 38,9%.

Τέλος συγκρικά με τις αναπτυγμένες χώρες το ελληνικό βαμβάκι έχει υψηλή συμμετοχή του κόστους λίπανσης στο συνολικό κόστος (11%) έναντι του 9,38% των Η.Π.Α και 6% της Αυστραλίας.

3. ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.

Στο μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής βαμβακιού της χώρας μας, στο θεσσαλικό κάμπο, όπου η βαμβακοκαλλιέργεια έχει και μια παράδοση αιώνων, οι παραγωγοί ξέρουν πολύ καλά πώς θα πετύχουν και ψηλές αποδόσεις και καλή ποιότητα. Αυτό όμως που τους ενδιαφέρει περισσότερο είναι να «παραγάγουν σύμφωνα με το κόστος», που στην πράξη μεταφράζεται σε συγκράτηση, κατά το δυνατόν, του κόστους καλλιέργειας με παράλληλη μεγιστοποίηση της παταγωγής, αφού έτσι πληρώνεται σήμερα το βαμβάκι.

Σύμφωνα με γεωπόνους το βαμβάκι καλλιεργείται όπου υπάρχει νερό- συνεπώς όπου υπάρχουν γεωτρήσεις ή επιφανειακά νερά ή αποθηκευμένα σε ταμιευτήρες, διαθέσιμα για άρδευση- και σε ποικιλία εδαφικών τύπων. Καλύτερα βέβαια είναι τα χωράφια που καλλιεργούνται λίγα χρόνια με βαμβάκι, τα «καθαρά» χωράφια.

Ένα μεγάλο κεφάλαιο για την καλλιέργεια είναι η επιλογή της ποικιλίας, που καθορίζει σε πολλές περιπτώσεις την οικονομική απόδοση της εκμετάλλευσης. Ας δούμε όμως τι προσέχει ένας παραγωγός όταν αγοράζει σπόρο και πώς επιλέγει την ποικιλία που θα καλλιεργήσει. Επιλέγει την ποικιλία που θα δώσει τη μεγαλύτερη παραγωγή. Μεγάλο ρόλο επίσης παίζει το πόσο «ξεκούραστο» είναι το χωράφι, το διαθέσιμο νερό σε σχέση με τις ανάγκες της ποικιλίας, η πρωιμότητα, αλλά και η προσαρμοστικότητα της στην περιοχή. Σημαντική είναι και η αντοχή της σε ασθένειες και σε έντομα, η ευκολία που έχει στην καλλιέργειά της, η καλή φυτρωτική ικανότητα του σπόρου και τέλος η εν γένει συμπεριφορά της ποικιλίας σε σχέση με τις συνήθειες του παραγωγού.

Κάποιοι βέβαια υπολογίζουν και το κόστος, όμως τα τελευταία χρόνια οι τιμές των σπόρων ανέβηκαν και έτσι δημιουργήθηκε ένα νέο επίπεδο τιμών ανά στρέμμα, με συνέπεια ο παραγωγός να μην επηρεάζεται σημαντικά τουλάχιστον από την τιμή. Η καλή εμπορική πολιτική από τις εταιρείες διάθεσης είναι επίσης ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την επιλογή.

Έμπειροι και συστηματικοί οι παραγωγοί της περιοχής της Θεσσαλίας, γνωρίζουν τις ανάγκες της καλλιέργειας και φροντίζουν να εκτελούν όλες τις απαραίτητες εργασίες. Για την προετοιμασία του χωραφιού οι καλλιεργητές χρησιμοποιούν σύγχρονα μηχανήματα, αφού κατά κανόνα ο εξοπλισμός ολοκληρώθηκε βασικά την τελευταία πενταετία. Κάνουν κυρίως όργωμα, ένα σταθερό καλλιεργητή και δύο-τρεις φορές φρεσκάρισμα με ελαφρό καλλιεργητή. Επίσης δισκοσβανίσματα ή φρεζάρισμα σε μικρότερη έκταση ή σπανιότερα κυλίνδρισμα.

Η σπορά γίνεται γραμμικά. Χρησιμοποιούνται 15-30 σπόροι στο μέτρο ή 1,6-3 κιλά/στρέμμα. Τα μεγέθη αυτά, φυσικά, επηρεάζονται από την ποικιλία, το έδαφος, τη συνήθεια, τον τρόπο σποράς, ακόμα και την εποχή σποράς.

Σε ένα 10% περίπου της έκτασης, εφαρμόζεται η σπορά υπό κάλυψη. Αυτή γίνεται με μηχανές, στις οποίες υπάρχει προσαρμοσμένο ένα σύστημα που τοποθετεί το νάυλον στο έδαφος. Επίσης στο μπροστινό μέρος των τρακτέρ προσαρμόζεται ένα ψεκαστικό για ψεκασμό επί της σειράς.

Η μέθοδος αυτή παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως: λίγο έως πολύ μεγαλύτερη απόδοση, πρωιμότητα, σταθερότητα στις μεγάλες αποδόσεις. Επίσης, οι φροντίδες της καλλιέργειας γίνονται σε άλλη χρονική «φάση» και σε ευρύτερο χρονικό διάστημα, ενώ το φύτευμα είναι άριστο σε όλους τους τύπους των εδαφών.

Μετά τη σπορά γίνονται συνήθως ένα και μέχρι δύο σκαλίσματα ή και κανένα. Σχεδόν ποτέ δεν γίνεται αραίωμα.

Σε ότι αφορά την άρδευση, γίνονται συνολικά περίπου 10 ποτίσματα: ένα με δύο ποτίσματα για φύτευμα, ένα για την ανάπτυξη και κατόπιν ανά 7-12 ημέρες, μέχρι το τέλος Αυγούστου. Η στάγδην άρδευση εφαρμόζεται στο 50% της έκτασης και ανάλογα με τη μορφολογία του εδάφους και με το μήκος γραμμής, επιλέγεται ο ανάλογος εξοπλισμός.

Η λίπανση γίνεται κυρίως προσπαρτικά. Αρχές Ιουνίου εφαρμόζονται επιφανειακά, με χονί ή γραμμικά, αζωτούχα λιπάσματα. Η υδρολίπανση εφαρμόζεται όπου υπάρχει δίκτυο στάγδην άρδευσης (στο 50% των εκτάσεων) και συγκεκριμένα 3-5 εφαρμογές. Το πρόγραμμα υδρολίπανσης γίνεται με βάση την εμπειρία και τη συνήθεια των παραγωγών, από αναλύσεις εδαφών, μακροσκοπικά, ελάχιστα από αναλύσεις φύλλων, από την ποικιλία και το είδος της καλλιέργειας, από την προηγούμενη εμπειρία, με βάση την επιδιωκόμενη παραγωγή.

Η ζιζανιοκτονία γίνεται χημικά, μηχανικά ή με εργάτες (χειρωνακτικά). Χρησιμοποιούνται ψεκαστικά μηχανήματα, σκαλιστήρια, ελαφροί καλλιεργητές και ζιζανιοκτόνα, τα οποία εφαρμόζονται με ενσωμάτωση προσπαρτικά, μετασπαρτικά επιφανειακά και μεταφυτρωτικά με κατευθυνόμενο ψεκασμό.

Χρησιμοποιούνται επίσης ανασταλτικά βλάστησης, ανάλογα βέβαια με τη χρονιά, τις ποικιλίες και τα ποτίσματα, τα οποία εφαρμόζονται σπαστά, σε εφαρμογές με μικροδόσεις ή εφάπαξ στο «κλείσιμο» των

σειρών ή κατά περίπτωση με κυμαινόμενες δόσεις, μόνα ή σε συνδυασμούς με διαφυλλικές λιπάνσεις ή προϊόντα φυτοπροστασίας.

Αναφερόμενος στους κυριότερους εχθρούς και ασθένειες που προσβάλλουν τις καλλιέργειες βαμβακιού στην περιοχή, από τα έντομα σημαντικότερα είναι το ρόδινο σκουλήκι, οι ιασσίδες και οι αφίδες. Οι ασθένειες και οι εχθροί αντιμετωπίζονται με όψιμη σπορά και ποικιλίες γρήγορης βλαστικής ανάπτυξης, με κοκκώδη εντομοκτόνα, καλιούχες λιπάνσεις. Συνήθως γίνονται δύο με τρεις ψεκασμοί, με ψεκαστικά διαφόρων τύπων.

Σχετικά με τη συγκομιδή, που βέβαια γίνεται με βαμβακοσυλλεκτικές μηχανές, σε όλη την έκταση, εντοπίζεται κυρίως στο διάστημα από 20/9 έως 20/10 το πρώτο χέρι και το δεύτερο αμέσως μετά. Τα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται δεν είναι καινούργια, αφού τα τελευταία χρόνια έχουν αγοραστεί κυρίως μεταχειρισμένες μηχανές.

Οι ανάγκες καλύπτονται και μόνο κατά την περίοδο αιχμής υπάρχει μια καθυστέρηση, λόγω έλλειψης εργατικών χεριών ή και μηχανημάτων και περισσότερο στις βροχερές χρονιές.

Το συγκομισμένο βαμβάκι μεταφέρεται στα εκκοκκιστήρια, με φορτηγά και με πλατφόρμες, από τους ίδιους τους παραγωγούς ή από επαγγελματίες μεταφορείς, αφού χωριστεί σε πρώτο και δεύτερο χέρι ή παραδίδεται και όλο μαζί, συνήθως όταν στο δεύτερο χέρι υπάρχουν αρκετά καλά καρύδια.

Αναφορικά με τα προβλήματα που δημιουργούνται σχετικά με τον τρόπο πληρωμής των παραγωγών από τα εκκοκκιστήρια, παρατηρούνται μικρές έως πολύ μεγάλες καθυστερήσεις στο χρόνο αποπληρωμής, από λίγα εκκοκκιστήρια.

Μια εμπειρική εκτίμηση του κόστους παραγωγής βαμβακιού, σύμφωνα με παραγωγούς της Λάρισας παρουσιάζεται παρακάτω. Η αμοιβή της εργασίας στοιχίζει 3.000δρχ/στρέμμα και σχεδόν όλοι οι παραγωγοί νοικιάζουν χωράφια. Χωρίς την προσωπική εργασία, το κόστος χρήματος, τις αποσβέσεις, μια εκτίμηση του κόστους παραγωγής ανά στρέμμα είναι η εξής:

Απόδοση ανά στρέμμα καλλιέργειας: 330 kg

	Δαπάνες δρχ/στρ.	Κόστος δρχ/kg
Προετοιμασία χωραφιού	4.000δρχ	12
Σπορά	4.500δρχ	14
Εργατικά	3.000δρχ	9
Ζιζανιοκτόνα	2.500δρχ	8
Κοκκώδη	1.000δρχ	3
Ρεύμα για πότισμα (ή πετρέλαιο)	6.000δρχ (15.000δρχ)	18 45
Φυτοπροστασία	4.000δρχ	12
Λίπανση	6.000δρχ	18
Συγκομιδή	6.000δρχ	18
ΣΥΝΟΛΟ	37.000δρχ	112

Αν στο κόστος αυτό προστεθεί και το ενοίκιο του εδάφους (28.000δρχ/στρέμμα) τότε το κόστος της βαμβακοκαλλιέργειας ανά στρέμμα φτάνει τις 65.000δρχ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βαμβάκι σήμερα αποτελεί μια από τις σπουδαιότερες καλλιέργειες στη χώρα μας, αφού αποδίδει σημαντικό γεωργικό εισόδημα σε ένα μεγάλο αριθμό αγροτικών νοικοκυριών και συγχρόνως αποτελεί τη βασική πρώτη ύλη μιας σειράς μεταποιητικών βιομηχανιών. Είναι ενδεικτικό, άλλωστε, ότι η Ελλάδα αποτελεί τη μεγαλύτερη βαμβακοπαραγωγό χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεισφέροντας το 76% περίπου της ευρωπαϊκής παραγωγής, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται στη 10^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των βαμβακοπαραγωγών χωρών. Η μεγάλη, όμως, μεταβλητότητα των τιμών του βαμβακιού, που υπάρχει τόσο στη διεθνή αγορά, όσο και στην ελληνική, απαιτεί μια βαθύτερη γνώση του όλου θέματος των τιμών του προϊόντος, έτσι ώστε να μπορεί να γίνεται σωστή εκτίμηση των παραμέτρων που τις επηρεάζουν.

Βέβαια η προσέγγιση των σημαντικότερων παραμέτρων της διακίνησης του βαμβακιού, κατά χώρα και παγκοσμίως, που υπόκεινται σε αστάθμητες αποφασιστικές μεταβολές, αποτελεί πολυεπίπεδο αντικείμενο συνεχούς επίκαιρης και έγκυρης παρακολούθησης, ακθώς και άμεση μελέτη, ανάλυση και αξιολόγηση της εξέλιξής τους. Ο λόγος είναι προφανής αφού επηρεάζουν άμεσα τη διακύμανση των τιμών του προϊόντος και συνεπώς και το προσδοκώμενο οικονομικό αποτέλεσμα και όφελος.

Μια προσέγγιση σε αυτό το θέμα προϋποθέτει την επισταμένη παρακολούθηση μιας σειράς μεταβλητών, οι βασικότερες των οποίων είναι:

α. Η διεθνής αγορά εκκοκκισμένου βαμβακιού του Liverpool καθώς και οι τιμές των δεικτών του «Α» και «Β».

β. Η χρηματιστηριακή αγορά βαμβακιού στη Ν.Υόρκη.

γ. Τα χαρακτηριστικά του παγκόσμιου ισοζυγίου βαμβακιού.

δ. Η διαμόρφωση της κοινοτικής ενίσχυσης σύσπορου βαμβακιού.

Η επίκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση για κάθε φάση των εξελίξεων αυτών ασκεί αποφασιστική και σε αρκετές περιπτώσεις καταλυτική επιρροή στη λήψη αποφάσεων και κατ' επέκταση στη διαμόρφωση των οικονομικών αποτελεσμάτων κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Εκμεταλλευόμενη την πολιτική της Κοινότητας για μείωση των μεγάλων πλεονασμάτων της και την προσπάθειά της για αναδιάρθρωση των καλλιεργειών με στόχο την παραγωγή ελλειμματικών αγροτικών προϊόντων, η βαμβακοκαλλιέργεια σημείωσε μεγάλη ανάπτυξη στη χώρα μας. Μεγάλα κοινοτικά κονδύλια άρχισαν να εισρέουν κάθε χρόνο για τον εκσυγχρονισμό και την πλήρη εκμηχάνιση της καλλιέργειας μειώνοντας έτσι το κόστος παραγωγής. Παράλληλα, οι διογκώμενες τιμές που απολάμβανε ο έλληνας βαμβακοπαραγωγός, λόγω των ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατέστησαν τη βαμβακοκαλλιέργεια ως την πλέον ελκυστική διέξοδο στην αναζήτηση εισοδήματος για όλο και μεγαλύτερο αριθμό γεωργών.

Η αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Ιούλιο του 1992 και η επίτευξη της συμφωνίας της Ουρουγάης το Δεκέμβριο του 1993 κατέστησαν το βαμβάκι ως το δυναμικότερο γεωργικό προϊόν από τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας.

2. ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ

Οι διεθνείς τιμές του εκκοκκισμένου βαμβακιού καθορίζονται από τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης ινών στα χρηματιστήρια προϊόντων. Οι ελληνικές εξαγωγές διαμορφώνονται σε τιμές που προκύπτουν από το χρηματιστήριο του Liverpool.

Οι διεθνείς τιμές εξαρτώνται εκτός από την προσφορά και τη ζήτηση του προϊόντος, και από την ποιότητά του. Κατά την εμπορική περίοδο 1998-99 οι διεθνείς τιμές του βαμβακιού έπεσαν πολύ χαμηλά στο χρηματιστήριο του Liverpool, γεγονός που ανυψήχισε τους Έλληνες εξαγωγείς αναφορικά με τη

δυνατότητα διάθεσης της ελληνικής παραγωγής σε ικανοποιητικές τιμές. Αργότερα όμως οι τιμές ανέκαμψαν και πουλήθηκε όλη η παραγωγή.

Η μακροχρόνια εξέλιξη του δείκτη Cotlook A είναι χαρακτηριστική της πορείας των διεθνών τιμών του εκκοκκισμένου βαμβακιού. Τα τελευταία χρόνια η αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής, η μείωση των αποθεμάτων της Κίνας, και η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση των συνθετικών ινών, έχουν ασκήσει σημαντικές πιέσεις στις τιμές.

Είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι το βαμβάκι είναι σήμερα ένα από τα σημαντικότερα προϊόντα για την Ελλάδα. Είναι όμως μεγάλης σημασίας το ότι η δραχμική ενίσχυση της ανά κιλό παραγωγής του από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι περίπου διπλασία από τη διεθνή τιμή του και χωρίς αυτήν η καλλιέργεια του θα ήταν εξαιρετικά ασύμφορη για τον παραγωγό. Παρά τις σχετικά ικανοποιητικές για τα διεθνή επίπεδα αποδόσεις της ελληνικής γης (περίπου 300κιλά/στρέμμα, συγκρινόμενο με τον παγκόσμιο μέσο όρο απόδοσης που είναι περίπου 170κιλά/ στρέμμα), ο μικρός κλήρος, η ακρίβεια της γης, το υψηλό κόστος εργασίας τριπλασιάζουν σχεδόν το κόστος παραγωγής του σε σχέση με τις πιο ανταγωνιστικές χώρες.

Το κόστος του ελληνικού βαμβακιού είναι υψηλό, έναντι πολύ χαμηλότερων επιπέδων της διεθνούς τιμής, επειδή όπως αναφέρθηκε είναι ακριβή η άρδευση, η γη. Ο κυριότερος λόγος όμως είναι ο μικρός κλήρος των Ελλήνων παραγωγών, που τους αποκλείει από τις οικονομίες κλίμακας που απολαμβάνουν οι παραγωγοί άλλων χωρών με διαθεσιμότητα μεγαλύτερων εκτάσεων.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι ο Έλληνας καλλιεργητής παρουσιάζεται εξαιρετικά ευάλωτος στις διακυμάνσεις του ύψους των ενισχύσεων, πράγμα που απαιτεί και σημαντική διαπραγματευτική προσπάθεια εκ μέρους της χώρας μας στο ευρωπαϊκό τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Η Ελλάδα υπό τις σημερινές συνθήκες παράγει περισσότερο βαμβάκι από αυτές τις ποσότητες που θα μεγιστοποιούσαν το εισόδημα των βαμβακοπαραγωγών και αυτό επειδή οι έλληνες αγρότες δεν έχουν εναλλακτικές λύσεις. Όσο η τιμή του στόχου που συμφωνείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει ικανοποιητικά υψηλή, δεν υπάρχει πρόβλημα για τον Έλληνα αγρότη, ο οποίος παρά το μεγάλο κόστος του εισπράττει 280-300 δρχ/κιλό από τον εκκοκκιστή (διεθνής τιμή σύσπορου συν την ενίσχυση).

Δεδομένου του συστήματος της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και της μεγάλης ευαισθησίας του εισοδήματος του βαμβακιού από το ύψος των ενισχύσεων, φαίνεται ότι οι επενδύσεις στην καλλιέργεια του βαμβακιού να έχουν υψηλό κίνδυνο. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα όπου οι παραγωγοί είναι επιφυλακτικοί στο να ανανεώσουν το μηχανολογικό τους εξοπλισμό που έχει ήδη αρχίσει να αποσβένεται.

Εκτός από την Ελλάδα, άλλη μια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ισπανία, παράγει βαμβάκι, ύψους 400χιλ. τόνων περίπου, το οποίο αντιστοιχεί στο 1/3 της ελληνικής παραγωγής. Το υπάρχον καθεστώς ενίσχυσης του βαμβακιού στηρίζεται στο πλαίσιο των εθνικών εγγυημένων ποσοτήτων, σύμφωνα με το οποίο υπέρβαση μιας ορισμένης ποσότητας της παραγωγής επιφέρει μείωση της ενίσχυσης (εισφορά συνυπευθυνότητας) κατ' αναλογία στα κράτη μέλη που είναι υπεύθυνα για την υπέρβαση. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου το ύψος της συνυπευθυνότητας που επιβάλλεται στο ένα κράτος είναι ανεξάρτητο από την παραγωγή του άλλου, υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις που η ποινή που εφαρμόζεται στο ένα κράτος εξαρτάται από την παραγόμενη ποσότητα του άλλου.

Η χώρα μας υπό τις σημερινές συνθήκες (τιμή διεθνούς αγοράς 25ευρώ ανά 100κιλά) παράγει περισσότερο βαμβάκι από τις ποσότητες που μεγιστοποιούν το εισόδημα των βαμβακοπαραγωγών και τις εισροές των κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Όπως έχει υπολογιστεί μάγιστη ανά κιλό σύσπορου βαμβακιού ενίσχυση και επομένως μεγιστοποίηση εισοδήματος επιτυγχάνεται με παραγωγή 780χιλ. τόνων, ενώ με παραγωγή ανερχόμενη στους 990χιλ. τόνους σημειώνεται η μέγιστη εισροή χρημάτων από τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρόλα αυτά όμως, όπως διαπιστώνουμε από τα στατιστικά στοιχεία του Οργανισμού βάμβακος, η ελληνική παραγωγή ανήλθε σε 1.351χιλ. τόνους για την περίοδο 1999/2000, έντι των 1.211 χιλ. τόνων της περιόδου 1998/99 και των 1.085χιλ. τόνων της περιόδου 1997/98, ενώ την περίοδο 1996/97 παρήχθησαν 928χιλ. τόνοι. Κάθε αύξηση όμως της παραγόμενης ποσότητας πέρα από τα επίπεδα βελτιστοποίησης των ευρωπαϊκών εισροών προκαλεί τέτοια μείωση της ανά κιλό ενίσχυσης, που έχει σαν αποτέλεσμα όχι μόνο

όλοι οι παραγωγοί να ενισχύονται λιγότερο ανά κιλό προϊόντος, αλλά να μειώνεται και η συνολική ενίσχυση προς την Ελλάδα.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, κάθε νέος αγρότης που προστίθεται στους βαμβακοπαραγωγούς της χώρας μας ή κάθε επέκταση της καλλιεργούμενης έκτασης ενός εκ των υπάρχοντων παραγωγών μειώνει το εισόδημα όλων των άλλων, σε βαθμό που η οριακή ενίσχυση του αγρότη αυτού να είναι μικρότερη από τη συνολική συνυπευθυνότητα που επιβάλλεται σε όλη τη χώρα, λόγω του μηχανισμού σταθεροποίησης των εξόδων που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση για το βαμβάκι.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΣΥΝΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑΣ

α. Στην Ελλάδα

Βάσει του νομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος από την αυξημένη νιτρορύπανση των εδαφών, το Υπουργείο Γεωργίας αποφάσισε τη μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και τον περιορισμό της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης με βαμβάκι για την περίοδο 2000/2001 κατά 700χιλ. στρέμματα, έτσι ώστε ο συνολικός αριθμός των στρεμμάτων που θα καλλιεργηθούν αυτήν την περίοδο να μειωθεί σε 3.600χιλ. περίπου (10 Φεβρουαρίου 2000, Διοικητικά μέτρα για τη στήριξη της βαμβακοκαλλιέργειας, διυπουργική απόφαση)

Στο τέλος της περιόδου εμπορίας 2000/2001, οι Διευθύνσεις Γεωργίας και Γεωργικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης θα συντάξουν και θα υποβάλουν στη Διεύθυνση Παραγωγής και Αξιοποίησης Προϊόντων Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας, σχετική έκθεση αποτελεσμάτων εφαρμογής των παραπάνω μέτρων, από όπου βέβαια θα διεξαχθούν συμπεράσματα και θα γίνει χάραξη της αγροτικής πολιτικής για το βαμβάκι.

Με δεδομένου ότι ο περιορισμός των εκτάσεων της βαμβακοκαλλιέργειας θα εφαρμοστεί επί του μέσου όρου των στρεμμάτων των εκμεταλλεύσεων που καλλιεργήθηκαν με βαμβάκι κατά την τριετία 1997,1998 και 1999 για εκτάσεις άνω των 60 στρεμμάτων και ότι για εκμεταλλεύσεις με μέγεθος μεγαλύτερο των 150 στρεμμάτων προβλέπεται μείωση μέχρι και 60%, είναι πολύ πιθανός ο περιορισμός της μέσης πανελλήνιας στρεμματικής απόδοσης από 300 σε 275 κιλά, αφού υποτίθεται ότι οι μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις, που πλήττονται κατά βάση από τη ρύθμιση αυτή, κατέχουν και τα πιο αποδοτικά εδάφη. Έτσι αναμένεται η συνολική παραγωγή να παρουσιάσει κατά τις επόμενες περιόδους τάση μείωσης προσεγγίζοντας την ποσότητα των 990 χιλ. τόνων, ποσότητα που μεγιστοποιεί τη συνολική ελληνική ενίσχυση. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η μέση στρεμματική απόδοση της εσοδείας 1999 ήταν 307 κιλά, της εσοδείας 1998 283 κιλά και 274 κιλά της εσοδείας 1997.

Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεσή της προς το Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 13^η Δεκεμβρίου 1999, με θέμα τη λειτουργία του καθεστώτος ενίσχυσης για την παραγωγή βαμβακιού, εκφράζει την άποψη ότι η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί σήμερα θέτει σε κίνδυνο την τήρηση της συνολικής δημοσιονομικής πειθαρχίας. Σημειώνει ότι με το ισχύον καθεστώς οι δημοσιονομικές δαπάνες έχουν στις περισσότερες περιπτώσεις ένα είδος πλατφόρμας σε επίπεδο 770 εκατομμυρίων ευρώ. Αυτό όμως δεν αποκλείει το γεγονός να είναι σαφώς υψηλότερες, κυρίως σε ένα πλαίσιο χαμηλής διεθνούς τιμής και ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την καλλιέργεια, όπως συμβαίνει σήμερα και τονίζει ότι στην περίπτωση αυτή η δαπάνη μπορεί να υπερβεί και τα 900 εκατομμύρια ευρώ. Έτσι προτείνει την αύξηση του συντελεστή συνυπευθυνότητας από 0,5 σε 0,6, δηλαδή η ενίσχυση να μειώνεται σε περίπτωση υπέρβασης της παραγωγής κατά ένα ποσοτό ίσο με το 60% του ποσοστού της εν λόγω υπέρβασης, χωρίς βέβαια να τροποποιηθούν τα άλλα στοιχεία του μηχανισμού.

Η πολύ πιθανή αποδοχή αυτής της μεταρρύθμισης από το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα οδηγήσει σε πτώση του βέλτιστου επιπέδου παραγωγής από 990 σε 890 χιλ. τόνους (οι οικονομικοί υπολογισμοί και η ανάλυση ευαισθησίας έχουν βασιστεί στις εκτιμήσεις του υπολογιστικού πακέτου COTTON, που έχει αναπτυχθεί στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Επίδραση του συντελεστή συνυπευθυνότητας στη συνολική ενίσχυση σε διάφορα επίπεδα παραγωγής (δισ δρχ)

Συντελεστής συνυπευθυνότητας	Ελληνική Παραγωγή (χιλ. τόνοι)			
	890	990	110	1320
0,5	225	228	225	203
0,6	221	218	209	169
Διαφορά	-4	-10	-16	-35

Πηγή: Μίχος Γ., Οικονομική Αξιολογήση της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα

Ο παραπάνω πίνακας δείχνει την επίδραση της αλλαγής του συντελεστή συνυπευθυνότητας στη συνολική ελληνική ενίσχυση. Για την εσοδεία 1999/2000 (1.320χιλ. τόνοι περίπου) η αλλαγή αυτή θα είχε σαν συνέπεια τη μείωση των εισροών από την Κοινότητα κατά 35δισ δρχ. Σε χαμηλότερα όμως επίπεδα παραγωγής η επίδραση του συντελεστή συνυπευθυνότητας είναι λιγότερο οδυνηρή. Το ύψος της παραγωγής της επόμενης περιόδου εκτιμάται ότι θα είναι 1.100 χιλ τόνοι περίπου, με τάση ακόμα μεγαλύτερης μείωσης στα χρόνια που θα ακολουθήσουν.

Η αύξηση του συντελεστή συνυπευθυνότητας από 0,5 σε 0,6 έχει ως αποτέλεσμα η ίδια η παραγωγή να τυγχάνει πλέον μικρότερης ενίσχυσης. Έχει παρατηρηθεί ότι καθώς αυξάνεται η παραγωγή πέραν της εθνικής εγγυημένης ποσότητας, τόσο μεγαλώνει η διαφορά της ανά κιλό ενίσχυσης μεταξύ των δύο περιπτώσεων.

Επίδραση του συντελεστή συνυπευθυνότητας στην ανά κιλό ενίσχυση σε διάφορα επίπεδα παραγωγής (δρχ/κιλό)

Συντελεστής συνυπευθυνότητας	Ελληνική Παραγωγή (χιλ.τόνοι)			Διαφορά 990/890	Διαφορά 1.100/990
	890	990	1100		
0,5	254	230	205	-24	-25
0,6	249	221	190	-28	-31
Διαφορά	-5	-9	-15	-4	-6

Πηγή: Μίχος Γ., Οικονομική Αξιολογήση της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα

Ελέγχοντας τα επίπεδα παραγωγής 890, 990 και 1.100 μπορούμε να συνοψίσουμε τις επιπτώσεις της αύξησης του συντελεστή συνυπευθυνότητας στην ανά κιλό ενίσχυση στα εξής:

- ✓ 890 χιλ. τόνοι, είναι η ποσότητα που μεγιστοποιεί τη συνολική ελληνική ενίσχυση όταν ο συντελεστής συνυπευθυνότητας είναι 0,6
- ✓ 990 χιλ. τόνοι, είναι η ποσότητα που μεγιστοποιεί τη συνολική ελληνική ενίσχυση όταν ο συντελεστής συνυπευθυνότητας είναι 0,5
- ✓ 1.100 χιλ. τόνοι, είναι η ποσότητα που εκτιμάται ότι θα έχει παραχθεί μέχρι το τέλος της περιόδου 2001.

Παρατηρούμε ότι όσο πιο μεγάλο είναι το επίπεδο της παραγωγής, τόσο πιο έντονη είναι η επίπτωση της αλλαγής του συντελεστή συνυπευθυνότητας. Για την ίδια επιπλέον αύξηση της παραγωγής η επίδραση του αυξημένου συντελεστή συνυπευθυνότητας είναι εξαιρετικά πιο σημαντική. Έτσι, ενώ για παράδειγμα η αύξηση της παραγωγής από 990 σε 1.100 χιλ. τόνους με συντελεστή συνυπευθυνότητας 0,5 συνεπάγεται

μειωμένη ενίσχυση κατά 25 δρχ το κιλό, με συντελεστή συνυπευθυνότητας 0,6 ισοδυναμεί με μείωση της ενίσχυσης κατά 31 δρχ το κιλό, δηλαδή 25% επιπλέον απώλειες.

β. Στην Ισπανία.

Ο μηχανισμός εφαρμογής της συνυπευθυνότητας επηρεάζει εκτός της Ελλάδας και την Ισπανία. Καθορίζει τη μείωση της ενίσχυσης σε περίπτωση υπέρβασης της μέγιστης κοινοτικής εγγυημένης ποσότητας, κατ' αναλογία στα κράτη μέλη που είναι υπεύθυνα για την υπέρβαση. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου το ύψος της συνυπευθυνότητας που επιβάλλεται στο ένα κράτος είναι ανεξάρτητο από την παραγωγή του άλλου. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που η ποινή που εφαρμόζεται στο ένα κράτος εξαρτάται από την παραγόμενη ποσότητα του άλλου.

Με βάση αντίστοιχων με την Ελλάδα υπολογισμών, έχει σημειωθεί ότι ο βαμβακοπαραγωγός της Ισπανίας απολαμβάνει τη μέγιστη δυνατή ενίσχυση ανά κιλό, με συνολική εγχώρια παραγωγή έως 249 χιλ. τόνους. Ενώ αντίστοιχα στο ύψος των 70δισ δρχ. εξασφαλίζεται η μέγιστη συνολική ενίσχυση, καθώς η παραγωγή ανερχόμενη αγγίζει τους 280χιλ. τόνους. Η συνολική ενίσχυση για την Ελλάδα είναι τόσο μεγαλύτερη, όσο η Ισπανική παραγωγή περιορίζεται κάτω από τους 249 χιλ. τόνους, ενώ διατηρείται σταθερή όταν η Ισπανία υπερβαίνει το ύψος αυτό. Αυτό συμβαίνει γιατί η διεθνής τιμή είναι ιδιαίτερα χαμηλή και έτσι η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβάλλει την ποινή συνυπευθυνότητας που αναλογεί σε κάθε κράτος, με βάση την υπέρβαση της κάθε χώρας σε σχέση με την αντίστοιχή της εθνική εγγυημένη ποσότητα, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να μετριάσει τη μείωση της ενίσχυσης με κάποια προσαύξηση από το υπόλοιπο του Προϋπολογισμού. Άρα όσο η διεθνής τιμή κυμαίνεται σε επίπεδα μικρότερα από αυτό των 30,2ευρώ ανά 100 κιλά μη εκκοκκισμένου βαμβακιού, η χώρα μας μπορεί να διαμορφώνει την αγροτική της πολιτική για το βαμβάκι ανεξάρτητα από την πολιτική της Ισπανίας.

4. ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΙΜΗΣ ΤΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ

Η μέση διεθνής τιμή του βαμβακιού κυμαίνεται τις τελευταίες εμπορικές περιόδους σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, αν αναλογιστεί κανείς ότι την περίοδο 1995/1996 ήταν 35 ευρώ ανά 100 κιλά, ενώ είχε ανέλθει και σε 38ευρώ ανά 100 κιλά μερικές περιόδους παλαιότερα.

Ο σημαντικότερος παράγοντας που είχε οδηγήσει τόσο ψηλά τις τιμές ήταν ότι η Κίνα, μια από τις σημαντικότερες παραγωγούς αλλά και καταναλώτριες χώρες του κόσμου, εισήγαγε μεγάλες ποσότητες βαμβακιού για να καλύψει τις ανάγκες της, αφού κατά τα τελευταία χρόνια δημιουργούσε ένα στρατηγικό απόθεμα ύψους μεγαλύτερου του 50% της εγχώριας κατανάλωσής της και ίσου με το 20 έως 40% των παγκόσμιων αποθεμάτων, συντηρώντας έτσι τη ζήτηση του βαμβακιού σε υψηλά επίπεδα. Τα μεγάλα αποθέματα μέσα στο πλαίσιο του κινέζικου οικονομικού συστήματος ήταν επιθυμητά, αφού λειτουργούσαν σαν φράγμα ενάντια στον πληθωρισμό και τα ελλείμματα, αλλά και σαν εργαλείο ελέγχου του συστήματος διανομής του βαμβακιού. Από την περίοδο εμπορίας 1997/98 η πολιτική της Κίνας άλλαξε. Προσαρμόζεται πλέον υπέρ της μείωσης των αποθεμάτων και σκοπεύει στην ενθάρρυνση μιας μεγαλύτερης κατανάλωσης του εγχώριου βαμβακιού και τη μείωση των εισαγωγών. Όσο διαρκεί αυτή η στροφή της κινέζικης πολιτικής, αναμένεται η διεθνής τιμή να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.

Επιπλέον, η συμφωνία για το διεθνές εμπόριο αγροτικών προϊόντων στα πλαίσια του «Γύρου της Ουρουγουάης» της GATT του 1993 έχει εισαγάγει μια μεγάλη και σημαντική αλλαγή. Τα αγροτικά προϊόντα βρίσκονται πλέον κάτω από τη δικαιοδοσία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και αποτελούν μέρος του διεθνούς εμπορικού συστήματος. Οι αγορές τους κινούνται στα πλαίσια του ελεύθερου παγκόσμιου ανταγωνισμού. Το βαμβάκι έχει να ανταγωνισθεί στο διεθνή βιομηχανικό χώρο τα συνθετικά νήματα και κυρίως το *polyester* και το *rayon*, προϊόντα που πωλούνται σε μερικές χώρες ακόμη και στη μισή τιμή σε σχέση με αυτή του βαμβακιού. Επομένως, πιθανότερο είναι η διεθνής τιμή να κινηθεί στο μέλλον στα σημερινά επίπεδα και ίσως ακόμη χαμηλότερα, παρά να ανέλθει στα ύψη του παρελθόντος.

Για ένα δοσμένο εύρος διεθνούς τιμής σύσπορου βαμβακιού από 15 έως 34 ευρώ ανά 100 κιλά, για μια δεδομένη κοινοτική παραγωγή με βάση την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί σήμερα και σύμφωνα με την οποία προβλέπεται η ελληνική παραγωγή να είναι της τάξης των 1.100 χιλ. τόνων και η Ισπανική των 400 χιλ. τόνων, έχουν υπολογιστεί οι συνολικές εκροές για την ενίσχυση. Παρατηρήθηκε λοιπόν, ότι όσο χαμηλότερη είναι η διεθνής, τόσο μεγαλύτερη είναι η ενίσχυση των βαμβακοπαραγωγών χωρών χάρις στο σύστημα των ελλειμματικών πληρωμών που εφαρμόζει η Κοινότητα για το βαμβάκι, βάσει του οποίου η διαφορά της επιθυμητής τιμής (τιμή στόχου) για τον παραγωγό και της πολύ χαμηλότερης διεθνούς τιμής καλύπτεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παρ' όλα αυτά όμως, είναι παράδοξο να ελπίζει ο παραγωγός ότι το επίπεδο της διεθνούς τιμής θα διαμορφώνεται σε τόσο χαμηλά επίπεδα (15-20 ευρώ ανά 100 κιλά σύσπορου βαμβακιού), αφενός γιατί είναι παράλογη η υψηλή παραγωγή ενός προϊόντος μικρής αγοραστικής αξίας εξαιτίας της περιορισμένης ζήτησής του και επομένως αβέβαιη η δυνατότητα διάθεσής του και αφετέρου λόγω της μεγαλύτερης εξάρτησης της βιωσιμότητας της καλλιέργειας από τις ευρωπαϊκές ενισχύσεις. Δε θα πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι παρόλο που οι ετήσιες ανάγκες της Κοινότητας σε σύσπορο βαμβάκι ανέρχονται σε 4.500 χιλ. τόνους και από αυτούς μόνο οι 1.500 χιλ. τόνοι, δηλαδή το 1/3, παράγονται από κράτη-μέλη της, εντούτοις αυτή εξακολουθεί να στοχεύει σε μια σημαντικά μικρότερη παραγωγή της τάξης των 1.000 χιλ. τόνων περίπου, λαμβάνοντας μέτρα αποθάρρυνσης της παραγωγής και ελέγχοντας τις δαπάνες της, τη στιγμή που το ενδιαφέρον για την καλλιέργεια παρουσιάζεται όλο και μεγαλύτερο στο εσωτερικό της. Κτά αυτό τον τρόπο, αν στο μέλλον η διεθνής τιμή σύσπορου βαμβακιού σημειώσει μια τόσο σημαντική πτώση είναι μάλλον βέβαιο ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα προβεί σε μέτρα μείωσης των θεσμικών τιμών.

Τέλος, όσον αφορά τη συνολική ευρωπαϊκή ενίσχυση προς την Ελλάδα και την Ισπανία, παρατηρήθηκε ότι οι συνολικές ενισχύσεις της Κοινότητας προς τα δύο κράτη-μέλη τόσο για ένα επίπεδο διεθνών τιμών της τάξης του 24-26 ευρώ ανά 100 κιλά όσο και για ένα επίπεδο των 31-33 ευρώ ανά 100 κιλά, είναι σχεδόν ίδιες και ίσες με 260 δις. δρχ. Έτσι λοιπόν, είναι σαφώς προτιμότερο αυτά τα χρήματα, εκ των οποίων τα 200 δις δρχ αντιστοιχούν στην Ελλάδα, να εισρεύσουν με τη μεγαλύτερη διεθνή τιμή, αφού έτσι μικραίνει ο βαθμός εξάρτησης του εισοδήματος του παραγωγού από τις ευρωπαϊκές ενισχύσεις.

Σύμφωνα με τα παραπάνω θα ήταν σκόπιμο να σημειώσουμε ότι η χώρα μας θα πρέπει να κινηθεί προς μια όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ανεξάρτηση της καλλιέργειας από τις ευρωπαϊκές ενισχύσεις, δεδομένου ότι η Κοινότητα είναι προσανατολισμένη στον περιοδικό περιορισμό των δαπανών της για το προϊόν. Αυτό βάβαια δεν σημαίνει ότι η Ελλάδα είναι σε θέση να οδηγήσει τις διεθνείς τιμές στα επιθυμητά γι' αυτήν επίπεδα, αλλά είναι επιβεβλημένη περισσότερο από ποτέ η λήψη στρατηγικών αποφάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

Η βαμβακοκαλλιέργεια είναι μια από τις κυριότερες αροτραίες καλλιέργειες στη χώρα μας. Τα τελευταία χρόνια καταλαμβάνει το 45-50% του συνόλου των αρδεύομενων αροτραίων εκτάσεων, γεγονός που αποδυνκνύει την ανταγωνιστικότητά της (με τις σημερινές τιμές των αγροτικών προϊόντων) έναντι των άλλων αρδεύομενων καλλιεργειών.

Με αυτήν ασχολούνται σήμερα περί τις 100.000 αγροτικές οικογένειες. Προμηθεύει με πρώτη ύλη την ελληνική βαμβακουργία και σπορελαιοργία, δίνοντας εργασία σε άλλες περίπου 200.000 οικογένειες που ασχολούνται με την εμπορία και μεταποίηση του προϊόντος (εκκόκκιση, μεταφορές, νηματοποίηση, υφαντική, βαφική, πλεκτική, έτοιμο ένδυμα, εμπόριο κτλ)

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η χώρα μας καταλαμβάνει σε παραγωγή βαμβακιού την 8^η έως 10^η θέση (ανάλογα με το ετήσιο ύψος παραγωγής των μεγαλύτερων βαμβακοπαραγωγικών χωρών, όπως Κίνα, Ινδία, ΗΠΑ, Αυστραλία, Πακιστάν, Τουρκία, Βραζιλία κ.ά)

Σε παγκόσμιο επίσης επίπεδο, τα τελευταία χρόνια κατέχει την 6^η έως 8^η θέση ως εξαγωγική χώρα ακατέργαστου βαμβακιού, μετά τις ΗΠΑ, Ουζμπεκιστάν, γαλλόφωνες αφρικανικές χώρες, Αυστραλία, Αργεντινή.

Ωστόσο, η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βαμβακοκαλλιέργειας οφείλεται κυρίως στην κοινοτική στήριξη του εισοδήματος των βαμβακοπαραγωγών με τους κανονισμούς οργάνωσης της αγοράς βαμβακιού της Ε.Ε, που περιλαμβάνουν το σύστημα ελλειμματικών πληρωμών (ενίσχυση κατά κιλό σύσπορου βαμβακιού ίση με τη διαφορά της τιμής στόχου και της διεθνούς τιμής, αφαιρούμενης της συνυπευθυνότητας).

Οι διεθνείς τιμές την τελευταία δεκαπενταετία είναι χαμηλές. Η μέση διεθνής τιμή 1997/98 ήταν η μικρότερη των τεσσάρων τελευταίων ετών. Με αυτές τις διεθνείς τιμές, που είναι κατά πολύ κατώτερες του κόστους παραγωγής στην Ελλάδα, η βαμβακοκαλλιέργεια δε θα μπορούσε να είναι βιώσιμη χωρίς τις ενισχύσεις.

Ωστόσο -και παρά τις ενισχύσεις- υπάρχουν προβλήματα στη βαμβακοκαλλιέργεια στη χώρα μας τα οποία μπορούν να αναλυθούν παρακάτω.

✓ *Ποιότητα.*

Υπάρχει όντως πρόβλημα ποιότητας σήμερα, γιατί φαίνεται πως δεν ενδιαφέρονται πολλοί γι' αυτήν, παρ' ότι όλοι την υμνούν και την προσαγορεύουν. Η αλήθεια είναι πως αγνοείται η ποιότητα του βαμβακιού στην πράξη. Παραγνωρίζεται με την άκτατη επιδίωξη της ποσότητας στην παραγωγή, αφού έτσι δυστυχώς ερμηνεύεται το υπάρχον πλαίσιο στήριξης της Ε.Ε. Η ποιότητα του ελληνικού βαμβακιού τα τελευταία χρόνια έχει υποβαθμιστεί σημαντικά, από τους ακόλουθους κύριους λόγους:

α. Τη μη σημαντική διαφοροποίηση των τιμών σύσπορου βαμβακιού υπέρ των καλύτερων ποιοτήτων, λόγω μεγάλου ανταγωνισμού μεταξύ των πολλών εκκοκκιστικών επιχειρήσεων (για αγορά μεγαλύτερων ποσοτήτων) και του υψηλού ποσοστού της ενίσχυσης στην ελάχιστη τιμή παραγωγού (ενίσχυση συν διεθνής τιμή). Τόσο οι παραγωγοί όσο και οι εκκοκκιστές, δίνουν έμφαση στο βάρος και επιδιώκουν να πουλήσουν οι πρώτοι και να αγοράσουν οι δεύτεροι όσο το δυνατόν μεγαλύτερες ποσότητες. Αυτό οδηγεί σε συγκομιδή με μηχανές το βράδυ, για υψηλές υγρασίες, και σε φυτείες που στην πλειονότητά τους δεν έχουν αποφυλλωθεί, γεγονός απαράδεκτο και μοναδικό στον κόσμο. Το υψηλό ποσοστό ξένων υλών, ιδιαίτερα τα πράσινα φύλλα και η υψηλή υγρασία υποβαθμίζουν σημαντικά την ποιότητα του βαμβακιού.

β. Την ανάμειξη κατά την εκκόκκιση πολλών ποικιλιών και την παραγωγή παρτίδων και δεμάτων εκκοκκισμένου βαμβακιού με ανομοιόμορφα ποιοτικά χαρακτηριστικά ινών (λεπτότητα, ωριμότητα, μήκος κλπ), με αποτέλεσμα τη μείωση της ποιότητας και της νηματοποιητικής αξίας.

γ. Την καλλιέργεια βαμβακιού στα ίδια χωράφια για πολλά χρόνια χωρίς αμειψισπορά.

✓ *Κόστος Παραγωγής.*

Συγκριτικά με το κόστος παραγωγής 22 κύριων βαμβακοπαραγωγικών χωρών σε όλο τον κόσμο, το μέσο κόστος παραγωγής στη χώρα μας βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδα. Το υψηλό ενοίκιο του εδάφους, η ακρίβεια των εισαγόμενων μηχανημάτων (ιδίως των βαμβακοσυλλεκτικών), η πολυτεμαχισμένη γεωργική εκμετάλλευση, η προσπάθεια αύξησης των αποδόσεων με οποιοδήποτε κόστος, όπως και άλλοι παράγοντες, συμβάλλουν σημαντικά στο υψηλό επιχειρηματικό κόστος παραγωγής.

Επίσης, το παγκόσμιο φαινόμενο της στασιμότητας αύξησης των αποδόσεων, που ισχύει και για τη χώρα μας, επιδρά στη μείωση του εισοδήματος των παραγωγών. Ήδη σε παγκόσμιο επίπεδο γίνονται συζητήσεις για τους τρόπους μείωσης του κόστους παραγωγής, αφού η ζήτηση και οι τιμές είναι χαμηλές.

✓ Η στασιμότητα και *κάμψη της ανάπτυξης της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας* που μεταξύ άλλων περιορίζει τη ζήτηση στην εσωτερική αγορά και οι εξελίξεις της παγκόσμιας αγοράς που οδηγούν σε δυσκολίες εξασφάλισης σταθερών αγορών, σε μείωση της ανταγωνιστικότητας, κτλ

✓ Οι περιορισμοί στις ενισχύσεις της Ε.Ε, οι προτάσεις πολλών βαμβακοπαραγωγικών χωρών για μηδενισμό των ενισχύσεων παραγωγής βαμβακιού και η αβεβαιότητα ως προς τη συνέχιση του ίδιου καθεστώτος και ύψους ενισχύσεων στα πλαίσια της Κ.Α.Π της Ε.Ε.

✓ Στα παραπάνω θα μπορούσε να προστεθεί και η *αποδυνάμωση της τεχνικής-επιστημονικής στήριξης-προσφοράς* υψηλού επιπέδου υπηρεσιών του τομέα βαμβακιού.

✓ Οι επενδύσεις σήμερα στη βαμβακοκαλλιέργεια έχουν μεγάλη αβεβαιότητα, λόγω της ρευστότητας των εξελίξεων του τομέα. Μείωση των επενδύσεων πιθανώς θα προκαλέσει και περαιτέρω αύξηση του κόστους παραγωγής επιδεινώνοντας ακόμα πιο πολύ τα πράγματα.

Η ριζική αναδιάρθρωση της βαμβακοκαλλιέργειας κρίνεται επιτακτική όσο ποτέ άλλοτε, γιατί υπάρχει ο κίνδυνος μεγάλο μέρος των αποσυρόμενων εκτάσεων, πιθανόν και κάποιων εκ των πιο αποδοτικών, να οδηγηθεί στην αγραναύπηση. Ίσως μάλιστα, μέσα σε ένα γενικότερο πλαίσιο αναδιάρθρωσης των αρδευόμενων αροτραίων καλλιεργειών που αντιμετωπίζουν προβλήματα βιωσιμότητας, αλλά όχι περιορισμούς στη διάθεση των προϊόντων τους, όπως είναι, εκτός από το βαμβάκι, η βιομηχανική ντομάτα και ο αραβόσιτος, σε κοινές περιοχές καλλιέργειας (νομοί Θεσσαλίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Φθιώτιδας και Βοιωτίας)

Μια τριετής αμειψισπορά με αραβόσιτο-ντομάτα-βαμβάκι σε μεγάλες εκτάσεις θα είχε ως αποτέλεσμα τη διατήρηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της, την άμβλυνση των εποχιακών αιχμών και την ομαλότερη κατανομή των εργασιών των γεωργικών μηχανημάτων και του ανθρώπου κατά τη διάρκεια του έτους και τη διασφάλιση του εισοδήματος του παραγωγού από βίαιους παράγοντες (ζωικοί εχθροί, ασθένειες, άσχημες κλιματικές συνθήκες). Η προσθήκη επίσης ενός ψυχανθούς για παραγωγή βιομάζας στην πιο πάνω αμειψισπορά θα βοηθούσε στη βελτίωση του εδάφους, αυξάνοντας την περιεκτικότητά του σε οργανική ουσία, εξαιτίας της οργανικής λίπανσης που δέχεται.

Από την άλλη μεριά όμως, η αλλοίωση ορισμένων ποιοτικών χαρακτηριστικών (χάρης στα οποία το ελληνικό βαμβάκι έχει δημιουργήσει πολύ καλή φήμη στις διεθνείς αγορές) που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια και που δυστυχώς εμφανίζεται συνεχώς, καταδικνύει ως αποτελεσματικότερη λύση όχι τον περιορισμό της εκτατικότητας της καλλιέργειας, αλλά της εντατικότητάς της. Η ποιοτική υποβάθμιση του προϊόντος συνδέεται μεν με κλιματικούς παράγοντες, αλλά επιτείνεται ακόμη περισσότερο από την τεχνική της καλλιέργειας που εφαρμόζεται στο κυνήγι των αποδόσεων (υπερβολικές αρδεύσεις, λιπάνσεις, οψιμότητα). Σε συνδυασμό με την ανάγκη για περιορισμό του κόστους παραγωγής, η βαμβακοκαλλιέργεια πρέπει να απομακρυνθεί από την επιδίωξη της μεγιστοποίησης των αποδόσεων και να προσανατολιστεί στην οικονομικότητα της απόδοσης και την αναβάθμιση της ποιότητας του προϊόντος. Έτσι, η άμεση λήψη μέτρων για την ορθολογική χρήση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και αρδευτικού νερού που έχει ήδη ανακοινώσει το Υπουργείο Γεωργίας είναι ενέργεια που οδηγεί την καλλιέργεια στη σωστή κατεύθυνση, αρκεί να γίνει αυστηρή εφαρμογή τους.

Τα μέτρα αυτά κρίνονται αναγκαία όχι μόνο για λόγους οικονομικότητας, αλλά και προστασίας του περιβάλλοντος. Ιδιαίτερα όσον αφορά το αρδευτικό νερό, η έλλειψη του είναι πλέον όχι μόνο ορατή αλλά και αισθητή. Η κακή διαχείριση του νερού είχε αποτέλεσμα τεράστιες απώλειες τόσο κατά τη μεταφορά του όσο και στο χωράφι. Η ληστρική μέχρι τώρα εκμετάλλευση των υδάτινων πόρων-επιφανειακών και

υπογείων- δεν επιτρέπει αισιοδοξία για το μέλλον. Η προώθηση νέων τεχνικών άρδευσης που εξοικονομούν νερό και μπορούν να εκμεταλλευτούν μικρές πηγές κρίνεται αναγκαία. Θα πρέπει ακόμα, ενδεχομένως, να επανεξεταστεί και να επαναπροσδιοριστεί η οικονομικότητα της άρδευσης στο μέλλον. Η ξηρική καλλιέργεια βαμβακιού στην περιοχή της Θράκης αποδίδει 150-170 κιλά ανά στρέμμα, προϊόντος καλής ποιότητας.

Εξάλλου η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να περιληφθεί στο νέο κανονισμό για την αναθεώρηση του καθεστώτος ενίσχυσης του βαμβακιού άρθρο που να προτρέπει τα κράτη-μέλη να προβούν σε ενέργειες για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και σε καλλιεργητικές τεχνικές που ενδεχομένως μειώσουν τις αρνητικές επιπτώσεις προς αυτό, αλλά και να προωθήσουν ερευνητικά προγράμματα με στόχο την ανάπτυξη μεθόδων καλλιέργειας που είναι σε μεγαλύτερο βαθμό συμβατές με το περιβάλλον, δείχνει ότι ίσως στο μέλλον δοθούν ειδικά κίνητρα από την Κοινότητα για τη στροφή του βαμβακιού προς τη βιοκαλλιέργεια. Επιπλέον, το κύριο αντικείμενο του νέου «Γύρου της GATT» θα είναι οι επιπτώσεις των περιβαλλοντικών περιορισμών στο εμπόριο. Στις χώρες του δυτικού κόσμου παρατηρείται αυξημένη ευαισθησία για προϊόντα «φιλικά» στο περιβάλλον που «ενδιαφέρονται» για τον καταναλωτή, ο οποίος είναι έτοιμος να δεχθεί τις υψηλότερες τιμές τους. Το οικολογικό βαμβάκι αναμένεται να καταλάβει ένα ποσοστό της τάξης του 10% της διεθνούς αγοράς.

Επομένως μια σωστή λύση είναι η βιοκαλλιέργεια του βαμβακιού, με χαμηλότερες αποδόσεις αλλά και υψηλότερη αγοραστική αξία του προϊόντος σε σχέση με τη συμβατική καλλιέργεια την οποία μπορεί να αντικαταστήσει ως ένα βαθμό. Η χώρα μας, έχοντας καθαρές και σημαντικές εξαγωγές πρέπει να συμμετάσχει στην κάλυψη της αγοράς σε οικολογικό βαμβάκι.

Δεδομένων, λοιπόν, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια η βαμβακοκαλλιέργεια, απαιτείται η διαμόρφωση μιας στρατηγικής αντιμετώπισης του παγκόσμιου ανταγωνισμού με πολύ λιγότερη κοινοτική προστασία και στήριξη εισοδήματος. Μπορεί η έντονη ελλειμματικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε βαμβάκι, σε συνδυασμό με το μη διατροφικό χαρακτήρα και τη φυτική προέλευση του προϊόντος, να δημιουργεί την εντύπωση της συνέχισης της υποστήριξής του με ευρωπαϊκά κονδύλια, κανείς όμως δεν μπορεί να είναι σίγουρος πόσο θα διαρκέσει αυτή η πολιτική και τι μορφή θα πάρει στο μέλλον. Ίσως να περιλαμβάνει ισχυρότερους περιορισμούς προσφοράς, είτε χαμηλότερες θεσμικές τιμές, που θα πλησιάζουν τα επίπεδα των τιμών της διεθνούς αγοράς, παράλληλα με άμεσες στρεμματικές εισοδηματικές ενισχύσεις.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε στο 2^ο Παγκόσμιο Επιστημονικό Συνέδριο Βάμβακος, είναι ανάγκη να μειωθεί το κόστος παραγωγής είτε με αύξηση των αποδόσεων είτε με τη μείωση του κόστους της φυτοπροστασίας, της άρδευσης, των υπόλοιπων εισροών και των διαδικασιών παραγωγής, περιλαμβανομένης και της εκκόκκισης. Το βαμβάκι πρέπει ακόμη να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά του και στο μέτωπο της ποιότητας. Δεδομένου ότι οι πολυεστερικές ίνες θα συνεχίσουν να είναι φθηνότερες, η προσπάθεια της έρευνας στο βαμβάκι πρέπει να εστιάζει στην ανάπτυξη νέων χαρακτηριστικών της ίνας και στην καλύτερη διασφάλιση της ποιοτικής του υπεροχής που αποτελεί το ισχυρό του όπλο στην αγορά των κλωστοϋφαντουργικών ινών.

Ένας σημαντικός παράγοντας που θα κρίνει την εξέλιξη της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα είναι οι αποφάσεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα ληφθούν για τη στήριξη και οργάνωση της αγοράς βαμβακιού, ενόψει πιθανών αλλαγών του ισχύοντος συστήματος. Είναι προφανές ότι οι τιμές, ο βαθμός στήριξης του προϊόντος και εν συνεχεία το εισόδημα των παραγωγών είναι καθοριστικά για το μέλλον του προϊόντος.

Αν η στήριξη του προϊόντος σε κοινοτικό επίπεδο μεταβληθεί σε βάρος του εισοδήματος των βαμβακοπαραγωγών, είναι σίγουρο ότι θα περιοριστεί η καλλιέργεια και η δυναμικότητα του προϊόντος. Το επίπεδο αυτό του περιορισμού θα εξαρτηθεί τόσο από το βαθμό στήριξης του προϊόντος, όσο και από τη νέα δυναμική που θα δημιουργηθεί, συγκριτικά με τις άλλες ανταγωνιστικές καλλιέργειες.

Σημαντικό ρόλο θα παίζει ασφαλώς και η υφιστάμενη σήμερα κατάσταση της υποδομής που υπάρχει στο βαμβάκι. Έχουν επενδυθεί από τους βαμβακοπαραγωγούς σημαντικά κεφάλαια σε εξειδικευμένα μηχανήματα βαμβακοκαλλιέργειας, όπως συλλεκτικές, σπαρτικές κ.ά. Επίσης,

σημαντικότερα κεφάλαια έχουν επενδυθεί σε εκκοκκιστήρια βαμβακιού και ο κλάδος της εκκόκκισης απασχολεί ένα πολύ μεγάλο εργατικό δυναμικό. Δεν είναι εύκολο να εγκαταλειφθούν και να γίνει στροφή των παραγωγών και των μεταποιητών από ένα προϊόν στο οποίο υπάρχει μεγάλη παράδοση, εμπειρία, έχουν επενδυθεί σημαντικά κεφάλαια και παίζει σημαντικότερο ρόλο στην εθνική μας οικονομία.

Επιπλέον έχουν δρομολογηθεί εξελίξεις για μεταβολές στους φορείς τεχνικής στήριξης και διαχείρισης των ενισχύσεων, που και αυτές θα επηρεάσουν τη δυναμικότητα του προϊόντος. Οι φορείς ανάπτυξης σχεδιάζουν και προσανατολίζουν τη δράση τους υπό τους ακόλουθους στόχους πολιτικής στο βαμβάκι που περιλαμβάνουν κυρίως:

1. Τη μη παραπέρα επέκταση της καλλιέργειας.
2. Τη βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος και την καλύτερη τυποποίησή του.
3. Τη διατήρηση της παραγωγικότητας και του ύψους της παραγωγής, με στόχο την επάρκεια σε πρώτη ύλη άριστης ποιότητας για την ελληνική κλωστοϋφαντουργία και τη βελτίωση των εξαγωγών με την κατάκτηση νέων αγορών.
4. Τη βελτίωση του εισοδήματος των παραγωγών, με τη μείωση του κόστους παραγωγής. Η επίτευξη του στόχου αυτού θα γίνει υιοθετώντας νέες τεχνικές καλλιέργειας (ολοκληρωμένη καταπολέμηση εχρών και ασθενειών, βιολογική καλλιέργεια κ.ά), οι οποίες απαιτούν μειωμένες εισροές και όχι μεθόδους μετακύλισης του κόστους παραγωγής, σε άλλους παραγωγικούς κλάδους ή τομείς.
5. Τη βελτίωση της οργάνωσης της αγοράς.
6. Τη διατήρηση, τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της οργάνωσης και του εξοπλισμού των υπηρεσιών και εργαστηρίων του Οργανισμού Βάμβακος, για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους παραγωγούς και τις μονάδες βιομηχανοποίησης του βαμβακιού.
7. Τη μη παραπέρα αύξηση του αριθμού των εκκοκκιστηρίων και κατά συνέπεια της δυναμικότητάς τους, που δημιουργούν προβλήματα βιωσιμότητας, λόγω του αναπτυσσόμενου υπερεπαγγελματισμού.
8. Την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και τη φροντίδα της υγιεινής του ανθρώπου, μέσω του προορισμού της χρήσης των χημικών, τόσο στην καλλιέργεια του βαμβακιού όσο και στα στάδια της χημικής επεξεργασίας των προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας.
9. Την παροχή της αναγκαίας και ικανής-για τους προεκτεθέντες στόχους-πληροφόρησης στους παραγωγούς του πρωτογενούς τομέα.
10. Τη συνέχιση των εντατικοποιημένων ελέγχων, για την περιφρούρηση της ενίσχυσης στους πραγματικούς δικαιούχους και την εμφάνιση της παραγωγής στα πραγματικά όριά της

Συνεπώς, πλέον των αναγκαιών διαρθρωτικών αλλαγών που χρειάζεται η ελληνική γεωργία, που περιλαμβάνουν και συναρτώνται και με τη βαμβακοκαλλιέργεια, η ασκούμενη πολιτική στο βαμβάκι επιβάλλεται να επιφορτισθεί και με την υποχρέωση της αποτελεσματικής προσαρμογής της παραγωγής βαμβακιού στις νέες συνθήκες, καθότι το 2006 οι κοινοτικές επιδοτήσεις στην παραγωγή θα έχουν μειωθεί στο ελάχιστο, ενώ θα εντείνεται ο διεθνής ανταγωνισμός των προϊόντων, ιδιαίτερα από χώρες χαμηλού κόστους παραγωγής.

Μπροστά λοιπόν στο νέο επερχόμενο και διαρκώς εντεινόμενο διεθνή ανταγωνισμό και στον τομέα της παραγωγής βαμβακιού, η διασφάλιση και ανβάθμιση της ανταγωνιστικής θέσης του Έλληνα βαμβακοπαραγωγού θα προέλθει -μόνο- από την επίτευξη της παραγωγής τυποποιημένου και με επώνυμη ταυτότητα βαμβακιού υψηλής ποιότητας, για τη βιομηχανία.

Η παραγωγή βέβαια προϊόντων βαμβακιού υψηλής ποιότητας προαπαιτεί επιμελημένη προσπάθεια του ίδιου του παραγωγού και όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων της μεταποίησής του, αλλά και υποδομές, έρευνα και τεχνογνωσία που θα παράσχει κυρίως το κράτος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αποστολόπουλος & Φωτόπουλος**, Τα μεσογειακά προϊόντα ως παραδοσιακά ελληνικά προϊόντα και το μέλλον των μηχανισμών στήριξής τους, Υπουργείο Γεωργίας, 1999.
- **Αυγουλάς Χ.Ε.**, 1997, Βαμβάκι, στο : Γ.Ι. Μέργος και Κ.Λ. Παπαγεωργίου, Εξελίξεις και προοπτικές του αγροτικού τομέα, Μία κριτική παρουσίαση όλων των παραγωγικών κλάδων (Σταμούλης, Αθήνα), σελ. 96-99
- **Valderrama C. & M.R Chaudhry**, 1997, The World Cotton Market Situation, International Cotton Advisory Committee
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 19.11.79, Πράξη Προσχώρησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, σελ. 174-176
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 31.7.81., αριθ. L 211, σελ 2-5
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 15.11.85, Πράξη προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας., σελ. 436
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 3.7.87, L 184, σελ. 14-15
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 31.7.87, L 209, σελ 5
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 4.5.89, L 123, σελ. 23-30
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 8.5.90, L 116, σελ. 1-2
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 30.7.92, L 215, σελ. 10-12
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 15.11.94, L 294, σελ. 1
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 30.6.95, L 148, σελ. 45-51
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 30.8.95, L 204, σελ. 8-12
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 14.12.95, L 244, σελ 1-3
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 6.9.97, L 190, σελ. 4-6
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 24.7.99, L 192, σελ. 39-40
- **Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, 22.5.01, L 148, σελ. 3-8
- **International Cotton Advisory Committee**, 1997, Cotton: World Statistics, σελ 24-25, 35-38
- **International Cotton Advisory Committee**, 1997, World Cotton Trade 1997/98, σελ. 1-12, 16-17
- **Κοσμίδου-Δημητροπούλου**, Τα προβλήματα της καλλιέργειας μπορούν να αντιμετωπιστούν, Βαμβάκι 2000, σελ 42-46
- **Μάττας Κ.-Μιχαηλίδης Α.**, Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού βαμβακιού στις διεθνείς αγορές με ολοκληρωμένα συστήματα, Ενημερωτική έκδοση, 1998
- **Μίχος Γ.**, Το ελληνικό βαμβάκι στον 21^ο αιώνα, 2000
- **Μπουρδάρας Δ.**, Οι μηχανισμοί στήριξης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής για τα γεωργικά προϊόντα, Υπ. Γεωργίας, 1999
- **Οργανισμός Βάμβακος**, Στατιστικά στοιχεία
- **Παπαγεωργίου Κ., Σπαθής Π.**, Αγροτική Πολιτική, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2000, σελ. 98-101
- **Πατσής Π.**, Εισαγωγικά: Το εμπόριο των μεσογειακών προϊόντων, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- **Townsend T.P.**, 1997, The cotton market situation, International Cotton Advisory Committee
- **Chaudhry M.R.**, 1997, Cotton situation in the world, International Cotton Advisory Committee
- **Chaudhry M.R.**, 1998, No growth in the world yield, International Cotton Advisory Committee

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**5. ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ**

ΕΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (.000 στρέμματα)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΥΣΠΟΡΟΥ (.000τόνοι)	ΑΠΟΔΟΣΗ (κιλά/στρ.)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ (δρχ./κιλό)
2000	3.932	1.236	314	102.558	300,413
1999	4.306	1.321	307	99.547	225,361
1998	4.189	1.183	282	101.749	270,960
1997	3.919	1.059	270	101.085	287,924
1996	4.286	962	224	112.003	294,111

Πηγή: Βαμβάκι, 2000

**6. ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΚΟΚΙΣΜΕΝΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ
ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΑ**

ΕΤΟΣ	ΘΕΣΗ
1980	10η
1981	6η
1982	13η
1983	11η
1984	15η
1985	12η
1986	5η
1987	9η
1988	5η
1989	4η
1990	13η
1991	7η
1992	11η
1993	8η
1994	6η
1995	8η
1996	13η
1997	9η
1998	10η
1999	9η

Πηγή: Βαμβάκι, 2000

**10. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΒΑΜΒΑΚΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1999-2000**

	Χώρα	Παραγωγή εκκοκκισμένου (τόνοι)	Έκταση (στρέμματα)	Απόδοση εκκοκκισμένου (κιλά/στρέμμα)
1.	Κίνα	3.900.000	37.500.000	104,0
2.	Αμερική	3.690.000	53.000.000	69,6
3.	Ινδία	2.750.000	87.300.000	31,5
4.	Πακιστάν	1.800.000	28.000.000	64,3
5.	Ουζμπεκιστάν	1.160.000	15.000.000	77,3
6.	Τουρκία	850.000	7.260.000	117,0
7.	Αυστραλία	660.000	4.600.000	143,5
8.	Βραζιλία	569.000	9.400.000	60,5
9.	Ελλάδα	435.000	4.295.710	101,3
10.	Τουρκμενιστάν	280.000	5.600.000	50,0
11.	Αίγυπτος	228.000	2.740.000	83,2
	ΣΥΝΟΛΟ	16.322.000	254.695.710	64,1

Πηγή: Αυγουλάς Χ.Ε

4. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1985-1999

Έτος	Έκταση (στρέμματα)	Παραγωγή				Απόδοση ινών (%)	Αριθμός δεμάτων	Αριθ. παραγ.
		Σύσπορο (τόνοι)	Εκκοκκισμένο (τόνοι)	Βαμβακόσπορος (τόνοι)	Στρεμματική απόδοση (κιλά/στρέμμα)			
1985	2.090.000	526.045	163.277	281.405	251,70	31,04	-	80.2
1986	2.100.000	623.592	206.568	336.914	296,95	33,13	1.086.661	79.2
1987	2.020.000	571.051	173.510	307.776	282,70	30,38	795.662	73.7
1988	2.560.000	749.807	233.863	400.432	292,89	31,19	1.086.661	90.0
1989	2.800.000	829.049	268.429	447.561	296,09	32,38	1.243.125	89.2
1990	2.680.000	662.844	210.521	356.932	247,33	31,76	961.143	87.1
1991	2.330.000	675.903	207.271	358.537	290,09	30,67	935.353	83.5
1992	3.235.661	741.488	243.174	393.000	229,16	32,80	1.113.802	115.
1993	3.540.936	976.698	310.000	519.894	275,83	31,74	1.449.483	125.
1994	3.858.000	1.184.700	380.000	634.068	307,08	32,08	1.796.707	136.
1995	4.444.000	1.355.500	446.724	721.605	305,02	32,96	2.041.209	121.
1996	4.274.000	962.000	301.000	508.000	225,08	31,29	1.357.000	110.
1997	3.861.491	1.059.338	347.213	554.655	274,33	32,78	1.560.371	98.4
1998	4.173.065	1.182.454	387.329	625.806	283,35	32,76	1.731.262	100.
1999	4.295.710	1.320.865	436.925	690.100	307,46	31,58	1.934.094	98.7

Πηγή: Βαμβάκι, 2000

1. ΕΚΤΑΣΗ
ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ & ΝΟΜΟ
(στρέμματα)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ & ΝΟΜΟΙ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
ΘΡΑΚΗ	185.015	345.162	449.773	484.701	671.625	683.893	592.132	562.232	556.320
ΕΒΡΟΥ	20.691	60.170	98.243	115.769	215.105	221.545	209.350	179.253	192.635
ΡΟΔΟΠΗΣ	148.668	244.265	289.337	309.288	356.509	357.365	297.281	307.551	299.077
ΞΑΝΘΗΣ	15.656	40.727	62.193	59.644	100.011	104.983	85.501	75.428	64.608
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	430.660	666.165	676.373	743.949	953.196	1.041.676	971.481	1.159.327	1.243.611
ΚΑΒΑΛΑΣ	2.236	5.716	7.334	11.115	34.662	43.986	38.828	36.642	30.088
ΔΡΑΜΑΣ	18.022	42.676	55.478	85.724	120.115	117.024	109.974	111.703	109.873
ΣΕΡΡΩΝ	82.647	141.655	150.481	197.123	288.828	319.528	322.781	390.726	398.689
ΚΙΛΚΙΣ	21.681	35.437	39.048	39.033	54.150	71.300	64.248	81.107	97.797
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	94.812	148.346	132.692	127.818	136.971	138.291	116.144	149.553	184.184
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	20.125	27.885	41.601	39.304	35.013	34.739	22.693	23.529	22.970
ΠΕΛΛΑΣ	90.070	125.139	130.163	127.296	140.350	156.685	151.911	172.513	177.406
ΗΜΑΘΙΑΣ	77.256	107.887	91.912	88.518	110.747	117.583	106.429	144.809	165.122
ΠΙΠΕΡΙΑΣ	23.811	31.424	27.562	28.018	32.162	42.464	38.473	48.745	57.482
ΚΟΖΑΝΗΣ	0	0	102	0	198	76	0	0	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.308.394	1.625.388	1.746.120	1.851.311	1.966.600	1.845.208	1.632.091	1.741.061	1.733.387
ΛΑΡΙΣΑΣ	515.421	631.575	710.052	749.795	795.356	772.795	665.811	739.361	747.000
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	176.478	218.640	220.178	224.704	215.122	219.584	183.355	183.151	183.815
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	573.492	701.866	718.430	762.767	787.701	729.602	664.315	652.932	673.753
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	43.003	73.307	97.460	114.045	132.421	123.227	118.610	138.617	128.819
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	39.167	69.207	97.871	112.073	136.456	108.608	109.863	128.253	120.119
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0	39	203	782	1.867	763	326	162	56
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	3.448	6.331	9.364	16.497	26.647	18.324	15.092	14.189	6.068
ΑΡΤΑΣ	3.794	7.958	9.469	10.214	11.740	8.479	7.129	7.619	4.565
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	26.628	44.410	62.532	63.894	71.532	60.569	64.177	80.291	80.426
ΗΛΕΙΑΣ	5.297	10469	16.303	20.686	24.670	20.473	23.139	25.992	29.004
ΑΝ.ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	368.835	529.661	570.709	620.772	643.444	594.997	555.925	608.930	641.554
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	142.788	179.158	208.298	238.783	277.193	251.419	231.214	257.590	280.890
ΦΩΚΙΔΑΣ	105	125	177	807	1.469	850	445	774	1.661
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	218.136	335.660	344.987	363.452	343.253	319.236	305.423	325.614	328.645
ΕΥΒΟΙΑΣ	0	545	1.333	2.440	7.118	9.068	8.052	13.754	18.237
ΑΤΤΙΚΗΣ	7.806	14.173	15.914	15.290	14.411	14.424	10.791	11.198	12.121
ΝΗΣΙΑ Β.ΑΙΓΑΙΟΥ	122	82	92	102	50	150	0	262	719
ΛΕΣΒΟΥ	122	82	92	102	50	150	0	262	719
ΣΥΝΟΛΟ	2.332.193	3.235.665	3.540.938	3.812.908	4.371.371	4.274.532	3.861.492	4.173.065	4.295.710

Πηγή: Οργανισμός Βάμβακος, Τμήμα Καλλιέργειας

**2. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΥΣΠΟΡΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ
ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ & ΝΟΜΟ
(τόνοι)**

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ & ΝΟΜΟΙ	1994	1995	1996	1997	1998	1999
ΘΡΑΚΗ	112.419	170.475	117.350	103.586	100.500	148.893
ΕΒΡΟΥ	23.951	49.778	39.133	27.924	26.500	47.500
ΡΟΔΟΠΗΣ	75.068	92.120	62.040	62.075	62.000	84.400
ΞΑΝΘΗΣ	13.400	28.577	16.177	13.586	12.000	16.993
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	249.893	331.382	248.301	288.142	337.774	429.600
ΚΑΒΑΛΑΣ	3.102	10.899	9.295	8.549	7.200	8.600
ΔΡΑΜΑΣ	27.600	38.616	26.617	24.486	24.000	37.500
ΣΕΡΡΩΝ	71.522	103.598	84.642	96.689	25.869	31.500
ΚΙΛΚΙΣ	13.220	19.564	14.387	20.167	25.869	31.500
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	40.622	46.308	31.184	35.735	48.000	68.000
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	7.635	8.353	6.965	5.586	6.205	6.500
ΠΕΛΛΑΣ	46.539	52.659	38.374	50.519	58.500	64.500
ΗΜΑΘΙΑΣ	30.781	40.261	26.911	34.452	45.000	49.000
ΠΙΕΡΙΑΣ	8.873	11.094	9.915	11.959	15.000	18.500
ΚΟΖΑΝΗΣ	0	30	11	0	0	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	612.769	613.504	412.188	467.293	519.798	506.500
ΛΑΡΙΣΑΣ	259.235	267.716	200.721	213.133	242.990	247.000
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	76.945	73.347	43.298	45.333	52.500	51.500
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	241.731	231.909	134.915	172.106	182.108	165.500
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	34.858	40.531	33.255	36.721	42.200	42.500
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	36.843	41.285	27.006	30.599	35.499	39.771
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	187	447	109	76	27	15
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	4.158	6.768	3.070	3.454	2.322	1.561
ΑΡΤΑΣ	2.547	3.015	1.652	1.705	1.450	1.075
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	22.179	23.365	16.797	18.658	23.200	27.500
ΗΛΕΙΑΣ	7.772	7.690	5.378	6.706	8.500	9.620
ΑΝ.ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	172.724	193.206	157.406	169.719	188.844	195.961
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	68.957	85.122	64.535	75.657	85.500	84.300
	128	301	136	124	214	308
ΦΩΚΙΔΑΣ						
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	100.980	103.413	88.977	90.238	96.980	103.800
ΕΥΒΟΙΑΣ	550	2.137	2.046	2.587	4.600	5.749
ΑΤΤΙΚΗΣ	2.109	2.234	1.711	1.112	1.550	1.804
ΝΗΣΙΑ Β.ΑΙΓΑΙΟΥ	10	6	17	0	39	140
ΛΕΣΒΟΥ	10	6	17	0	39	140
ΣΥΝΟΛΟ	1.184.658	1.349.858	962.267	1.059.338	1.182.454	1.320.865

Πηγή: Οργανισμός Βάμβακος, Τμήμα Καλλιέργειας

**3. ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΣΠΟΡΟ ΒΑΜΒΑΚΙ
ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ & ΝΟΜΟ
(κιλά/στρέμμα)**

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ & ΝΟΜΟΙ	1994	1995	1996	1997	1998	1999
ΘΡΑΚΗ	232	254	172	175	179	268
ΕΒΡΟΥ	207	231	177	133	148	247
ΡΟΔΟΠΗΣ	243	258	174	209	202	282
ΞΑΝΘΗΣ	225	286	154	159	159	263
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	336	348	238	297	291	345
ΚΑΒΑΛΑΣ	279	314	211	220	196	286
ΔΡΑΜΑΣ	322	321	227	223	215	341
ΣΕΡΡΩΝ	363	359	265	300	276	365
ΚΙΛΚΙΣ	339	361	202	314	319	322
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	318	338	225	308	321	369
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	194	239	200	246	264	283
ΠΕΛΛΑΣ	366	375	245	333	339	364
ΗΜΑΘΙΑΣ	348	364	229	324	311	297
ΠΙΕΡΙΑΣ	317	345	233	311	308	322
ΚΟΖΑΝΗΣ	0	153	147	0	0	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	331	312	223	286	303	292
ΛΑΡΙΣΑΣ	346	337	260	320	329	331
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	342	292	197	247	287	280
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	317	294	185	259	279	246
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	306	306	270	310	304	330
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	329	303	249	279	277	331
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	239	239	142	234	167	268
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	252	254	168	229	164	257
ΑΡΤΑΣ	249	257	195	239	190	235
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	347	327	277	291	289	342
ΗΛΕΙΑΣ	376	312	263	290	327	332
ΑΝ.ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	278	300	265	305	310	305
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	289	307	257	327	332	300
ΦΩΚΙΔΑΣ	158	205	160	279	276	185
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	278	301	279	295	298	316
ΕΥΒΟΙΑΣ	225	300	226	321	334	315
ΑΤΤΙΚΗΣ	138	155	119	103	138	149
ΝΗΣΙΑ Β.ΑΙΓΑΙΟΥ	95	129	111	0	149	195
ΛΕΣΒΟΥ	95	129	111	0	149	195
ΣΥΝΟΛΟ	311	309	225	274	283	307

Πηγή: Οργανισμός Βάμβακος, Τμήμα Καλλιέργειας

11. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΥΦΑΣΜΑΤΙΝΩΝ ΙΝΩΝ

ΕΤΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΙ		ΜΑΛΛΙ		ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΙΝΕΣ	
	000 ΤΟΝΟΙ	%	000 ΤΟΝΟΙ	%	000 ΤΟΝΟΙ	%
1976	13.211	49,8	1.515	5,7	11.811	44,5
1977	13.117	48,5	1.478	5,5	12.430	46,0
1978	13.415	47,5	1.481	5,2	13.350	47,3
1979	13.897	47,2	1.558	5,3	13.985	47,5
1980	14.295	48,3	1.567	5,3	13.718	46,4
1981	14.125	47,5	1.576	5,3	14.031	47,2
1982	14.248	49,3	1.556	5,4	13.091	45,3
1983	14.548	48,2	1.612	5,3	14.006	46,4
1984	14.830	47,5	1.621	5,2	14.800	47,4
1985	15.768	48,1	1.625	5,0	15.420	47,0
1986	17.466	50,0	1.708	4,9	15.786	45,2
1987	18.229	49,9	1.754	4,8	16.566	45,3
1988	18.211	48,6	1.918	5,1	17.313	46,2
1989	18.677	48,9	1.860	4,9	17.690	46,3
1990	18.609	49,1	1.632	4,3	17.652	46,6
1991	18.431	48,6	1.793	4,7	17.706	46,7
1992	18.603	47,9	1.777	4,6	18.488	47,6
1993	18.617	47,5	1.684	4,3	18.919	48,2
1994	18.548	45,7	1.725	4,3	20.295	50,0
1995	18.609	45,2	1.570	3,8	20.955	50,9
1996	18.961	44,7	1.504	3,5	21.949	51,7

Πηγή: International Cotton Advisory Committee, 1997

7. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΚΟΚΚΙΣΜΕΝΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ ΑΝΑ ΧΩΡΑ
(.000 τόνοι)

<i>ΧΩΡΕΣ</i>	<i>1990/91</i>	<i>1991/92</i>	<i>1992/93</i>	<i>1993/94</i>	<i>1994/95</i>	<i>1995/96</i>	<i>1996/97</i>	<i>1997/98</i>
1. ΚΙΝΑ	4.508	5.672	4.510	3.739	4.342	4.767	4.203	3.800
2. Η.Π.Α	3.376	3.835	3.531	3.513	4.281	3.897	4.124	4.010
3. ΙΝΔΙΑ	1.989	2.053	2.380	2.095	2.355	2.754	2.975	2.800
4. ΠΑΚΙΣΤΑΝ	1.638	2.180	1.539	1.368	1.479	1.886	1.615	1.900
5. ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ	1.593	1.443	1.306	1.358	1.248	1.254	1.062	1.180
6. ΤΟΥΡΚΙΑ	655	561	574	602	628	851	784	760
7. ΒΡΑΖΙΛΙΑ	717	667	420	484	537	410	285	400
8. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	433	502	373	329	335	429	615	622
9. ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ	437	430	378	430	314	235	120	220
10. ΑΙΓΥΠΤΟΣ	296	291	357	416	255	242	341	346
11. ΕΛΛΑΔΑ	213	207	243	316	385	443	312	345
12. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	300	250	145	235	350	420	320	425
13. ΣΥΡΙΑ	145	182	222	221	179	191	245	260
14. ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ	256	247	160	181	168	130	99	100
15. ΜΑΛΙ	115	114	135	101	128	169	190	229
16. ΜΕΞΙΚΟ	175	179	30	24	99	212	234	168
17. ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ	264	133	140	123	151	110	45	110
18. ΙΡΑΝ	119	118	101	90	123	165	200	160
19. ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ	180	167	147	93	83	83	80	92
20. ΜΠΕΝΙΝ	59	75	69	103	98	141	145	171
<i>ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ</i>	<i>17.468</i>	<i>19.306</i>	<i>16.760</i>	<i>15.821</i>	<i>17.538</i>	<i>18.789</i>	<i>17.994</i>	<i>18.098</i>
<i>ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ</i>	<i>1.496</i>	<i>1.394</i>	<i>1.225</i>	<i>1.068</i>	<i>1.163</i>	<i>1.459</i>	<i>1.486</i>	<i>1.549</i>
<i>ΣΥΝΟΛΟ</i>	<i>18.964</i>	<i>20.700</i>	<i>17.985</i>	<i>16.889</i>	<i>18.701</i>	<i>20.248</i>	<i>19.480</i>	<i>19.647</i>

Πηγή: International Cotton Advisory Committee, 1997

**8. ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕ ΒΑΜΒΑΚΙ
ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ**

<i>ΧΩΡΕΣ</i>	<i>1990/91</i>	<i>1991/92</i>	<i>1992/93</i>	<i>1993/94</i>	<i>1994/95</i>	<i>1995/96</i>	<i>1996/97</i>	<i>1997/98</i>
1. ΙΝΔΙΑ	74.400	76.950	75.430	73.370	78.610	90.630	90.440	91.660
2. ΚΙΝΑ	55.800	65.400	68.370	49.850	55.280	54.220	47.530	43.000
3. Η.Π.Α	47.480	52.450	45.100	51.730	53.910	64.780	52.080	54.380
4. ΠΑΚΙΣΤΑΝ	26.620	28.360	28.360	28.050	26.530	29.970	31.480	30.050
5. ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ	18.300	17.200	16.670	16.760	15.290	14.980	14.920	15.050
6. ΒΡΑΖΙΛΙΑ	19.390	19.710	12.770	12.360	12.290	9.530	6.820	9.000
7. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	6.340	5.350	3.670	4.830	7.000	9.670	8.700	11.000
8. ΤΟΥΡΚΙΑ	6.410	5.990	6.370	5.680	5.820	7.410	7.430	6.910
9. ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ	6.230	5.950	5.670	5.800	5.740	5.720	5.570	4.800
10. ΑΙΓΥΠΤΟΣ	4.170	3.580	3.530	3.710	3.030	2.980	3.870	3.710
11. ΕΛΛΑΔΑ	2.680	2.330	3.330	3.560	3.860	4.400	4.280	3.950
12. ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ	5.500	4.800	2.650	3.810	3.350	3.100	1.050	2.750
13. ΤΑΝΖΑΝΙΑ	3.200	4.500	4.300	3.440	1.720	3.440	2.830	2.830
14. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	2.700	2.820	2.620	2.500	2.090	3.040	3.880	4.200
15. ΜΑΛΙ	2.050	2.150	2.460	2.010	2.700	3.360	4.200	4.620
16. ΝΙΓΗΡΙΑ	3.800	3.800	3.400	2.200	2.100	2.200	2.100	2.200
17. ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ	3.040	2.920	2.850	2.680	2.870	2.730	2.340	2.210
18. ΖΙΜΠΑΜΠΟΕ	2.730	2.350	2.460	2.300	1.940	2.640	3.130	2.840
19. ΜΠΕΝΙΝ	1.230	1.440	1.390	2.350	2.300	2.820	3.830	3.830
20. ΤΣΑΝΤ	2.070	2.830	1.990	1.580	2.030	2.080	2.850	2.930
<i>ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ</i>	<i>294.220</i>	<i>310.880</i>	<i>293.390</i>	<i>278.590</i>	<i>288.460</i>	<i>319.700</i>	<i>299.330</i>	<i>301.920</i>
<i>ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ</i>	<i>36.310</i>	<i>35.650</i>	<i>30.900</i>	<i>27.410</i>	<i>30.020</i>	<i>35.800</i>	<i>37.040</i>	<i>37.210</i>
<i>ΣΥΝΟΛΟ</i>	<i>330.530</i>	<i>346.530</i>	<i>324.290</i>	<i>306.000</i>	<i>318.480</i>	<i>355.500</i>	<i>336.370</i>	<i>339.130</i>

Πηγή: International Cotton Advisory Committee, 1997

**ΠΑΡΑΓΩΓΗ & ΕΚΤΑΣΕΙΣ
ΕΚΚΟΚΚΙΣΜΕΝΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

ΕΤΗ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (.000τόνοι)	ΕΚΤΑΣΕΙΣ (000στρ.)
1990/91	291	3.510
1991/92	291	3.120
1992/93	313	4.090
1993/94	348	3.880
1994/95	430	4.240
1995/96	477	4.720
1996/97	408	5.040
1997/98	464	5.050

Πηγή: Αυγουλάς Χ.Ε